

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД

Бүгэдэ арадай сонин

ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-һээ гарана

2002
октябриин
31
Четверг

№127
(20637)

Намарай
һүүл сагаан
нохой
һарын
25
гарагай
5

Бурятия

УЙДХАР ГАШУУДАЛАЙ ҮДЭР

Октябриин 28-га бүхы Росси готор уйдхар гашуудалай үдэр соносхогдоһон байна.

Ушарынь, хоёр үдэр урда тээнэ Москвагай «Норд-Ост» гэхэн театрай түб соо гурбан шахуу хоног соо чечен террористнуудай барибшалаад байһан зониие «Альфа» гэжэ тусхай бүлэгэйхидэй сүлөөлхэ гээд, хара тамхинай шанартай бодосоор оборготууһанай эсэстэ 117 хүн һана бараа гээд түбэй мэдээсэлэй хэрэгсэлүүддуулгаа һэн. Иймэ бодос хэрэгсэлгүй һаань, театрай байшание террористнууд 150 килограмм тэһэрдэг зүйлөөр бута һүргэхэ аюултай байгаа. Энэ ушарта театр соо байһан зон булта үхэдхэн булагдашаха һэн.

Росси олохон политигууд, юришье зон террористнуудые буруушаана. Гэхэ зуура саашадаа нимэ ябуулгануудые һэргылхын тула нүгөө талатайнь хөөрэдөөндэ орожо, энэ муухай даие зогсообол дээрэ гэхэн һанамжануудшые али олон элрхэйлэгдэнэ.

Н.БАДМАРИНЧИНОВ.

ПЕНСИ

ДЭЭНГЭЛҮҮЛЭГДЭХЭ

Эгэжэ Росси Пенсионно жасын үлэглэгшэ Михаил Зурабов мэдүүлһэн байна. Ерэхэ жэл пенси гурбан аргаар нэмэгдэхэ. Түрүүшын нэмэлтэ 2003 оной үлэглэгшэ харала 5 процентээр дээшлэхэ, удаадахины апрель соо 11,2 процентээр, гурбадахинь август харала 6 процентээр нэмэхэ. Тиихэдэ һаһанай үлэглэгшэ харала 600 түхэригтэ хүрэхэ болоно. Ийн ажалай пенси ерэхэ жэлэй гуршала 10 процентээр дээшлэхэ. Пенсионно жасын найдууһаар, 2004 оной январь сарда ажалай пенсиин дунда эргын үлэглэгшэ 1777 түхэриг болохо.

ЖАЛАЙ ҺУУРИНУУДАЙ

ЯАРМАГ

Байгша оной ноябриин 5-да КСК Гүрэнэй унитарна предриятиниин шан соо ажалай һууринуудай ямар нээгдэхэнь. Эндэ ажалай һууринуудые дурадхаһан үлэглэгшэ бүлэгэй болон эмхинүүдэй үлэглэгшэ бүлэгтэй уулзаха аргатай. Эндэ хуули еһын асуудалнуудаар үлэглэгшэ бүлэгтэй, мэргэжэлтэд үлэглэгшэ, заабари үгэхэ юм. Тиихэдэ республикын аймагуудта ажалай һууринууд дурадхагдаха.

Ц.НАЦАЛОВА.

БУРЯТ МЯСО ПРОМ

ЗАКУПАЕТ КРУПНЫЙ РОГАТЫЙ СКОТ

взрослый - до **21** р. за **1** кг. живого веса

молодняк - до **23** р. за **1** кг. живого веса

ПУНКТЫ ПРИЕМА:

Улан-Удэнский мясокомбинат	42-61-64
Еравнинский р-н приемный пункт п. Сосново-Озерск	21-8-50
Баргузинский р-н приемный пункт п. Усть-Баргузин	91-8-08
Селенгинский р-н приемный пункт п. Селендум	97-8-49
Курумканский р-н приемный пункт с. Могойта	96-4-75
Закаменский р-н Закаменский мясокомбинат	0-55-86 0-33-02

оплата транспортных расходов

ШЭНЭ ҮҮЛТЭРЭЙ ХОНИД ҮСХЭБЭРИЛЭГДЭХЭНЬ

Зэдын аймагай Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ СПК наян сагта үүлтэртэ хонин ажахы болгогдохо түсэбтэй.

Нигэжэ аяар холын Европешоо үүлтэртэ хусанууд асаргадаг, эхэ хонигой отарануудта табигдаа. Энээн тухай СПК-гай түрүүлэгшэ Борис Ринчинович Ринчинов, олон жэлдэ экономистаар хүдэлжэ байһан Шаракинов Батомунко Дылыкович хөөрлэгдэ һэн. Ажахыда зургаан отара бии. Хонигойтой 5 жэлэй хэлсэл баталагдахадаа, жэл бүхэндэ ямараар хүдэлһэн тухайнь дүн гаргагдажа, тэрэнэй хэмжээгээр түлбэри түлэгдэгдэг байха. Табиан жэл соо гаргаггүйгөөр хүдэлжэ, хараалагдаһан түсэбөө сүм дүүргэдэ, яһала ехэ урмашуулгада хүртэхэ юм ха.

Ахалагша хонигой Евдокия Ринчинхангуевна Гунзеновагай отарада ута нооһотой үүлтэртэ хусанууд табигданхай. Хабар тээшэ угаа хөөрхөн хурьгад түрэгжэ, шэнэ үүлтэртэ түл

абахадга гэжэ Евдокия Ринчинхангуевна болон тэрэнэй хани нүүр Александр Балданович баяртайгаар хэлэ. Эдэ хонигойнаи мүнөө түрүү зэргэдэ яданаг.

Е.Р.Гунзенова 1974 ондо нургуули дүүргэдэһэнэ хойшо хонигойноор хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болонхой. Гунзеновтэйэй булэ 4 үхибүүдые томо болгожэ, дээдэ нургуулинуудта нургана.

«Буряад Республикын агропромышленна комплексин габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэдэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэлэн түрүү хонигой Евдокия Ринчинхангуевна Гунзеновага ажалай үшөө үндэр амжалтануудые туйлахыень хүсэнэбди.

Дарима ЭРДЫНИЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Батомунко Дылыкович Шаракинов; Александр Балданович, Евдокия Ринчинхангуевна Гунзеновтэй.

Октябрийн 30 - Политическэ хашалган хамалганһаа хохидогшодой дурасхаалай үдэр

ҮНГЭРЭН САГ МАРТАГДАХАГҮЙ

Үснэгдэр Политическэ хашалган хамалганһаа хохидогшодой дурасхаалай үдэр үнэгэрэн байна. Тиигэжэ хотын Советскэ районий хашалган хамалганһаа хохидогшодой эблэлэй гэшүүн Нина Егоровна Ангасатай уулзажа хөөрлэгдэһэн байнабди. Хото соомнай хадаа хоёр мянгад хохидогшод ажаһуудаг гэжэ тоологдон. Мүн Советскэ райондо 370 хүн, тэдэнэй тоодо Нина Егоровна ородог юм.

Минин эблэ Ангасев Егор Павлович 1898 ондо Эрхүүгэй областин Боохоной аймагта түрэнгэн намтартай. 1930-аад олон тэнгэр «Таряаша суудал» гэжэ артель байгуулжа, түрүүлэгшээр томилогдон бэлэй. Таряа талхаяа ургуулжа, үрэтэй дүнгэйгөөр ажаллажа байтарһынь, хамалган хашалгантай үе хүрэгжэ эрэ. Тиигэжэ 1938 оной манш 16-най үдэр манайда

милиционерүүдэрэжэ «Ангаев, собирайся!» - тээ бэлэй. Энэ үгнүүд мүнөөшье болотороо шэхэндэ дууданаһан зандаа бандаг юм. Хэды олон хатуу хүнээр жэлүүдэй үнгөрөөшье наа, ходоодоо абаяа хүлэгжэл хуугаабди. Нимэ бандалда ороһон зон мэдэнэ ёһотой, хэды муу муухайгаар хэлүүлһэн, баһуулһан, хашуулһан тухай. Жэшээлхэдэ, намане комсомолдо абаагүй һэн. Нургуулиа дүүргэжэ, авиационно заводто ажаллахаа орохо гэхэд м, баһал «хулаагай басаганши» гээдэ эльгээгээ бэлэй. Энэ мэтээр доромжолуулажа ябадага һанахада, ехэ уйтай байдаг даа. Ябаһаар лэ, багшанарай училищида орожо, 1953 ондо дүүргэжэ гараа һэм. Удаань 10 жэл эхин шатын багшаар ажаллааб, тинхэ зуураа МГПИ-дэ нураа һэм. Мүнөө багшын ажалдай ветеран болонхой хуунаб. Сүлөө сагтаа

манай эблэдэ ородог зондо шадаха арга боломжоороо туһа хүргэжэ байдагби. Хонходожо мандыень мэдэхэдэ, ехэтэ баярлаха, хүхихэ бшуу. Ургажэ ябаа залуу хүрэгтэ, нигэжэ хэлэхэ дуран хүрэгтэ: «Ямаршые засаг түрын тогтобольше, нимэ муухан репрессин гэшшэ бү болог. Алдуу эндүү гаргангүй, ойлгомжотой яоха хэрэгтэй» - гэжэ Нина Егоровна үнэгэрэн саг, наһанайнгаа болдог солдог тухай һанаг, нелбоһосо аршан хуугаа һэн.

Үнэхөөрөө, энэ гашуудалта ябадал арад түмэнэй түүхэдэ эдэгшэгүй сараа үлөөһэн. Хохидогшодой нэрэнүүд сагааруулагдабашье, мүнгэ алтаар туһаламжа, хүнгэлэлтэнүүдэй үгтэбэшье, зоной сэдхэл уярһаар. Бэшэ хэзээдэшые нимэ алдуу бү болоһой даа.

Ц.НАДЦАЛОВА.

Сагай уларил

Мүнөөдэр республика дотор шинг пойтогүй. Баруун хойноһоо секундын 5-10 метр хүсэтэйгөөр халхилха. Үдэртөө хойто аймагуудаар 3-8 градус, бэшэ тээ 1-4 градус хүнтэн болохо. Улаан-Үдэдэ шинг пойтогүй, секундын 5-10 метр хүсэтэйгөөр халхилха. Үдэртөө 0 градус байна. Ноябрийн 1-дэ республикын урда ногагуудаар сабан орохо. Зүг нэгэ һэгэжэ, секундын 3-8 метр хүсэтэйгөөр халхилха. Нүншдөө гол тухэлб 13-18 градус. Муулан, Буангийн, Захааминан аймагуудаар 23-28 градус хүнтэн хонхо. Үдэртөө хойто ногагуудаар 5-10 градус, бэшэ тээ 2-7 градус хүнтэн байхаар хүсэдэнэ. Ноябрийн 2-то хойто аймагуудаар шинг пойтогүй, бэшэ тээ сабан орохо. Баруун хойноһоо секундын 6-11 метр хүсэтэйгөөр халхилха. Нүншдөө хойто ногагуудаар 17-22 градус, бэшэ тээ 10-15 градус хүнтэн болохо. Үдэртөө хойто ногагуудаар 3-8 градус, бэшэ тээ 1-4 градус хүнтэн болохоор багсаатдана. Улаан-Үдэдэ сабан орохо, хойноһоо секундын 6-11 метр хүсэтэйгөөр халхилха. Нүншдөө 9-11 градус хүнтэн, үдэртөө 0 градус байна.

ЭНЭДХЭГЭЙ АЙЛШАД БУРЯДАЙ НИИСЛЭЛДЭ

Энэдхэг ороной Владивосток хотодохи генеральна консул И.Х. Зимоми болон тус ороной Россигахи посольствын зүбшээлэгшэ, Д.Неругэй нэрэмжэтэ Энэдхэг соёлой түбэ (Москва хойло) директор С. Сингх нага манай республикада айлшалба.

Ушарынь, Владивосток хотодохи генконсульствын байгуулагдаһаар 10 жэл үнгэрбэ. Харин манай республика тус хотодо түбтэй консульско округто харьяатай юм. Тиимэһэн иматал жэл тухан Владивостогто консулоор томилогдон байһан И.Х.Зимоми Буряад ороной хүгжэлтэтэй, гадаадаг худалдаа наймаанай талаар тэрэнэй арга боломжонуудта танилсахаяа ерээ бшуу.

Октябрийн 26-да республикын Правительствоын Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Владимир Гейдебрект Индин түлөөлэгшэдтэ уулзаба. Генеральна консул Буряад ороной түүхээр, Европ Ази түбинүүдэй уулзуурта оршодог онсо газараар, гайхамшагтай Байгал далайгаар һонирхонһоо, саашадаа экономикын талаар харилсаануудые энэдхэг талаһаа эршэдхэжэ хүсэлэгтэй байһана мэдүүлээ.

Байгал шадархи орон ногагыё тогтууритай хүгжэлтэ территория болгохо гэжэ республикын хүтэлбэрийн эрх шиндэнги байһан Владимир Гейдебрект онсо тэмдэгтэб Гэбэшье бүхэдэлхэйн байгааһин уг баялгий талмай гэжэ сонсохгодонон Байгалай асуудалнуудые Буряад орон гансаараа шиндхэхэ шадалгүй. Энэ зорилгоор бүхэ дэлхэйн хамтарала хүсэ шадалые элсүүлхэ шухала.

Саашань нэгэдэхи вице-премьер Энэдхэг талые һонирхуулжа магад халбаринуудые нэрлэбэ гэбэл, ашагта малтамалуудые олзоборилго, модо бэлэдхэлгэ, авиационно промышленност гэхэ мэтэ болоно. Мүнөө дээрэ Энэдхэгтэй Буряад ороной экономика харилсаанууд тои нула хүгжэлтэтэй байна. Тэдэниие эдэбхижүүлхын тула манай республика өөһэдынгэ хүсэ шадал, арга боломжонууд тухай реклама материалнуудые элдэб проектуудые Энэдхэгтэй олзын хэрэг эрхилэгшэдтэ үргэнөөр хүргэхэ, Энэдхэгтэ үнгэргэгдэдэг яармагуудые выставкэнүүдтэ хабаадаха ёһотой гэжэ С.Сингх зүбшэл оруулаа.

Уулзалгада РФ-гэй МИД-эй Улаан-Үдэдэхи түлөөлэгшэ Владимир Иванов хабаадаба. Үдэшлэн буряад драмын театртэ энэдхэг хүгжэмэй, хатарай ехэ концерт амжалтаттайгаар үнгэрээ. Мүн айлшад Ивалтын дасанда хүрэнэн, Монголой консульстводо ороод гарһан байна.

Николай БАДМАРИНЧИНОВ.

ВETERАНУУД ПЛЕНУМДЭ СУГЛАРЫ

Үнэгэржэ байгаа долоон хоногой гарагай гурбанда ветерануудын эмхинүүдэй, гүрэнэй засагай болон бусад эмхи зургаануудын нягта холбоотойгоор ажаллаха тухай хотын Советскэ район захиргаанда зүбшэгдөө юм.

Советскэ районий ветерануудай эмхинүүдэй түрүүлэгшээр, хотын бүхы захиргаануудай түлөөлэгшэд болон ажаллаша бүлэгүүдэй хүтэлбэрилэгшэд энэ пленумдэ уригдаһан байгаа. Үнэгэрэн ногаһаара ветерануудай Бүхэроссин суглаанай үрэ дүнгүүдые зүбшэ зорилго эндэ табигдаа. Советскэ районий ветерануудай Советскэ түрүүлэгшэ Леонид Балдановай хэлэнээр, мүнөөнэй бэрх инээлтэй сагта гүрэнэй засаг зургаануудтай нягта холбоотонгоор ажаллажа ветерануудые дунгэлгэ шухала болонхой. Мүн тинхэдэ ямар нэгэ орно асуудал шиндхэлгэдэ ветерануудай дүй дүрнэй хэрэгтэйшые байдаг.

Советскэ районий захиргаанай түлөөлэгшэдтэй хэлэнгэй ёһоор «Ветеранууд тухай» хуули гүйе эд бэлүүлэгдэнэ. Коммерческэ зарим эмхинүүд саг үргэлжэ наһажаал зондо туһаламжа үзүүлжэ байдаг. Бюджетнэ зарим эмхинүүд сооһоо Бурядай гүрэнэй унверситеттэ энэ жэшээлэгдэ. Шадаха зэргээрээ БГУ туһа хүргэжэ, мүн эн ийшые талаар багашаншые наа тэдхэмжэ үзүүлжэ байдаг юм.

Тинхэнэ пленумдэ хабаадагшад хотын бүхы эмхи зургаануудтай ханджа, нягта холбоотойгоор ажабайдалаа зохсохо тухай дуралдаг оруулан байна.

Ц. НАДЦАЛОВА

«БАЙКАЛ-УГОЛЬ» - ЛУЧШАЯ КОМПАНИЯ ТОПЛИВНО-ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА

Сибирская угольная энергетическая компания «Байкал-Уголь» стала лауреатом национальной премии в области бизнеса «Компания года» за 2002 год в номинации «Топливо-энергетический комплекс». Церемония объявления победителей и их награждение состоялась 23 октября в Москве.

Эта премия присуждается ежегодно с 1999 года. Проект осуществляется под патронажем Торгово-промышленной палаты РФ. Лауреатов в каждой номинации определяет экспертный совет, состоящий из представителей бизнес-сообщества, государственных

органов, средств массовой информации. При выборе победителей экспертный совет руководствовался следующими критериями: качество менеджмента, качество продукции или услуг, финансовая прозрачность, рыночная активность, инновационность компании, профессиональный уровень команды, потенциальная инвестиционная привлекательность.

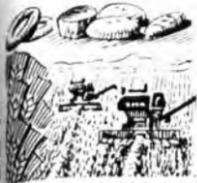
Компания «Байкал-уголь» была образована в прошлом году. Холдинг взял старт с объединения Востсибугля (куда входит одно из нерсективных предприятий - разрез «Тугуйский») и Читинской угольной компании.

Сейчас СУЭК объединяет 82 предприятия из 6 регионов России, на которых трудятся 40 тысяч человек. Холдинг контролирует 35 процентов всей российской добычи топлива, 60 процентов энергетических углей. По итогам прошлого года, горняками СУЭК добыто 70 млн. тонн угля. Потребители продукции компании энергетические системы Восточной Сибири Дальневосточного региона, крупные промышленные предприятия и ЖКХ этих регионов. Кроме того, топливо экспортируется более чем в 10 стран мира.

В.ИВАНОВ

Түрэл Буряадтаа түрүү зэргэтэй

ХАМТЫН НАБАТАЙ ОРОЛДОЛГООР

Таряа, үбнэ хуряалгын хэсүү хаһада Яруунын аймагай ажалшад һайн дунгууде туйлаа. Тус аймаг 6578 тонно орооһото ургамал гэх гү, нёдондойхидо ороходоо 133 процентээр дээшэ ургаса абажа, ехэ алаалта бээлүүлээ. Тодорхойлол, 12477 тонно үбнэ, угышые һаа нёдондой үрэ дунһоо 142 процентээр дээшэ үбнэ абahan амжалтатай. Байгша оной 9 һарын ажалай дунгоор аймагай социально-экономическа ажэлтын бүхы һалбаринууд абahan уялгаяа бээлүүлэн габыяатай байна. Аймагай захиргаанай толгойлогшо Б.Г. Жигжитов, хүдоо ажахын үйлэвэрлэлийн начальник С.Ж.Жамбалдоржиев, СПК-нуудай түрүүлэпшээр, үйлэвэрлэлийн предприняти, эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, ажалша, малша зон ажалынгоо бодото хубита оруулаа гэжэ тэмдэглэхээр.

Нёдондо «Лидеры экономики-2001» гэхэн республиканска конкурсын хүтөөлгөөр эрхимэй тоодо ороһон Яруунын аймагай «Дружба» СПК-гай түрүүлэгшэ Аркадий Фёдорович ХОНГОРОВОЙ уулзажа хөөрэддэһэн байна.

(шаторолата) ажалашы түүшэ үбнөди Тодорхойлол, механизатор бүхэн 180-200 центнер үбнэ гэн гэх гү, ами угышые һаа нэе нэгэ хүритэй болоо, - гэжэ Аркадий Фёдорович хөөрөнэ.

Үнээн бүрнөө 1800 литр һу һаһан байна. Үүтэртэ ажахы болохо СПК-дань 600 толгой үхэр, 3700 хонь тоологдоно.

- Зэдын, Сэлэнгын, Хориин аймаган малшад үүтэртэ үхэр манһаа абадаг юм. Зэдын аймаган Борьсогой СПК-гай адми «Лидеры экономики-2001» гэхэн конкурсо нёдондо иһан байнади. Манай ажахын амжалтада габыяатай зон олон, нэрлэбэл, һаалишад Наталья Владимировна Цыренова, Васильна Васильевна Асаханова, Светлана Саиданова, хойшоһо ажалан ветеринай Нина Фёдоровна Белоусова, Дарима

хабар 1084 гектарта орооһото, 1 мянган гектар талмай дээрэ тэжээлэй ургамал тариха, ехэ хауун, ган гасуртай байбашье,

яһала бараг ургаса абаади. 11 мянган центнер үбнэ сабшажа абаад, механизатор, комбайнернуудта 2,6 мянган центнер үбнэсын

Цыренжапова, Бато Ринчинов, Шинэ элһи эрһи Бальжинма, Цыбэлигийн эхэ ороодосотгоор ажалана, - гэжэ «Дружба» СПК-гай түрүүлэгшэ ороһон гэмдэлэ һэн.

Үбнэ, тариа хуряалда габыяатай механизаторнууд Баир Прокопьевич Афанасьев, Султим Ганденович Доржиев, Амгалан Жамсепович Чимитов, Сергей Михайлович Балданов, Владимир Цыгучевич Мукуев гэхэдэни ажал хэрнэ урагшатай, тиймһээ хүдоо ажахын хүдэлмэришэдэй һайндэртэ урмашуулагдана.

- Эхэ бангаалиннай бидэндэ, хүдоогэй зоңдо бурханай хайраар эртн саһа, ган гасуургүй, үерлэхэ ехэ бороогүй, һайн жэлүүдые ерээдүйлэ хүсэжэ байханы болтогон! Эрхим ажалшадтаа, Мужыха Үлэйтэ шотагаархидтаа ажалдаа амжалтатай, эдүүр энхэ, зол жаргалтай, һайн һайхан ажалуухые хүсэһэ, - гэжэ һананааа бээлүүлэхэ зорилготон түрүүлэгшэ Аркадий Фёдорович Хонгоров батаһаа һэн.

Бэлгма ОРБОДОЕВА.
Улаан-Үдэ: Мужыха.

Хэжэнгын аймагай Ородой-Адагай дунда хургуулийн 60 жэлэй ойдо

АЖАНА ЖАРГАЛ - АРЮУН ЗАМНАА

Буряад һайхан ороноо бузарлангүй ябаарайт, буряад һайхан хэлээ Мартангүй ябаарайт. Ибаргы, дабшагты урагшаа Имаршые дабаанда зогсонгүй, - гэжэ Гажадма Банзаргашеевна иһэн бүхэндэ захидаг юм.

Г.Б.Цыбжитова 1946 оной кабинрин 12-то Худанай-Үртөө нутагта Жамбалай Банзаргашын ехэ сагаан боложо түрөө юм. 1963 ондо Аман-Үдэ хотын багшанарай училищиде һурахаяа ошоод, 1967 ондо түргээ Ородой-Адагай пайман жэлэй хургуулида эхин классай багшаар ажаллаха эрхэ гэн. Тэрэ саһаа хойшо 60 жэл үшгөрөө. Аяар 35 жэлэй турһаа таһалгаряагүйгөөр эхин классай багшаар хүдэлнэ. Түрүүшын урагшадын мүнөө өһөдэһингоо үхибүүдые багшадаа асаржа заалгадаг. Олон тоото багшанарын багшынгаа дүршэл шадабари, ургаал заабари халан абажа, бүгдэндэ жэшээ оруулан ябадаг.

Мүнөө болоходо, шабнарын түрүүшын шээһнээ багшадаа ехэ дурлаа бэлэһиди гэжэ яадаг. Ниураараа сэрбэрхэн, мойһон харахан элдэһэй, аятай һайханаар хубсаланхай ябагша юм. Хургуулидаа багшыннай хэлэн ажал угаа ехэ юм. Кабиндээ эгээл һайханаар шэмгэдэг һэн. Шээһнүүдэйнгээ һүүлээр Гажадма Банзаргашеевна класс соогоо һурагшадтаа үлоод, үзгүүдые уншадаг, зүжэг наадууладаг, хатаржа, уулзажа һургадаг һэн. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, шабнаан маанадые дүрбэн тэгшээр дүүжүүлхые оролдоһон юм. Ажадааные, үзгөшье ехэ бэрхэ хүн гэжэ манай шотагаархид дээдэ, «Арадан гэгээрэһи огличник» гэхэн нэрэ зэргэһүүдтэй багшамнай олон номотануудаар шагнагдан байна.

Наһан соохоноо найдаха нүхэрөө шэлэжэ, Наран хүлдэтэ гал гуламтаа ноосоон мүнхэлөөт,

Хонгор зудгыхан үрнээрөө хүмүүжүүлэн, Хотон аймагтаа хүндэ ямбатай болон түбхнөөт.

1967 оной ноябрийн 17-до Шосной Аюшатай аймагтаа ажиллаха, 10 үхибүүдые 5 басагад дүүбүүдые өөднэ болгоо.

Ехэ басаган Жаргалмаан, багшын мэргэжэл эрхэжэ, Нарһатын хургуулийн директорээр ажиллаха хүдэлнэ. Сорогой шанган лауреат. Хани эрхэртэ 2 үхибүүдые хүмүүжүүлдэг.

1970 оной Дыма басаган 1988 ондо багшанарай училищиде дүүргэд, Хэжэнгын аймаган Булаг хонорлодо эхин классай багшаар ажаллангаа эхилэнэ, Улаан-Үдэдэ 3-дахы гимназиде

буряад хэлэнэй багшаар хүдэлжэ байһанаа, мүнөө Дархан хотодо байдаг. Хоёр басагатай.

Хүбүүдэйнь ехэ Аюнда сельхозинститут дүүргэдэ, Гусиноозерск хотодо военнэ частыда хүдэлдэг, Чечня ошонон.

1974 оной 3-дахы басаган Гыма багшанарай училищиде дүүргэд, зоңноор буряад хэлэнэй факультет дүүргэнхэн. Мүнөө Улаан-Үдэдэ ажалуудаг, 2 үхибүүдтэй. Ч.Димитров нүхэрһин, 24-дахы лицендэ мастераар хүдэлдэг.

1978 ондо Аюнда хурууһинь багшанарай училищиде дүүргэд, сэрэгэй албанде тагадаа, 7-8 һара Чечняда алаа хэжэ, Жуковай медальар шагнагданай юм. Мода бэрнэй - фемдшер.

1976 оной Арсаан пранорциһай хургуули дүүргэдэ, Гусиноозерск хотодо хүдэлжэ байһанаа, мүнөө үшнэ Яруунада хүдэлнэ.

1981 оной Баярма басаган «Менеджмент информацийон технологийн» гэхэн мэргэжэлтэй болохо гэжэ Зүүн-Сибирин гүрэнэй соелон болон искусствын академиде һурана.

Баатар хүбүүһинь оёдолһонон лицейд 3-дахы курсын оюутан, «художник-модельер» гэхэн мэргэжэл абаха.

Баяр Должод хоёр 9-10-дахы классай һурагшад. Бүлэ соонь 7 багшанар.

Гажадма Банзаргашеевна Аюша Шоснович нүхэртэ хамта 10 үхибүү хүмүүжүүлжэ, гарамыш тагадаа, хүмэнь дурууд хүргэнхэн. Тэдэнь бултадаа эхэ эс нэһэнгээ, үгтэ абанаранһаа хамаг һанһинье абажа тарһан, уран гартан, урагшаа һанаһан, зон нүхэдтөө хүндэтгэн.

Энэ бүмье хургуулийн 60 жэлэй ойн баяраар халуунаар амарһалаад, он жэлэй эрһэн ошоһые оролдоһыне мэдэнгүй, буянган, хойшгтэй ябахыень хүсэе!

ХЭТЭДЭЭ БИДЭНЭЙ ДУНДА

Аглаг һайхан нютагтаманшые, буурал сагаан Буряад орондошые алтан намарай атар дэлгэр хаһа буунхай, агаар тунгалаг, огторгой номин, адууһа мал садхалан, хангай дайда халюун дэглээ нэмэрэнги. Эгээл энэ үедэ Ородой-Адагай дунда хургуули 60 жэлэйнгээ оёе тэмдэглэхэ гэжэ байна. Жаран жэлэйнгээ ой тэмдэглэхэ гэжэ байхадамнай, Дашидоржин Баир Гундуевичай үүргэ, нүлөө сэгнэшэгүй, уула мэтэ үндэршые, дайда шэнги үргэншые байха. хургуулиимнай хүгжэхэ хэрэгтэ 1920 онһоо 1998 он болотор директорээр хүдэлжэ, ялас гэмэ хубитаяа оруулан.

Б.Г. Дашидоржин 1950 оной февральин 7-до Хэжэнгын аймагай Худанай-Үртөө нютагта түрэнһан намтартай. Саашадаа, 1968 ондо Хориин дунда хургуули дүүргэжэ, 1969 онһоо 1971 он болотор сэрэгэй албанде ябаһан. Наһаараа багшын ажал эрхилһэн гэртэхинийн ехээн нүлөө үзүүлжэ, багшын мэргэжэл шэлэжэ, Буряадай гүрэнэй багшанарай дээдэ хургуули 1976 ондо эрхимээр дүүргэбэ. Түрэл нютагаа бусажа, ажалангаа намтар физикын багшаар эхилһэн. Ажалдаа шударгы, һонор хурса, ехэ түргэн ябадалтай, гүнзэгы ухаатай байһан дээрэнһээ, хургуулийн директорээр томилогдоо. Хори гаран жэлэй туршада директорээр эрхимээр хүдэл-

һэнэйн гэршэ - «Отличник народного образования РФ» гэжэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

Хүнэй наһан. холир шэнги зуралзаад лэ, агшан зуура үнэршэдэгыне гайхалтай. Мүнөө мэндэ ябаа һаа, 50 наһанайнгаа орьёлһоо маанадаа хаймадан, урданай-хидеал адли, огсом хүхюүтэй, хурса мэргэн үгөөрөө, хурдан сээсэн бодолоороо бидэ-нэйнгээ сэдхэл далижуулан, хуурмаг юумые хуха нуга хэлэжэ, үнэн юумые үргэн сэгнэжэ ябахал һэн.

Теэд «тооложо табиһан наһан, гоолжэ табиһан бээ» гэлсэдэг хамнай даа. Хүндэтэ хүтэлбэрлэгшынгоо нэрые мүнхэлэн, жэл бүхэндэ хабарай амаралтын үедэ теннисээр мурьсөө үнгэргэдэг бди.

Мүнөө наһанайн нүхэр Ц.Ц. Базаржапова нютагтаа Саяан хүбүүн ба ехэ хүбүүн Мэргэнэйнгээ аша басаган Саранатаа амар мэндэ, ажана тэнюун һуудаг.

Лариса ЦЫБИКЖАПОВА,
Ородой-Адагай дунда хургуулийн буряад хэлэнэй багша.

Директор Н.Г.Донсоронова поздравляет дагсину.

Т.Б.Вампилова, Д.Ж.Бадлуев.

С.Н.Шойдокова в спектакле «Материнское поле» (Кижинга).

Буряад Республикын

ҮНДЭР НЭРЭ ЗЭРГЭДЭ ХҮРТЭМӨӨР БЭЛИГТЭЙ

Республикын хүүхдэд уран шадабари хүгжөөх, талаантай хүүхдийг, залуучуудыг, нахатайш...

Тээмэнд ажалтай хэрэгээр РЦНТ-гэй (Красноярдейская улсын 32) байсан ерхэдэмни, шлээд үндэ...

Хүгжэн залуугүй, эдир хүүхдийг РЦНТ-гэй дэргэдхи коллективүүдтэ, ансамблинуудта, олон ондоо...

Байгшн оной хабар ман харада эмхидхэдхи республикын аймагуудай соёлон таһагуудай даатшанарай...

В.Д. ГУНЗЫНОВА - Сэлэнгын аймагай соёлой таһагыг даагша, РБ-гэй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгш:

2002 ондо Буряад Республикын Гүрэнэй шанда Арадай уран бэлигэй республиканска түбэ зууршалха гэхэн эхэ һайн бодол би дэмжэнэб...

Олон жэл соо соёлой оршондо хүдэлхэ зуураа Арадай уран бэлигэй республиканска түб өөрынгөө ёһо гуримуудта үнэн эхэ байдаг, тодорхойлбол, арадай бэлигтэндэ туһалха, үндэһэн арадай ёһо заншал гамнаха, тэрэ заншан үлөөхэ гэжэ оролдодог гэжэ сэнгэхэ байнаб. Соёлдо урагнаа дабшаха хэрэг тус түбэй ажалтай эхэ холбоотой. Элдэб түхэлүүд, элдэб жанр хэмжээ ябуулгануудайнь баян арга боломжыг харуулна. Мэргэжлэй үргэн мэдээтэй байһандаа фестивальнуудыг, харалгануудыг, конкурсуудыг, выставкэнүүдыг эхэ удхатайгаар үнгэргэнэ.

Г.Н. ЕХАНУРОВА - Ивалгын аймагай соёлой таһагыг даагша, РБ-гэй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгш:

Гүрэнэй соёлой политика үнгэргэхэ үүргэтэй РЦНТ-гэй ажал ябуулга эхэ удха шанартай.

Илангаяа хүдөөгэй аймагай соёлой хүдэлмэрилэгшэдтэ мэргэжэлтэдэй методическа болон бодото туһаламжа тон хэрэгтэй. Репертуарай хууданууд, хуулита документиүүд, программанууд, дүримүүд,

үбшэл заабаринууд. Энэ хадаа РЦНТ-гэй бэлүүдлэг ажалан бага хуби ааб даа.

Республика дотор соёлой болон ажалшадтай сүлөө сагаа үнгэргэхэ эмхинүүдэй тоо хороогүй байна, арадай уран бэлиг хүгжөөгдэнэ. Эдэ бүгэдыг республиканска, регионууд хоорондын, бүхэроссин болон уласхоорондын фестиваль, конкурсууд гэршэлнэ. Республика соомнай арадан мэдээжэ зохёохы коллективүүд олошороо...

Ивалгын аймагай соёлшод РЦНТ-е Гүрэнэй шанда зууршалха гэхэн хараа бодол халуунаар дэмжэнэ.

В.А. ГАЛСАНОВА - Ахын аймагай соёлой таһагыг даагша, РФ-гэй болон РБ-гэй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгш:

Бидэ Ахын аймагай соёлой ажалшад манай Арадай уран бэлигэй республиканска түбтэ хододоо этигэл найдалтай байдагбди. Олон жэлдэ тэрэнэй ажалшад манай этигэл найдалыг харюулдаг...

Үшөө юуб гэхэдэ, РЦНТ-гэй ажалшад Н.Г. Донсоронова директортээ соёлой ажалда мүнделэн шэнэ юумэндэ эхэ анхарал хандуулдаг, илангаяа хүдөөгэй соёлдо хабаатай ажалда.

И.С. ЧЕБУНИН - Гарбагатайн аймагай соёлой таһагыг даагша, Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгш:

Би 12 жэл соо соёлой таһагыг даагшаар ажалланаб, түрүүшын алхамуудһаа РЦНТ-һээ сэг

үргэлжын анхарал, шэглүүлхэ хүсэбэ дээрэ мэдэригэб... Буряад шэмээнэг, хасаг зоной заншалта соёл нэргээхэ хэрэгтэ зориулагдаһан томо томо эмхидхэлүүдэй үүсхэл РЦНТ ударидалаг, соёлшодой мэргэжэ дэшилүүдтэй байна...

С.Н. МАЛЫГИНА Кабанскын аймагай соёлой киногой болон спортын комитедэй түрүүлэгш, РБ-гэй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгш:

Мэргэжэлтэ искусство хадаа арадан уран бэлигэй эхин үндэһэндэ түшэглэнхэй. Эндэ РЦНТ-гэй үүргэ аргагүй эхэ...

1970-1980 онуудыг соёлой ажалтай ветеранууд һайн ханангай ёһотой, тэрэ үелэ клубуудыг түбэй гуримар хүдэлгөө, соёлой спортивна комплексуудыг аймагай методическа түбүүд байгуулха ажал дэлгэржэ.

Бүхэроссин, Бүхэсоюзна ИМЦ-гэй директорнууд Буряад оролдүй дүршэлдэ һурахаа эрдэ байгаа. Тинхэдэ 90-ээд онуудта ажахы эрхилэлгын шэнэ үелэ түб шэнээр ажаллахыг хурганга. Хүдөөгэй захиргаануудай гуримарыг, Минфинэй Минюстын түдөөлэгшэдыг соёлой хуралсалай эмхинүүдтэ багшанарыг урилгатайгаар Кабанскын аймагта оло дахин РЦНТ эмхидхэнэ байна. Менелжерэй хуралсалһаа эхэ юумэ абаабди.

Тинхэдэ аймаг бүхэндэ харюусалгатай кураторай ажал ябуулгаһаа горитой туһа хүргэгдэнэ...

Буряадай элитэ уран зохёолшо Г.Г.ЧИМИТОВЭЙ намтарайнь нэгэ шата

АЛТАН ТҮРЭ НАЯРХАНЬ!

Мүнөө манай Буряад орондо, мүн хилын саана Монголодо, Үбэр Монголодо Буряадай арадай пост Гунгаа Чимитовэй нэрэ айхабтар суутай болонхой. Нэгэшье түрэ найр, зугаа хүхилгэн хаанашье, хэээньше энэ пөздэй дуугүйгөөр үнгэрхээ болонхой. Гунгаа Чимитов ирагуу найхан дуугаараа, хүхюун дорюун зангаараа үдэр бүхэндэ айл бүхэндэ айлшалан, хойморто хотойн хуудаг болонхой.

Бидэ хаяшаг Зэдэн аймагта нэгэ түрэлэйгөө шотагтаа «Дархан Володя» гэгдэн айлда басагыень хүргэхээ ошоһон байнабди.

Эндэ баһал Гунгаагийннай дуунууд бүхэли үдэшэндөө хашинаа.

Би хэдэн жэлэй саана Үбэр Монголодо Ордос аймагта ябаханда, Гунгаа Чимитовэй «Тоонто шотаг» гэжэ дууе шагнаа һэм.

Ордос шотаг гэгшэмнай Хүхэ-хотоһоо хоер зуун модо саана байдаг. Эндэ Чингис хаанда айхабтар гоё найхан хүшөө баригданхай юм. Юрэдөө, манай хори буряадууд Алтан хаанай үедэ эндэдэ Балжан хатан түрүүтэй Буряад ороноо бусажа эрээ һэмнай даа. Минин наһадаа, энэл багта «Заяан Наваа» гэжэ шотаг бии. Энэл шотаг тухайгаа буряадууд үндхартай гунигтайгаар мүнөөшье болотор дуугаа дууладаг. Мүнөө энэ Заяан Наваагай хаана байһан тухай ехэ арсалдаан болоно.

Юрэдөө, «Заяан Наваа» хаанашье байг, харин манай Гунгаагийн дуун сохон энэ Ордос газарта хүржэ эрээ ха юм даа.

Энэ Ордос шотагта нэгэ залуухан эхэнэр намһаа.

- Энэ танай Буряадай дуун гү? Инаг дуран тухай ехэ найхан дуун! Та тэрэ хүниие таниха гүт? - гэжэ гэнтэ хураба.

- Тинмэ, Гунгаа Чимитов гэжэ шүлэгшын дуун, - гэжэ ехэ омогорхон хэлэбэб. - Би найн танихаб. Москвада сугтаа хураһан зомди, - гэбэб.

- Залуу хүн ааб даа? - Угы. Наһатайшаг. Дала хүрөө, - гэбэб.

- Дуран тухай бэшэдэг. Би залуу хүн еһотой гэхэ байгаалби. Та өөрөө таниха аад хэлэнэ гүт, али угы гү? - гэжэ ехэ нэгэжлэн, эгигээгүйгөөр намайе хараба.

Мүн Гадар Монголодо Хэнтэйи аймагта ябахадани, Монголой суута хонишон Монголой ажалай герой Дулмажаб абгай баһа намһаа Гунгаа Чимитовэй дуунууд тухай хуража, өөрөө айхабтар найханаар «Эжы» гэнэн дууень дуулаа һэн.

Гунгаа Чимитовэй дуунуудые манай республикада жараад, далаад, наяд, эрээд онуудта хүн бүхэн шахуу дуулагдадаг боло.

Би Гунгаа Чимитовтэй энэ үнгэрһэн зуун жэлэй һүүд багаар Хурамхаанай аймагаар ябажа ерһэн байһаб. Тинхэдэ хонишодой байдал, малшадай байра, тосхон бүхэндэ Гунгаа Чимитовэй дуунуудые дууладаг, заримандаа клуб соо сугларһан зон, артист, хүтэлбэрлэлгнэ, юрын зон бултадаа хүл дээрээ бодоод, «Инагни», «Эгшэ аха хоёр», «Эжы», «Тоонто шотаг» гэжэ дуунуудые дуулагдадаг байгаа.

Манай Буряад орондо табяад, жараад онуудһаа эхилээд, шэнэ маягай дуунуудые залуу композиторнууд Базар Цырендашиев,

Анатолий Андреев, Сергей Манжигеев, Ким Раднаев, Чингис Павлов, Юрий Ирдынцев болон бусад ай хүтжэмүүд дээрэ эдэлжэ эхилээ һэн.

Энэ үедэ Дондог Улзытуев, Даши Дамбаев, Мэлс Самбуев гэгшэд тон гоо үгэнүүдые бэшэдэг болоо һэн. Тэдэнэрэй саһаа урид наһа барахада, тон харамтай, нигээд шэнэ дуунуудтай залирхань гэжэ һанамаар байгаа.

Харин дүү нүхэдэйнгөө наһа барахадань, тэдэнэрэ шаналһандаа гэнтэ шэнэ хүсөөр, хэрэгыень үргэлжлүүлэ, аха нүхэдэнь: Дамба Жалсарав, Гунгаа Чимитов, Николай Дамдинов, Цырен-Дулама Дондокова гэгшэд ирагуу найхан дуунуудые бэшэжэ эхилээ һэн.

Гунгаа Чимитовэй дуунууд өөрынгөө онсо маягаар, удха бодоороо тон дорюул, тодо байдаг юм.

Мүнөө Гунгаа Гомбоевич Чимитов далаи найман наһа хүрбэшье, нөхил сарюун хүхюу, шэнэ дуунуудаа бэшэһэн, шэнэ оршуулануудаа хэһэн зандаа байна.

Харин эндэ үшөө нэгэ баяр баясхалан бии, юун бэ гэхэдэ, Гунгаа Чимитов эрхим найхан хани нүхэр Цэнэл Доржиевнатаяа суг хамта хууһанайнь тэбхэр табин жэл, алтан түрэ хаяар болохонь.

Би нүхэрэйнгөө далаи таба хүрэхэдэнь, тэрэндэ зорюулажа нэгэ нимэ шүлэг бэшэһэн байнаб:

Зүрхэнэйш охин, зүүд нэгшэ эхин-Зулгы тоонто Буряадын
Түрэн шиний үдэргшн
Гүмэн жаргал шамдаа хүсн,
Ушоо дардам замые
Урдашн үрэн, юроон байна.
Эжы тухайгаа шүлэгшн
Энхэ Буряадай дуун боложо,
Эхээ ши мүнх ироогөөш.

Инаг дуран тухайгаа
Ирагуу найханаар дуулажа,
Дурааа ши мүнхэрөөгөөш.
Аха эгшэ хоёршни
Аажам Түгнэ шотагаингаа
Абари зангынь шэнгээжэ,
Холын уужам заяанаймнай
Холбоонинь боложо үгэбэ.
Москвагай үдэр ордон соо
Михалковто басининь

уншахадань,
«Намда тон ойлгосотой!» - гээд,
Намжаагаар шамайе тэбэрэ һэн.
Шекспир, Чехов, Гогольтой
Ши гараа барилсан,
Түрэл театрайнгаа ендэртэ
Танилсуулжа маанараа

баясуулааш.
«Нюуса тобшо», Шота Руставели,
Намдуу манай Исай,
Сэнгын Эрдэнэ, Чингис Айтматов
Шиний ашаар бултадаа
«Байгал» журналда сугларжа,
Бүгэдэн нүхэд болоо һэн.

Би Гунгаа Чимитовые эгээ түрүүн 1947 оной намар хараа һэм. Тэрэ радиодо дикторээр ажаллажа эхилһэн байгаа. Тинхэдэ һүүдэнь һамганинь болоһон Цэнэл Доржиевна машинисткээр эндэ ажалладаг һэн. Миний хойто эхэ Норжомо Бадмацыреновна Бадмацыренова радиогой һүүлшын мэдээлүүдтэ редактораар хүдэлдэг байгаа.

Миний түрэн эхэ дүрбэтэй байхадань, Яруунада наһа бараһан юм. Харин долоотой байхадани, эсэгшн хойрдохие һамга абажа, намайе Хэжэнгээ горад асараа һэн. Би түрэн эхээ хүсэд мэдэхгүй байһан тула, энэ урихан шарайтай эхэнэрье «эжы» гэжэ нэрлэһэн хүм. Би мүнөө энэ эхэнэрэй энэ наһандам дайралдаагүй һаа, ямар хүн болохо байһанаа олто

Гунгаа Чимитов

АЛТАН ТҮРЭ
Дуун

Табин жэл соо тангил зандаа
Талаантай найн хоер байн даа.
Хүйтэн үбэл, халуун зундаа
Хүтэрэлдэн ябанал даа.

Дабталга:
Алтан түрэ, алтан түрэ –
Арюун пангин дуранай үрэ.
Алтан түрэ, алтан түрэ –
Аза жаргалай үнэн дүрэ!

Үри хүүгэд, ашанарынь
Үбэр арынь бүрхөөнхэй лэ.
Гүрбан зөөлн, ямба хүнэнь
Гурим ёһоор эдлэхэй лэ.
Дабталга.

Алтан түрэ найржал байн,
Айлашаг магтан юрөөжм байн.
Нахал сагаан үбэн сарюун,
Найшаг сагаан хүтшэн дорюун!
Дабталга.

ойлгодоггүйнб. Эжымин шатараар республикын арбан долоо дахин чемпион болоһон байна. Эндэ түрэ Цэнэл Доржиевнатой оло дахин шатараар наадаһан, элдэб турнирнуудта сугтаа хабаадаһан байна. Энэл үеһөө би уран шүлэгээр һонирхдог, элдэб гайхамшагта хүнүүдые хаража, хоншоһонь дахажа ябадаг болоо һэм. Даши Чершинов, Цэдэн Галсанов, Хоца Намсараев гэгшэдые эндэ түрүүшынхнэе харааб. Эхэтэе хамта би сула Хоца Намсараеванда ошодог болободди. Һүүдэнь би Хоца Намсараев миний шотагай хүн, харин Бата Базарон Хоца

Намсараеван хүрэн, миний түрэн баабан хоер мяхан үсэлшүүд гэжэ ойлгодог болоо һэм.

Мүн энэ үеһөө Гунгаа Цэнэл хоёрой дуранда үргэн харгы урдань нэгдэжэ үгтэһэн юм.

Би арминь һүүдэ Яруунада арбадахине дүүргээд, Москвагай Анлитурна институтта ороходоо, Гунгааганаар бүри дүтэ танилсажа, мүнөө хүртэр сугтаа ябанабди.

Нэгэ үедэ Москвада Даши-Раждан Батожабай, Николай Дамдинов, Солбон Ашабаев, Цырен-Алчиг Дугаримаев, Норпол Очиров, Цырен-Базар Бадмаев, Цыденжаб Жимбиев, Дондок Улзытуев, Сократ Уробоцев гэдэгүүд хурадаг байгаабди. Харин багшанарнай Михаил Светлов, Константин Федит, Константин Паустовский, Евгений Долматовский, Лев Ошанин болон

түрүүшын үхибүүн, бултанай болоһон байһаа.

Энэ үеһе гунхан Николай Дамдинов «Биныхан Москвиткатай үрэдөө» гэжэ шүлэг соогоо бэшэжэ.

Үдэр бүхэндэ уржажа байһаншинь

Үсэгдээр лэ тогтожо шадаа юм

Мүнөө хара - сулоодэ, оронһоо

Зогсожо байһан, хүлоо бата тулд

Энэ баярые хамат зомной хэмэ

Эндэ тэндэһээ үүдэ хана доһон

Урмашан суглаарад, дүүсэ, эдэлдэ

Уйтан энэ студенческэ табяа, өөрөөш

Эды найхан хуби заяанай сэлэ, Олон

Омогорхожо хоорэхэ энэ сэлэ, Хүршэн

Хүхюун зугаагай шалтагай ябадаг

Тэргэхэндэ бүрхөөг доронь унта

Тверскоггоор эхэтэйгэ үнгэрхэдэ

Дэлхүн, амгалан түбэймнай тэнэ

Дээршн элбэгэр эльгэнэ Энэном

Институдһаа ябагаар найма мину

Нимэ өнрө байрлашанхай танай

Эхэ ороной сэнгүү тэмдэг үдэри

Эндэ биднэр сугларнабди зугаа

Булта эндэ урагшаа дуулай бардам

Буряад ороноо суурхуула ханаатай

Ерээдүимнай уужам сэхэ харгид

Гэнтэн тодхор, гэнэдэ, ундаа

түрүүшын үхибүүн, бултанай болоһон байһаа.

Энэ үеһе гунхан Николай Дамдинов «Биныхан Москвиткатай үрэдөө» гэжэ шүлэг соогоо бэшэжэ.

Үдэр бүхэндэ уржажа байһаншинь

Үсэгдээр лэ тогтожо шадаа юм

Мүнөө хара - сулоодэ, оронһоо

Зогсожо байһан, хүлоо бата тулд

Энэ баярые хамат зомной хэмэ

Эндэ тэндэһээ үүдэ хана доһон

Урмашан суглаарад, дүүсэ, эдэлдэ

Уйтан энэ студенческэ табяа, өөрөөш

Эды найхан хуби заяанай сэлэ, Олон

Омогорхожо хоорэхэ энэ сэлэ, Хүршэн

Хүхюун зугаагай шалтагай ябадаг

Тэргэхэндэ бүрхөөг доронь унта

Тверскоггоор эхэтэйгэ үнгэрхэдэ

Дэлхүн, амгалан түбэймнай тэнэ

Дээршн элбэгэр эльгэнэ Энэном

Институдһаа ябагаар найма мину

Нимэ өнрө байрлашанхай танай

Эхэ ороной сэнгүү тэмдэг үдэри

Эндэ биднэр сугларнабди зугаа

Булта эндэ урагшаа дуулай бардам

Буряад ороноо суурхуула ханаатай

Ерээдүимнай уужам сэхэ харгид

Гэнтэн тодхор, гэнэдэ, ундаа

Мүнөө, харин, дуула абынта

Мухаридаг үдгын газаруур шамтаа

Юун гэһэн нарам! Хүнүүдэ, талм

Юрьенэ, шууяна хабарай талм

Би мүнөө Гунгаа Чимитовын буланхиде энэ табин жэлэ

байндэроор үнэн зүрхэнь амаршалнаб. Гунгаа Чимитов

түрэн эхэ Норжомо абгай зургаан наһа хүржэ, эдэнэрэй

үхибүүдые шотагтаа, Москвада харалсажа, зөлтэй жаргалтай

юм.

Би Гунгаа Чимитовтэ, тэрэ буланхидэ түрэн эхлэнгээ үшөө

хүрэхыень, саанадаа үшөө найхан

ябахыень, хүсэлтэ!

Цырен ГАЛАН уран зохёол

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Гунгаа Гомбоевич, Цэнэл Доржиевна Чимитовтэн; А.Батожабай, Г.Чимитовтэн; Н.Дамдинов, Ц.А.Дугаримаев, Ц.Галанов Москвада хурадаг байхандаа, 1953 он.

ШЭНЭ НОМТОЙ ТАНИЛСАЛГА

СОЛОТО БАРЫН ТӨРНИЙН
ТӨРИ НЮТАГАА БАНААД ГҮЭ

ДЭЛХЭЙ ЕХЭ, БАГА ЭХЭ ОРОН - ГАНСА

БАДМАЕВ Е.Л.

МИР ОГРОМЕН,
НО МАЛАЯ РОДИНА - ОДНА

Улаан-Удэ, 2000

«Тори ногагай хүбүүд, басагад тухай домог», - гэдэг хоёрдохи бүлэгийн нэрлэгдэнхэй. Дээдэ-Тори гэжигэмнай солото хүнүүдээрээ дэлхэе шэмэглээн буйгай ногаг юм даа.

Монголой эрдэм ухаанай академин үндэс нуури табилсагшадай нэгэн Гэлэг-Жамца Цэвэгин (Мархаа дооромбо), хэлэ, бэлгээй эрдэмэй доктор, БГУ-гай профессор, С.Ш. Чагдуров, СССР-эй аралдай артист Д.Ц. Дашиев, Россин аралдай артистууд Найдан Ганданова, Солном Будажанов болон бусад ногагшаа холдоор суурханхай.

Е.А. Гармаев Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда баатаршалга гаргажа, Буряад оронооо илэ туруун Советскэ Союнай Героин үндэр нэрэ зэргэдэ хүртээн байна. Энд дайнда ногагайтай олохон хүбүүд шалгархан габыятай. Тэднэй голдо, Ныбик Бадмаев, Алексей Бадмаев, Базар Будасев, Доржо Гармаев, Тимофей Гармаев болон бусад ороносо.

Хэлэ, бэлгээй эрдэмэй доктор, БГУ-гай профессор, Дээдэ-Ториин талар - Наукууудай Академинин Сибириин талдай гэгшүүн - корреспондент С.Ш. Чагдуров ажал ябуулга үндэрөөр сэгилдэж, Россин Федерациин ба Буряад Республикын эрдэмэй габыята ажал ябуулгаша гэгэн нэрэ зэргэ үндэ олоогдохой, 1997 ондо литература ба искусствын талар Буряадай Гүрнэй шангай лауреат болоо гэнэ.

Е.Л. Бадмаев нарийн гүрнэй ба Бадмаевагай 47 жэлхэдэ Улаан-Удэ аралдай гэгээрэл талгае даагшаар, Буряадай Худөө ажахын институтда паркомой секретаряар, КПСС-эй түүхын кафедрин ахалгана багшаар хүдэлхэн, Буряадай Гүрнэй багшанаар институтай паркомой секретаряар институт донон, КПСС-эй түүхын кафедрэе даагшын гүшаалдалбжүүлгэдээн байна. Элэ жэлүүдтэ Е.Л. Бадмаева Буряад Республикын габыята багшын, РСФСР-эй ба СССР-эй гэгээрэлэй отличнигай нэрэ зэргүүд олоогдоо гэнэ. Гүрнэ Россин Федерациин ба СССР-эй медалинуудаар шагнагданхай. Буряадай хагагинуудай болон хачинууд уг угсаган тухай ном бэлгэнхэй.

30-аад онуудта Гүрнин голдо амхилхэд гэнэ турууны хамтын ажахинууд тухай, хүлбэрилэгшэд тухайн хэлэгдэнэ. 1938 ондо Энслын нэрмжэгтэ худөө ажахын артилын хонинон Ени Найданова 100 хонин бүрнөө 285 хурга абажа, ВДНХ олоогон. «Знак Почета» орденээр шагнагданхай габыятай.

Габажа Лубсан-Нима Дармаев Нидэйд дасанай турууны багшдоо амаа байна.

Полковникууд СССР-эй КГБ-гэй габыята хүдэлмэрилэгшэ Т.З. Гармаев, Буряадай Гүрнэй аюулгүне сахха комитетэй туруулэгшын орлогшо байхан Р.Х. Жамсаранов, Киевэй Сүрэй - авиацино полкын командирай орлогшо байхан, бүүдлэн СССР-эй Оборонын министретын дээдэ командна составай самолетууды техникскэ талаар ханга харюусалгатай даалгари дүүргэдэ байхан, Е.Л. Нөрбөөв гэгшгэдэй намтар тухай хэлэгдэнхэй.

Эрдэмэй кандидатуд Д.С.Д. Жалданова, А.Б. Батуева (Жалданова), З.Г. Самбуева, А.Г. Тумурова (Гармаева), и нидэй хонин нонжлгын ажал ябуулга тухай мэдээлэн.

Уржага ябаа залуу үетэниэ хургажа, хүмүүжүүдхэ хэрэгтэ бүхы наһаяа зориулган багшанаар олон. Дүшөөд жэл хургуулин директор байхан Буряад Республикын габыята багша, Россин Федерациин гэгээрэлэй отличник М.Д. Цаганов. Эдэн районот Дүрэгтэй дунда хургуулида 17 жэл завчаархүдэлхэн. Эдэн болон Забайкалин дунда хургуулинууды арбаад жэл хүлбэрилхэн Буряад Республикын габыята багша, Россин Федерациин гэгээрэлэй отличник Х.Д. Гочеева, методист - багша, РСФСР-эй аралдай буралсадай отличник З.Л. Нөрбөөва болон бусад олон багшанаар тухай бэлгэнхэй.

«Красный Октябрь» колхозот турүүлэгшэ, Харацнэй совхозот директор байхан, финансын зургаануудта үнэ удаан хүдэлхэн, «Буряад Республикын габыята экономист» гэгш нэрэ зэргэтэй З.Г. Тумуровай намтар тухай хэлэгдэнхэй.

Дээдэ-Ториин ногагай захиргаанай гулваа Ц.Д.Н. Тогтохоев Захаамнай районот Енорбонин совхозот директорэй орлогшоор, малшахан гарталууны «Зэдын» совхозот директорээр хүдэлхэнхэй.

Ногагшамай нэгэ жэлтэй хоини хүн бинюм. Б.С. Дашиев гэжигэмнай ногагшаа 26 жэл үнэ сүхэр хүдэлхэнэй тулөө «Буряадай АССР-эй соелот габыята хүдэлмэрилэгшэ» гэгш нэрэ зэргэдэ хүртөө юм. СССР-эй кинематографин отличник болоогон. Эгэмнай дүрбэн гэгшэ болгтэй хүн: молонго, дүмэриг дархан. Өөрөөр хуур, шимбэбүтгэгч, буряад аралдай аялга дуу эндэр дээрнэй ханиюрдажа байха. Үзэмжэгшэй байхан зурагуудын ногагайны, аймагайны, тубэй музейнууды нэмэглэжэ байдаг. Үшөө өмнө хүн юм. Нюуса таринин хүсэхэр илэжэ, галхалуун шэлбэри долоогоод, үлэгдэн нэгдэнхэй. Яра, саа, эхнэрэй үбшинууды илэжэжорхидэг бодн сагаан сэлхэгтэй хүн юм.

Буряад драмын театрай артистка Любовь Цыдынова «Буряад Республикын габыята артистка» гэгш нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Бэлгэ талангай, эхэрэгдэнхэй драматург ба режиссер Эрдэн Жалданов республикынаа «Улыр» театрга ахамал режиссероор амжалтайгаар хүдэлхэн.

«Мир огромен, но малая родина одна» гэгш ном бодлол, Гүрнин газар дайда тухай, хүбүүд, басагад тухайн түүхын - географическа богонн очерк болоно» гээд, автор түгэхэл соогоо бэлгэнэ. Нимэ ехэ материалы нэгэ ном соо багтаахын аргагүй. Тиммэнхэ гүрэл хизаарайнаа түүхы өүри гүнзэгыгөөр судалжа, шэнэ-шэнэ, хоини-хоини баримта мэдэнууды суглуулжа, эхилхэн хэрэгшын саанай үргэлжүүлэгч гээд, түүхээр хоинрхолог бүхы зонин, багшанаары, залуу үетэниэ Евгений Лубсанович урялжа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Евгений Лубсанович Евгений Жалсаравна нүхэртсэ. (Гэр бүлын альбомноо айтада).

УДАХАЙ УУЛЗАЛГА

Энэ номой бүтэхэдэ, Дээдэ-Ториин дунда хургуулин багшанаар ехэ баярлажа, номой удхаар түүхын хэсээнүүды үнгэрэгжэ, зүбшэн хэлсэхэ гэжэ шидхэхэн байгаа ха. Нүүдэнь номой автор Евгений Лубсанович Бадмаевы урижа, уулзалга үнгэрэгжэ шидхэхэри гаргаба. Ногагай захиргаанай гулваа Ц.Д. Н. Тогтохоев, Ажахын хүтэлбэрилэгшэ З.Ц.Д. Чердонов түрүүтэй бүхы зон багшанаары дэмжэжэ, ехэ бэлэгдэл хэгчээ.

Энэ уулзалгада хабаадаһаа Улаан-Удэноо хорсоод хүн олоосообди. Евгений Лубсанович гэр бүлөөрөө - Евгения Жалсаравна нүхэртсэ, Виктор Анатолий хоер хүбүүдтөө ошоо. Дээдэ-Тори оодоо үгсэхэдөө, шүтэжэ зальбардаг хада, уулануудайнгаа хормондо зогсожо, сэржэмэйнгээ дэгжы сүршөөр ябаади. 80-яад он болотор эндэмнай гансаа эхин хургуули байхан тула саашаа нураха наһаатай залуушууд хэдэн арбаад модондо оршодог Алцаг, Улэгшэн, Додо-Тори, Гэгэгтэй, Петропавловка ошожо нурадаг байгаадаа. Залуу заахан наһандаа энэ харгыгаар ябаган - шосгэн ябадагаа наһан-наһан дурсажа, уяржа ябаа нэмди. Тэрэл үдэрөө Евгений Лубсановичтай Номтосо (Уулзар) ошожо, аба, эжингээ алтан буусые хүбүүдтээ харуулабди, орон гэгээрэдэ сэржэмэ үргөөбди гэжэ сэдхэхэл ханашаар Евгений Лубсанович хоорөө нэн.

Хэлсэхэн сагтаа булга суглараад хургуулин байшан тээшэ алхалбади. Фонс соонь багшанаар, хурагшад булга сугларанхай, хүхюүтэй зугаатанууд байгаа гэнэ. Шэршүү торгон тэрлэгүүды үмдэн хөөрхөн хүбүүд, басагад бидэниэ сөнхир сагаан хадагуудаар угтаба. хургуулин директор Светлана Лодоевна Данзанова бидэниэ угтажа амаршаада, ажал хэрэгүүд тухайнаа, туйлаһан амжалтанууд тухайнаа богонихоноор хэлэжэ үгөө гэнэ. Жэл бүри 2-3 хүнбүү хургуулиа медальтагаар дүүргээд, дээдэ хургуулинуудта ородог юм гэжэ омогорхон хагад хэлэнэ. Хизаар ороноо шонжлгын музейнэ орожо хараабди Дайнаг ба ажалан ветерануудан, ажахын туруунуудын, ногагшаага омогорхон болодог, нэртэй, солотой хүнүүдэй дүр зурагууд үлгөөгшн, ажал ябуулгынь харуулан планшетууд зохидохоор бүтэгдэнхэн. Бурханай шэрээ үхэг, сүндүүгшэ эхилээд, урданай буряад анда бандад модон бараан табягаан. Ногагай бэлмэгтэй уран зурааша Б.С. Дашиевай зураган гоё байхан зурагууд музейнэ шэмэглэнэ.

Багшанаар хоорөө шагнаад, ажал хэрэгтэйнь танилсаад байхадаа, урагшаа наһаатай, нэгэн бодолтой, зөтэй зөтэй коллектив хүдэлдэг байна гэжэ досоогоо бодоо бэлгэнэ.

Удаань соелот-спортивна комплекстэйшэ зорибодди. Тэндэ залаар дүүрэн наһатайшые, залууны хүнүүд суглараад, хүд хөөрсөг боложо, манше хүлэжэ бангаа.

Профессор С.Ш. Чагдуров, хүндэтэ чекист Т.З. Гармаев, Буряадай Правительствын кадрнуудан талангай мэргэжэлтэн Г.Д. Цыренова, журналист А.Р. Жамсаранова, Эдэн аймагай захиргаанай гулваа Ж.Д. С. Батуев, ногагай ажахын хүтэлбэрилэгшэ З.Ц.Д. Чердонов, түүхын багша Б.Ч. Дамбаев болон бусад үгэ хэлэхэдэ, хүн зондо, илангаа сэрэгдэн үетэндэ ехэ хэрэгтэй, ашатай туһатай хоморой шухаг ном бүтэ гэжэ тэмдэглэжэ гэнэ.

Эгэмнай Дээдэ-Тори тухай бэлгэдэнхэй түрүүшын ном мүн!

Ногагай түүхээр нэгэшые документай үндэрлэгшэ Евгений Лубсановичнаа зузаан-зузаан номууды судалжа, газетэ, журналнууды иража, өөрынгоо хоморой шухаг архивые уудалжа, ногагайнгаа зонгон хоорондоо, шэмхэ шэмхээр баримта мэдэнууды суглуулжа, хамаг хүсэ шадалаа зориулжа, энэ ном бэлгэдэ бшуу. «Буряад Республикын габыята багша», «РСФСР-эй методист - багша», «Россин Федерациин гэгээрэлэй отличник» гэгш нэрэ зэргүүдтэй, хүн зондоо хүндэтэй, урич налгай зантай Евгений Жалсаравна нүхэршын энэ ажадын сэгшэгшүн ехэ туһа хургоо гээд тэмдэглэгдээ. Эндэ суглархан бүхы зон хүндэтэ Евгений Лубсановичаа баяр хургоод, гэр бүлөөрөө амгалан тайбан байхынь хүсөө бэлэн.

Удаань Евгений Лубсанович үгэ хэлээ гэнэ, ногаг тухайнаа шүдлэгөө уншаа, хэдэн хүнүүдтэ шэнэ номуудаа бэлэгдэнхэн байна. Өөрынгоо библиотектээ абаашаһан тэбэри дүүрэн номууды хургуулин библиотектээ бэлэгдээ гэнэ.

Удаань гоё концерт хаража, сээжэ зүрхөө сэлмэгдээди.

Долгор ЖАМСАРАНОВА, Россин Журналистнуудай холбоонот гэгшүүн.

Улан-Удэ, 2000
Ингэжэ манай ногагай
бүүн, түүхын эрдэмэй
шидат, БГУ-гай доцент
Республикын
Бяата багша, Россин
Федерациин ба СССР-эй
гэгээрэлэй отличник Евгений
Лубсанович БАДМАЕВАЙ
нэгэн тоонто - Дээдэ-Тори
ногагаа бэлгэдэнхэй.
Тунгалаг булагай арьядад
сэдхэхэл донолгодон,
Тори голотойнай юртэмсэ
ямар хайхан бэ!
Түрэнхэй үлэгдөө хүмүүжэжэн
хүбүүдээ хүлэгшэн
Тоонто эльгэн ногагнай
марташагүй ээ!
Эгээд, номойнгоо эхиндэ шүлэглэн
шидхэдэнэ. Эхэ ногагтаа ямар
гэгээрэлэй ойлгогдоно.
«Манай өмнө ил, хулнисагуудай, аба,
хүнэрэн, хүн бүхэнимнай эльгэ
гэгээрөө холбоотон тоонто
ногагшаа үлүү үнэгтэй юумэн энэ
хэлдэ үгы. Хүн бүхэн, илангаа
нуушуул гүрэл дайдынгаа түүхы
элхэнгангын уялгагай», - гээд, орошол
ногоо автор бэлгэнэ.
Эгээд номынхоёр бүлэгтэ бэлгэдэнэ.
«Ториин гол тухай үгэ», - гээд,
элхэнх бүлэгын нэрлэгдэнэ.
ногагай түүхэ тухай богонор
шидхэтэй. XVII зуун жэлэй эхэр
туул угархидай болоод, монгол
кагатай бусад тулөөлэгшэдэй Байгал
тайн баруун эрьсэр. Эдэн юһэн
лоор таража ногагшаһан тухай
шидхэтэй. «Эдэн сартуулинуудай юэи
шидхэтэй». Ториин голотой карганууд
басаргаданхай, Ториин гол
эзэниин болоно. Хамар-Дабанаай
оройноо булаг бурьялаад, урда
даһаар Ториин гол болоод, Зэдэ
үрэндэ шүдхадат. Энэ голотой эрьсэдэ,
ман уулын хормойдо Дээдэ-Тори
гэгээрэлэй ногагайнгаа хангай
хайхан Эхэ байгаан тухай тон
улаахангаар, ехэ гоёор бэлгэнхэй.
Эдгээр домогто ороһон үзэхэлэн
хайхан байгаалгатай Галнин нуур,
Ара-Тори, Харганата, Химни болоод,
басад газарнууд тухай, ой модоор
гэгээрэдэнхэй хүбнэ тайга, алирһа
эрхэ, үхэр шудан, али олон амтан
модосэрхан алтан шидэ, ууланууд,
эзэн марьяан сэгшүүдээр
шэмэглэгдэнхэй гүбөө хүтэнууд тухай
шидхэгшээр бэлгэдэнхэй. Баабгай,
онго, хандагай, булган, хэрмэн,
эрдөөл, ан-гүрөөнэн бүхэн гэгдэ
шидардаг. Жэлэй ямаршесалтангай
шидхэрээ таража байдаг мүнхын
шаан булаг ууд олон.
Гэдэхэ догройой үбшинууды
галхала гухатай Чидхэдэй, Ториин
банаришаан тухай бэлгэдэнхэй. Ториин
бан агы тухай дурдагдана. «Орон
дээрхэй үргэшише хаань, тоонто
ногагай гансаханлэгшэ энэ тоонто
дээдэ-Ториин хүбүүд, басагадэй
гэгээрэн хайхан тоонто юм даа».
Эгээд нэгэ уламжалан, нимэ
шидхүүды бэлгэдэнхэй:
Намдуу хүншн аажамда
Нойрһоо нэрээ бэлгэнэ.
Номин харын толондо
Номто ногагаа наһаа гүб?
Түбшэн хүншн нэрюундэ
Гэгээрэн тараа гүшншн.
Толото харын нэрээдэ
Тори ногагаа наһаа гүб?
Зунай хүншн нэрюундэ
Зайран сэлээ сэдхэлшн.
Зулата харын толондо
Зэдэ ногагаа наһаа гүб?
Сэлгэ хүншн сэгшэдэ
Сэгшн нэрээ бэлгэнэ.
Сарюун наһанай наһарта
Сасуутан нүхэдөө наһаа гүб?

Х.Намсараевай нэрэмжэтэ
БГАТД-ын 70 жэлэй ойдо

НАЙХАН ХООЛОЙТОЙ, БЭЛИГТЭЙ НҮХЭР ТУХАЙ

1971 оной зун Улаан-Үдэ хотодо Буряад драмын театр соо шалгалта барижа илгархан 28 хүбүүд, басагад артистын мэргэжэл шудалха хубитай, «Москва-Владивосток» поезздо нуужа, Алас-Дурна зүг руу, Владивосток хото зориһон байнабди.

Аймаг бүхэнһөө шахуу бидэнэр, үшөө бэе бээеэ найн ганихашьегүй, заримамнай түрүүшынхиеэ поезздо нуужа үзэһэн, дорюун, хүюун зугаатай, баяртай шууяатай ябаа һэмди. Манай дунда нэгэ бага ахашаг, сэрэгэй алба дүүргэһэн

Дамба-Дугар Бочиктоев, Цыренжап Ширеторов, Виктор Бадеев - ажабайдалай хургуули гараһан, урдаа хараха хүбүүднай ябаа һэн. Би мүнөө хамта нураһан нүхэр Д-Д.Бочиктоев тухай дурдаха дурамни хүрөөд байна.

Владивосток хотодо 4 жэл ДВПИИ (Дальневосточный педагогический институт искусства) гэжэ институтда нурахадаа, оролдосотой, бэрхэ оюутадай нэгэн байгаа.

Манай курсын ударидагша С.Э.Гришко багша А.И.Запорожец хоёрой магтаалда нэгэнтэ бэшэ хүртэдэг һэн.

1975 онһоо институтдаа дүүргэжэ ерээд, артистнар боложо, театртаа хүдэлжэ эхилээ һэмди. Тайзан дээрэ далаад гаран томошье, багашье образууды нарин нягтаар Дамба-Дугарнай харуулжа шадаһан, тэдээн сооһоо онсо тэмдэглэмээр рольнууд гэхэдэ, Р.Бадмаевай «Сагаан алтан», Т.Миннулинай «Сагаан турлааг» гэжэ зүжэгүүдтэ сагаан сэдхэлтэй, найн ханаатай хүнүүдэй образууды наадаһы газетын хуудаһанууд дээрэ Д.Санжиевай, В.Муруевагай статьянууд гэршэлнэ. Сандан Доржиевич - Д.Дылгыровэй «Хари хүнэй гашуудал», наймаанай томо дарга - Ч.Цыдендамбаевай «Холо ойрын түрэлнүүд», Кент - агуу Шекспирэй «Король Лир», Абахай хаан - Ш.Цыденжаповай «Нангин сэдхэл» гэхэ мэтээр тэмдэглэхэ болоо һаа, олон байха даа. Наадахаһаа гадна Дамба-Дугарнай арадай, өөрын онсо найхан хоолойтой.

В.Пантаевай бэшэһэн, Ч.Гуруевай үгэ дээрэ «Хуһан» гэжэ дуугаар Дамба-Дугар суутай, олондо мэдээжэ дуушан боложо захалаа һэн. Өөрын сольно концертнүүды табидаг болоо. Түрэл нютаг Ульдэргэ, Яруунаараа, бүхы Буряадтаа гастрольдо олон жэлдэ дуу дуулажа, зүжэгүүдтэ наадажа, арад зоноо баярлуулжа ябана. Р.Бадмаев Б.Эрдынеев хоёрой бэшэһэн «Дамдин лама» гэхэн зүжэгтэ «Лёнхобо» гэхэн арадай дууе дуулажа, алдар солоёо үшөө саашан гэршэлээ бэлэй.

1994 ондо Улаан-Баатар хотодо болоһон уласхоорондын монгол яһатанай дуунай конкурсдо лауреат боложо ерэһэн, харин 1982 ондо «Буряадай габыяата артист», 1992 ондо «Буряадай арадай артист», 1997 ондо «Россин габыяата артист» гэхэн үндэр нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэһэн Дамба-Дугар Доржиевичай хүн талынь баһал хэлэлтэй. Нүхэд тухайгаа ходо ханаагаа зобохо, ходо туһалха гэжэ оролдож ябадаг, нимгэн сэдхэлтэй, һонор ухаатай, урагшаа ханаатай, хүндэ хүшэр байдалда оробошье, гуниглажа, уйдажа, гашуудажа ябадаггүй хүн юм гэжэ мэдэхэбди.

Наһанайн нүхэр Дарима Цыбикжаповнада, Солбон хүбүүндэнь, бүхы гэр бүлэдэнь дэлхэйн найн найхание хүсөөд, элүүр энхэ, дуу шуутай, дорюун зандаа ябахыень үрээе!

Театрайнгаа 70 жэлэй оёе угтуулан, үшөө ехэ, зохёохы ажалай амжалта дабахыень үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб.

Иван ЦЫБИКЖАПОВ,

Буряад Республикын габыяата артист.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д-Д. Бочиктоев.

Ном тухай һанамжа

ЭРДЭМТЫН ОНСО ШЭНЖЭЛГЭ

Буряад арадай оюун ухаан бодолтой онсо зүйл - литературы бии бололго, энээнэй үндэһэ нууринууд, түрүүшын зарим зохёолнууды хаража үзэлгэ, литературы бии бололгын оюун ухаан бодолой гэршэнүүд тухай онсо һонирхолтой шэнжэлгэ болоһон докторой диссертаци уншаад байхада, олон бодол түрэнэ. «Буряад-монголнуудай литературы урдахи түүхэ» гэхэн томохон, улаан гадартай ном эдэ бүгэдые оор соогоо абанхай. Авторын - эрдэмэй доктор, Буряад Республикын соёлой габыяата хүдэлмэрилэгшэ Бата Дугаржапович БАЯРТУЕВ.

Аяар холын үе сагта бүридэн бии боложо эхилһэн монгол угсаатанай түүхэтэй нягтаар холбон, литература, уран зохеол хадаа арадай национальна, оюун ухаан бодолой элдэб олон зүйлнүүдтэ үндэһэлнэ. Тинимһээ тэрээн бүхэндэ түүхын удха шанартай байна гэжэ автор онсолно. Тинихэдэ бии боложо байһан этносэй, субэтносэй, суперэтносэй бүридэл соо ороһон бүлэглэлнүүд, отог болон арадуудай түүхэ, фольклор шажан мүргэлэй зүйлнүүд, сакральна бусад аман үгын юумэнүүд, шажан мүргэлэй нүлөөлхы хүсэн гэхэ мэтын оюун ухаан бодолодо хабаатай ехэ, бага, үргэн, уйтан, эрдэмэй, арадай мэтын онсо зүйлнүүд литературы бии бололгодо, саашаадаа һалбаран хүгжэлгэдэ сэхэ нүлөөлнэ, тэрэйдэй бүридэл һалбарха хэрэгтэ сэхэ шууд туһална гэжэ Бата Дугаржапович онсолһон байха юм.

Илангаяа үргэнөөр, анхаралтайгаар бүгэдэ Монголой удха шанартай аман хэлээгэ, туужа, домог болон үльгэр туужа автор шудалһан, шэнжэлһэн байна. Тинихэдэ манай монгол угсаатанай үльгэр домогто элинсэг хулинсагууды, тэдээн тухай «Монголой ишоуса тобишо» гэхэн зохеол дамжажа, манда хүрэлһэн домог болон бусад монгол угсаатанай аман зохеолой зүйлнүүдтэ түшгэлнэ, манай литературы бии бололгын анханай, урдын түүхы эрхимээр харуулжа шадаа, хүнэй этнигэмэ тодоор зураглаа гэжэ хэлэхэ дуран хүрэнэ.

Эртэ урдын домог болон үльгэрнүүдэй нүлөөнэй буддизмын нүлөөнтэй яажа тааралдаһан тухай, буддизмын философско, оюун ухаан бодолой, шажан мүргэл тухай хараа бодолой ямар аргаар бөө мүргэлтэй буряад арады һүүдэнь бүридүүлһэн отогүүдэй өөрын хараа бодолодо, философско ёһоор дэлхэйе ойлголготой нягтаран нэгдэжэ, онсо соёл, тэрэ тоодо литература мүнхэлэн бии болоо гэхэн авторай бодомжы яһан тодоор, удаа дараалан харуулжа шадаа гээшэб гэжэ гайхахаар.

Хубисхалай урдахи буряад арадай литература бии гэжэ энээнэй үүдэ батаар ойлгоһоннай тэрэ бээ. Хэлэ бэшэггүй зондо Октябрийн лэ хубисхал бүхы дурдагдаһа юумэнүүды асарга гэхэн хараа бодол үндэһөөрөө буруу гээшэ, тинимһээ тэрээнэй ажа-мидархы хүсэн нимэ горитой байна гэжэ һанамар. Гадна литература хадаа хэзээдэһы арадай гүн сэдхэлэй хүдэлмэрийн ашаар мүнхэлдэг юумэн гэжэ ойлгохоор. Гадна арад бүхэнэй түүхын алхамууд, арад бүхэнэй хүгжэлтын, бүридэлгын онсо тухал маягууд, арадай менталитетэй онсо абарһаа олон юумэн дулдыдажа, литература гээшэдэ национальна маяг олгоно.

Бальжан хатан тухай дулидаа зуун жэлнүүдэй үедэ бэшэгдэһэн туужа энэ талаар бодото жэшэ болоно гэжэ онсолмоор. Эндэл национальна эхнэй бии боложо байһы обёорхоор. Гадна буряад литературы онсо зүйл - гол түлэб анхаралаа хүн гээшэдэ зориулдаг байлган энэһээ эхитэй бэшэ аал? Юуб гэхэдэ, зохёолнууд соо үйлэ хэрэг туһалхы хоёрдохи ээлжээнэй зүйл болодог байна бишу.

Хори угсаатанай хатан Бальжан хадаа манай арадай героиня боложо, туужын героиня болгодоһон байна ха юм. Тинихэдэ түүхэтэ үйлэ хэрэгүүд саашаа болгодожо, энэ эхэнэрэй образ түрүүшын нуурида гараа гэхэн тобишоол тон зүб баймаар. Тинимһээ Бальжан хатанай түүхэ буряад-монгол ли

тературын, уран үгын ялас гэмэ жэшээ болоно авторай хэлһэн үгэнүүды бүри мүнхэн дэмжэхэ байтай болонобди.

Юуб гэхэдэ, тэрээнэй бидэней урда дэлгээһэн баримтанууд, шэнжэлхы бодомжонууд эдэл һанамжанууды зүб гэжэ батамна бишуу.

Энэһээ гадна энэ номой онсо һонин зүйл буряад-монгол арадай, литературы, уран үгын бии бололгын үндэһэн тухай бэшэхынгэ хажуугаар түүхэ Байгал шадарай нютагуудта монгол угсаатанай бии бололгодо хабаатай болон бусадшы һонин һонин, ага түрүүшынхыиэ тинимэ тодоор бэшэһэн юумэн бии.

Жэшээхэдэ, Чингис хаан Теб-Тэнгри-Кокучен хоорондохы харилсаан ба тэрэ харилсаанайн һандар тухай бэшэхэдэ, Теб-Тэнгри хадаа урдахи мянган

Энэ номой удха шанар горитой. Энэ түрүүн хэн нэгэнэй нимэ байха ёһотой гээд бэшэ, харин бодото баримтануудта үндэһэлнэ, бүхы арга боломжонууды хэрэглэн бүхы баримтанууды ямаршы байгаа һань, бодото ажабайдалтай нягта холбоотойгоор согсолхо, үнэн юумэ алишы талаһаань шудалжа, буряад-монгол арадынгаа бодото түүхэ, хэлэ бэшэг, соёл болон дэлхэй ямараар ойлгодог байһыень тодоруулха арга мүнөөл олдобо. Энэ талаар тус хүдэлмэри хадаа ялас гэмэ жэшээ боложо үгэхэ байна.

жэлэй заарин-өө байһы гэрэ харилсаанай һандарха багта урда табигдаһан зорилготой дүүргэе. Тэмүүжэни хаан шэрээдэнь һууһа тинимһээ тэнгэридэ дэлхэй гэхэн һанамжаны зүйтэ баймаар.

Юуб гэхэдэ, мүнөө да шахы атеизмһээ араса байхадаа, дэдын ехэ күсэ бии гэжэ этнигэдэг болоноди. Тинимһээ Чингис хаан хүн боложо түрэн тэнгэрийн нэгэ хаанай хүбүү байжа магад байна бишу. Энэшы бодолы зүб гэхэдэ

заасагай сакрализация боложо, Чингис хаанай засаг тааралдаһагүй болоо гэхэн тобишоолодонь этнигэмэ баатай болонобди.

Гадна урдын засүүлжэ болохогүй эрдэмтэдэй, манарай хараа бодолнууды хэрэглэхэ, тэдээнэй түшгэлэхэ аргатай болоһонноо Бата Баяртуев дүүрэнгэ хэрэглэжэ шадаа.

Юрэнхыгөөр тобишоолодо, үзэл сурталай хараа талдэ хаагдашоод тус хараа шэгэлдэ таарамжатай тобишоолнууды хэжэ байдаг сагай ошожо байһандаа баясан баймаар. Тинихэдэ манай эрдэм ухааныиэ бүхэ дээрэнь нимэ шэгэлтэйгээр хаража үзэхэ, гаргагдаһа алдуунууды заһаха талаар хүдэлмэри хэхээр болоно байна.

«Буряад совет литература» гэхэн ойлгосо ямар ухатайб гэхэдэ, «Болгоомжотойгоор уншагты!» гэжэ сурталай талаар хизаарлагданги литература гээшэ, эрчим хүн түрэлтэй юрэнхы ойлгосонуудһаа ондоо хараа бодолнуудта түшгэлдэн бэшэгдэһэн байжа бололохо, ингэжэ ямаршыб талаараа уридһалан зорилготой хараалһан байжа болохо гэжэ мэдэрхэ шухала. Хэбээ манай үеын эрдэмтэдэй мэдэрэгүй һань, үг хүүгэдэй хэрэггүй, ойлгодогосгүй юумэн гээд хараа болохо бишу. Эдэ бүгэдэ эрдэмтэ шэнжэлгэнүүдтэ хабаатай.

Манай һанахада, энэ номой, энэ диссертацин үнэн шанар хадаа эрдэм шэнжэлгэтэ гээл үншэргэгдэхэ ёһотой гэхэн удха шанарын болон тинимһээ шэнжэлгэнүүдэ саашан үргэлжэлүүжэ мүнөөнэй буряад литературы шэнжэлгэдэ, бүри эрчимтэйгээр оролсохо бээ, уран зохёолшоодой зохёолнууд бодото эгнэлгэтэ абажа, эзлэхэ ёһотой һуури эзлэхэдэнь, тэдэней бодото удхынь тодоруулан үгэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулха бээ гэжэ найдаа, Бата Дугаржапович Баяртуева саашаада амжалтатай, зортой жаргалтай ябаг лэ, үндэр хэрэгэй захы эхилһэн саашан гүнзгэрүүдэн, урагнаа даһнаг лэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө үрэхэ дуран хүрэнэ.

Цыдын ЦЫРЕНДОРЖИ

ПРОГРАММА

Понедельник, 4

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Телеканал "Доброе утро"
 Новости
 Фильм "Три мушкетера. Королевы"
 "Фабрика звезд"
 Детский сериал "Твинисы"
 Новости
 Том Круз в боевике "Фирма"
 Новости
 "Фабрика звезд"
 Живая природа. "Следы анных зверей". "Речной"
 "Большая стирка" с Андреем
 Вечерние новости
 "Шутка за шуткой"
 Жди меня
 "Кто хочет стать миллионером?"
 Время
 Т/с "На углу у Патриарших".
 Независимое расследование
 "Фабрика звезд"
 "Другое время". Программа
 Леонтьева
 "На футболе" с Виктором
 Телеканал "Новый день".
 "Сокровища"

«РОССИЯ»

07.40 Утро Бурятии
 08.00 - 10.45 "Доброе утро, Россия"
 10.45 Х/ф "Кабельщик" (США)
 12.30 "Страна сказок братьев Гримм. Белоснежка". М/ф
 13.00 РЕСТИ
 13.20 Ток-шоу "Цена успеха"
 14.15 "Вера, надежда, любовь"
 15.15 "Экспертиза"
 15.30 РЕСТИ-МОСКВА. НЕДЕЛЯ В ГОРОДЕ
 16.00 РЕСТИ
 16.20 "Что хочет женщина". Ток-шоу с Кларой Новиковой и Еленой Яковлевой
 17.25 Х/ф "Безумная Лори". 1 с.
 18.30 "Том и Джерри". М/с

БГТРК

19.00 Памяти поэта Солбона Ангабаева
 19.30 Урок бурятского языка
 19.40 Профессионалы
 19.55 Гороскоп
 20.00 "Байгал". Информационная программа
 20.15 Прогноз погоды и рек-тайм - время вашей рекламы!
 20.20 "Буряад орон". Художественно-публицистическая программа
 20.55 "Рынок и мы" Служба занятости предлагает...
 21.15 Спокойной ночи, малыши!

21.30 Республиканские новости
 21.50 Прогноз погоды
 21.55 Зурхай

«РОССИЯ»

22.00 РЕСТИ
 БГТРК
 22.35 Рести-Бурятия
 22.45 Прогноз погоды и рек-тайм - время вашей рекламы!
 «РОССИЯ»
 22.50 Т/с "Тайга"
 23.50 Т/с "Марш Турецкого-2. Заговор генералов"
 00.55 РЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 01.15 РЕСТИ
 01.30 "Дежурный по стране" Михаил Жванецкий
 02.25 "Синемания"
 02.55 "Дорожный патруль"

«ТИВИКОМ»

07.00 Школьное ТР
 07.30 "Лоск". Погода. Гороскоп
 08.00 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр реинджерс, или Могучие реинджерсы"
 08.30 Fox Kids на REN TV. М/с "Джим Баттон"
 09.00 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"
 09.30 "Большие деньги" с Игорем Потоцим
 10.30 "24"
 10.45 Погода
 10.50 Х/ф "Здравия желаю!"
 12.45 Мир спорта глазами "Жиллетт"
 13.00 "Лоск". Погода. Гороскоп
 13.30 Т/с "Яго, темная страсть"
 14.30 "24"
 14.45 Погода
 14.50 "Черный ящик"
 15.20 Т/с "Каменская-2"
 16.35 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"
 17.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Джим Баттон"
 17.35 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр реинджерс, или Могучие реинджерсы"

18.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Мир Бобби"
 18.25 "Муз. поздравления"
 18.50 Ток-шоу "Семейные страсти"
 20.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп.
 "Лоск"
 20.55 Телесериал "Каменская-2"
 22.05 "Фукурама"
 22.30 "Сейчас". Погода. Гороскоп.
 "Лоск"
 23.00 "Кино". "Исполнитель желаний зло бессмертно"
 01.05 "24"
 01.30 "Футбольный курьер"

«АРИГ УС»

08.00 Профилактические работы до 17.00
 17.00 Новости
 17.25 Публичные люди
 17.50 Победоносный голос верующего
 18.25 Муз. подарок
 18.55 М/ф "Приключения капитана Врунгеля". 1-2 с.
 19.15 Т/с "Энн из поместья "Зеленые крыши". 1 с.
 19.45 К 10-летию ТК "Ариг Ус": Хрюн Моржов и Степан Капустя в программе "10 лет, которые потрясли нас: 1982-1995 гг."
 20.00 Новости
 20.25 Жизнь без риска
 20.30 Восточный экспресс
 20.45 Формула успеха
 21.00 Компания "Фриком" представляет фильм "Компьютеры Формоза - это серьезно!"
 21.20 Т/с "Две судьбы". 19 с.
 22.25 Итоги
 00.10 Восточный экспресс
 00.25 Новый век

«СГС - БАЙКАЛ»

17.00 Т/с "Пляжный патруль"
 18.00 Т/с "Друзья"
 18.30 Комедийный клуб "Полшестого"
 19.00 Ток-шоу "Большой куш"
 20.00 Осторожно, модерн-2

20.30 Детали. Жизнь в подробностях
 21.00 Т/с "Зачарованные"
 22.00 Кино на СТС: "Без вины виноватый". США, 1998 г.

«НТВ»

07.40 Утро Бурятии
 08.00 "Сегодня"
 08.10 Утро на НТР
 08.30 "Сегодня"
 08.35 Утро на НТР
 09.00 "Сегодня"
 09.10 Утро на НТР
 09.30 "Сегодня"
 09.40 Утро на НТР
 10.00 Мария Миронова в программе Павла Лобкова "Растительная жизнь"
 10.35 "Вы будете смеяться!"
 11.00 "Сегодня утром"
 11.20 Погода на завтра
 11.25 "Намедни" с Леонидом Парфеновым
 13.00 "Сегодня"
 13.05 Александр Фатюшин, Сергей Никоненко, Леонид Куравлев и Евгений Стеблов в комедии "Новый год в ноябре". 1 серия
 14.45 Криминал
 15.00, 16.00, 17.00 "Сегодня"
 15.05 Галина Даниеля. "Женский взгляд" Оксаны Пушкиной
 15.40 Детектив "Она написала убийство"
 16.40 Клиент всегда прав. Ток-шоу "Принцип домино"
 18.00, 19.00 "Сегодня"
 18.05 Боевик. "Агент национальной безопасности". "Медуза Горгона"
 19.20 "Енимание: розыск!". Леди-птица
 20.00 "Сегодня"
 20.35 Премьера. Новый детектив "Крот-2". 2 серия
 21.45 Сериал "Дальнобойщики". "Форс-мажор"
 23.00 "Сегодня вечером"
 23.40 Премьера. Сериал "ТРЕТИИ ЛИШНИЙ"
 00.15 "Крот" Детектив
 01.30 Гордон

• ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ •

Вторник, 5

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Телеканал "Доброе утро"
 Новости
 "Семейные узы". Сериал
 Независимое расследование
 "Фабрика звезд"
 "Ералаш"
 Дисней-клуб: "Переменка"
 Новости
 Возвращение Коломбо.
 "И злодеи"
 Жди меня
 Новости
 "Фабрика звезд"
 Х/ф "Дополнительный шаг на второй путь". 1 с.
 "Большая стирка"
 Вечерние новости
 Юристы
 "Семейные узы". Сериал
 "Последний герой-2".
 "Побитое сердце"
 Время
 Т/с "На углу у Патриарших".
 Кремль-9. "Дворцовые тайны
 Леонида Брежнева". Фильм
 "Фабрика звезд"
 Ночное "Время"
 Телеканал "Новый день"
 "Теория вероятности"
 "Идолы. Софи Лорен"
 Комедия "Женщина за"

16.00 РЕСТИ
 16.20 "Что хочет женщина". Ток-шоу с Кларой Новиковой и Еленой Яковлевой
 17.25 Х/ф "Безумная Лори". 2 с.
 18.45 "Том и Джерри". М/с
 19.00 РЕСТИ

БГТРК

19.20 Детское время. М/ф
 19.30 Улгур
 19.55 Гороскоп
 20.00 "Байгал". Инф. программа
 20.15 Прогноз погоды и рек-тайм - время вашей рекламы!
 20.20 Дела деревенские
 20.45 Люди крылатой судьбы
 21.00 "Белый месяц" представляет: "Р песне - душа народа"
 21.15 Спокойной ночи, малыши!
 21.30 Республиканские новости
 21.50 Прогноз погоды
 21.55 Зурхай

«РОССИЯ»

22.00 РЕСТИ
 БГТРК
 22.35 Рести-Бурятия
 22.45 Прогноз погоды и рек-тайм - время вашей рекламы!
 «РОССИЯ»
 22.50 Т/с "Тайга"
 23.50 Т/с "Марш Турецкого-2. Заговор генералов"
 00.55 РЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 01.15 РЕСТИ
 01.30 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. "Последний патруль"
 03.25 "Дорожный патруль"
 03.30 "Горячая десятка"

«ТИВИКОМ»

Профилактические работы до 16.00
 16.00 "Лоск". Погода. Гороскоп
 16.35 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"
 17.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Джим Баттон"
 17.35 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр реинджерс, или Могучие реинджерсы"
 18.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Мир Бобби"
 18.25 "Муз. поздравления"
 18.50 Ток-шоу "Семейные страсти"
 20.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп.
 "Лоск"

20.55 Т/с "Каменская-2"
 22.05 "Фукурама"
 22.30 "Сейчас". Погода. Гороскоп.
 "Лоск"
 23.00 "Кино". Комедия "Пленники удачи"
 01.25 "24"
 01.50 "Иллюзион". Трагикомедия "Джюльетта и духи"

«АРИГ УС»

08.00 Грани
 08.25 Есть мнение
 08.30 Восточный экспресс
 08.45 Спорт Погода
 08.55 Жизнь без риска
 09.00 Формула успеха
 09.10 М/с "Гарфилд и его друзья". 64 с.
 09.35 Сто чудес света: "Потерянный рай"
 10.35 Без протокола
 11.30 Т/с "Возвращаясь на юг". 1 с.
 12.25 Есть мнение
 12.30 Новости
 12.35 Паулина
 12.45 Новости
 12.50 Тушите свет
 13.00 Новости. Спорт. Погода
 13.15 Х/ф "Из жизни начальника уголовного розыска"

Перерыв до 17.00

17.00 Новости
 17.25 Публичные люди
 17.50 Победоносный голос верующего
 18.20 Музыкальный подарок
 18.50 М/сериал "Приключения капитана Врунгеля". 3-4 с.
 19.10 Автомобильная программа "АБС"
 19.15 Т/сериал "Энн из поместья "Зеленые крыши". 2 с.
 19.45 Х. Моржов и С. Капустя "10 лет, которые потрясли нас: 1985-1990 г."
 20.00 Новости
 20.25 Жизнь без риска
 20.30 Восточный экспресс
 20.45 Формула успеха
 20.55 К 10-летию ТК "Ариг Ус": "Гэсэрнай, амар мэндээ" (1995 г.)
 21.20 Т/с "Две судьбы". 20 с.
 22.25 Л. Куравлев в комедии "Два дня чудес"
 23.35 Тушите свет
 23.45 Восточный экспресс
 00.00 Новости
 00.30 Смотрите, кто пришел
 00.45 Вне закона

ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЙ ЦЕНТР «БАЙКАЛ»

Цены действительны с 31 октября по 7 ноября.

Бельевой трикотаж (детск., взросл.), г. Москва (низкие цены)	38 руб
Компютки х/б, г. Москва, г. Смоленск	78 руб
Компютки п/ш, 3 видов, г. Москва, г. Смоленск	от 20 руб
Компютки х/б детские (все размеры), г. Москва	от 8 руб. 90 коп.
Носки х/б, п/ш детские, махровые мужские, г. Санкт-Петербург	от 225 руб
Слопи (суконные, г. Омск, дет., жен и муж., с мехом)	
Обувь зимняя мужская, женская, детская «Francesco Donpi» Италия	
Обувь кожаная детская, мужская, женская (низкие цены)	
Сапоги кирзовые, г. Москва	от 325 руб
Сапоги и ботинки зимние мужские с искусственным и натуральным мехом, г. Новосибирск	от 698 руб
Сапоги зим. женские, 15 моделей, г. Челябинск, г. Новосибирск	от 798 руб
Туфли кожаные муж., дет., 20 мод., г. Новосибирск, г. Челябинск	от 498 руб
Кроссовки детские, взрослые 10 мод., г. Новосибирск, г. Челябинск	от 230 руб
Обувь резиновая (сапоги детские, женские, мужские, рыбацкие)	от 118 руб
Трико х/б детские и взрослые	от 48 руб
Ботинки ОМОН (юфты)	798 руб

ул. Сухомылова, 6 этаж, ост. «ПЮШ», с обр. стороны Геолог. института, тел.: 33-43-86, ул. Гагарина, 37, тел.: 26-30-87 (напротив магазина «Юбиленый»), ул. Столичная, 1 (маневров), тел.: 25-10-70. РАБОТАЕМ БЕЗ ВЫХОДНЫХ.

«СГС - БАЙКАЛ»

17.00 Т/с "Пляжный патруль"
 18.00 Т/с "Друзья"
 18.30 Комедийный клуб "Полшестого"
 19.00 Ток-шоу Отара Кушанашвили "Большой куш"
 20.00 Осторожно, модерн-2
 20.30 Детали. Жизнь подробно
 21.00 Т/с "Зачарованные"
 21.55 Программа Арины Родионовой "ДЕФИЛЕ от салона "ИТАЛМОДА"
 22.00 КИНО НА СТС: "Преследование", США, 2000 г.

«НТВ»

07.40 Утро Бурятии
 08.00 "Сегодня"
 08.10 Утро на НТР
 08.30 "Сегодня"
 08.35 Утро на НТР
 09.00 "Сегодня"
 09.10 Утро на НТР
 09.30 "Сегодня"
 09.40 Утро на НТР
 10.00 "Кулинарный поединок. Бурунди - Франция"
 10.50 Погода на завтра
 11.00 "Сегодня утром"
 11.20 "Национальная безопасность."

Трансгенсы - оружие последнего поколения", Расследование НТР
 12.00 "Сегодня"
 12.05 По просьбам зрителей. Сериал "Скорая помощь-5" (США)
 13.00 "Сегодня"
 13.00 Комедия "Новый год в ноябре". 3 серия
 14.45 Криминал
 15.00, 16.00, 17.00 "Сегодня"
 15.05 Юрий Антонов. "Женский взгляд" Оксаны Пушкиной
 15.40 Детектив "Она написала убийство"
 16.40 Бюкс потерял работу. Ток-шоу "Принцип домино"
 18.00, 19.00 "Сегодня"
 18.05 Сериал "Дальнобойщики": "Последняя игра"
 19.20 Документальная драма "Преступление и наказание"
 20.00 "Сегодня"
 20.35 Премьера. Новый детектив "Крот-2". 3 серия
 21.45 Сериал "Дальнобойщики": "Далеко от Москвы"
 23.00 "Сегодня вечером"
 23.35 Премьера. Сериал "Третий лишний"
 00.15 "Крот-2" Детектив
 01.25 Футбол. Лига чемпионов. "Спартак" (Россия) - "Базель" (Швейцария)
 03.50 Окончание трансляции

Среда, 6

ПНН ГАН

07.00 Телеканал "Доброе утро"
10.00 Новости
10.15 "Семейные узы" - Сериал
11.10 Кремль-9 "Дворцовые тайны времен Леонида Брежнева". Фильм 1-й
11.55 "Фабрика звезд"

РОССИЯ

07.40 Утро Бурятии
08.00 - 10.45 "Доброе утро, Россия"
10.45 Т/с "Тага"
11.35 Т/с "Марш Турецкого-2"

Столяров, Борис Андреев, Андрей Абрикосов и Михаил Пуговкин в фильме-сказке "Илья Муромец"

БГТРК

19.00 Детское время: "Бамбаахай"
19.25 Программа "Человек"
19.55 Гороскоп
20.00 "Баигал". Инф. программа

РОССИЯ

22.00 РЕСТИ
22.35 Рести-Бурятия
22.45 Прогноз погоды и рек-тайм - время вашей рекламы!

РОССИЯ

22.50 Бенефис Романа Карцева ПРЕМЬЕРА. "Стань звездой"
01.20 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. Детектив "Три дня вне закона"
03.20 Телеигра "Ставка"
03.50 "Дорожный патруль"

Тивиком

07.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп. "Лоск"
07.30 "Шерше ля Фан"
08.00 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр реинджер, или Могучие реинджеры"

15.20 Т/с "Каменская-2"
16.35 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"

Ариг Ус

08.00 Грави
08.25 Есть мнение
08.30 Восточный экспресс
08.45 Спорт. Погода
08.50 Жизнь без риска
08.55 Формула успеха
09.05 М/с. "Гарфилд и его друзья", 65 с.

Ариг Ус

08.00 Грави
08.25 Есть мнение
08.30 Восточный экспресс
08.45 Спорт. Погода
08.50 Жизнь без риска
08.55 Формула успеха
09.05 М/с. "Гарфилд и его друзья", 65 с.

17.00 Новости
17.25 Публичные люди
17.50 Победоносный голос верующего
18.20 Музыкальный подарок
18.50 М/сериал "Приключения капитана Врунгеля", 5-6 с.

19.45 "10 лет, которые потрясли нас: 1990-1991 гг."
20.00 ТК "Ариг Ус" представляет: "Будни"

СГС - БАЙГАЛ

17.00 Т/с "Пляжный патруль"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Комедийный клуб "Полшестого"
19.00 Ток-шоу "Большой куш"
20.00 "Осторожно, модерн-2"
20.30 Детали. Жизнь в подробностях.

СГС - БАЙГАЛ

17.00 Т/с "Пляжный патруль"
18.00 Т/с "Друзья"
18.30 Комедийный клуб "Полшестого"
19.00 Ток-шоу "Большой куш"
20.00 "Осторожно, модерн-2"
20.30 Детали. Жизнь в подробностях.

НТВ

07.40 Утро Бурятии
08.00 "Сегодня"
08.10 Утро на НТР

ПРОДАЕМ

ООО "ВИЗОР"

ПЛОСКОРАМНЫЕ ЛЕНТОЧНЫЕ ГОРИЗОНТАЛЬНЫЕ ПИЛЫ
ПЛОСКОРАМНАЯ
ЭЛЕКТРОДИНАМИКА
ЗАКУПАЕМ ЛОМ ЧЕРНЫХ И ЦВЕТНЫХ МЕТАЛЛОВ
СДЕЛАЕМ СВАЛДНЫЕ ПОМЕЩЕНИЯ
ТРЕБУЮТСЯ РАБОЧИЕ НА ЛЕНТОЧНУЮ ПИЛОВАЛ

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62

Четверг, 7

ПНН ГАН

День Конституции Российской Федерации

08.00 Новости
08.10 Михаил Глузский и Владимир Этуш в детективе "Дела давно минувших дней..."
09.55 Иосиф Кобзон, Тамара Гвердцители в концерте Илья Резника "Маленькая страна"

19.15 Продолжение концерта "Желаю Вам..."
20.05 Евгений Петросян и Елена Степаненко в эстрадном спектакле "Семейные радости"

РОССИЯ

22.00 Время
22.30 "Семейные радости". Продолжение спектакля
00.25 "Фабрика звезд"
00.55 Игорь Ливанов, Леонид Куравлев и Александр Пороховщиков в боевике "Тридцатого" - уничтожить!"
03.20 Триллер "Захват в метро"

РОССИЯ

08.45 Сергей Бондарчук, Евгений Самойлов, Александр Соловьев, Ирина Скобцева и Анатолий Ромашин в фильме "Борис Годунов"
10.10 "Нежность". Юбилейный концерт Александры Пахмутовой
11.35 "Аншлаг"
12.35 УРА! КАНИКУЛЫ! "Страна сказок братьев Гримм. Тайна голубого огня". Мультфильм
13.05 "Киноистории Глеба Скороходова". "Большая семья"
13.15 РОДНОЕ КИНО. Сергей Лукьянов, Алексей Баталов и Борис

Андреев в фильме "Большая семья". 1954 г.

Тивиком

15.25 "Р Городке". Дайджест. Отчет за октябрь
16.00 РЕСТИ
16.20 Василий Лановой, Георгий Юматов, Владимир Дружников и Алла Покровская в фильме "Офицеры". 1971 г.
18.15 "Комната смеха"
19.05 Лариса Долина, Николай Басков и Иосиф Кобзон в праздничном концерте
20.10 Евгений Леонов, Савелий Крамаров, Георгий Вицин в комедии "Джентльмены удачи". 1972 г.
22.00 РЕСТИ
22.25 Клуб "Театр + ТЕ". "Торжественный капустник, посвященный..."
00.25 Михаил Евдокимов, Лев Дуров, Валерий Золотухин и Ольга Остроумова в комедии "Не валяй дурака...". 1997 г.
02.35 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. ПРЕМЬЕРА. Роберт Берки и Джо Мантенья в остросюжетном фильме "Худеющий" (США)

Тивиком

07.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп. "Лоск"
07.30 "Шерше ля Фан"
08.00 Fox Kids на REN TV. М/с "Мир Бобби"
08.30 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр реинджер, или Могучие реинджеры"

13.25 Т/с "Кобра"
14.30 Х/ф "Воздушные приключения"

Ариг Ус

17.20 "Муз. поздравления"
18.00 "Лоск". Погода
18.15 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр реинджер, или Могучие реинджеры"
18.45 Fox Kids на REN TV. М/с "Мир Бобби"
19.10 Х/ф "Комедия строгого режима"
21.00 Т/с "Кобра"
22.05 "Симпсоны"
22.30 "24"
23.00 Х/ф "Такси"

Ариг Ус

09.00 Новости
09.35 Восточный экспресс
09.50 Жизнь без риска
09.55 М/с "Гарфилд и его друзья". 66 серия
10.20 Формула успеха
10.30 Х/ф "Кортик"
12.10 Сто чудес света: "Острова в море грав"
13.10 Смотрите, кто пришел
13.25 Состав преступлений
13.40 "Дорога длиною в 70 лет. ГАЗ Русские машины"
14.55 Т/с "Направляясь на юг", 3 с.
15.50 Вышний свет
16.05 П. Кадочников, Е. Капелян в фильме "Балтийская слава"
17.45 Победоносный голос верующего
18.15 Музыкальный подарок
18.50 М/сериал "Приключения капитана Врунгеля", 7-8 с.
19.20 Т/с "Энн из поместья "Зеленые крыши", 4 с.
19.50 Формула успеха
20.00 Новости
20.25 Т/сериал "Неудача Пуаро", 2 с
21.30 П. Глебов, Э. Быстрицкая в фильме "Тихий Дон", 1 ч.
00.30 Тушите свет
00.45 М. Евдокимов, Л. Дуров в фильме "Не посылать ли нам гонца?"

СГС - БАЙГАЛ

18.00 Музыкальные поздравления в программе "MUSIC CLUP"
18.30 "Таинство блюза". США 1999 г.
20.30 Детали. Жизнь в подробностях
22.00 Кино на СТС "Индия Джонс и последний крестовый поход". США. 1989 г.

НТВ

09.00 "Сегодня"
09.05 Комедия "Аршин Мал-Алган"
10.55 Погода на завтра
11.00 "Сегодня"
11.05 "Кулинарный поединок. Грузия - Италия"
12.00 "Сегодня"
12.05 "Квартирный вопрос. Первый этаж предлагает"
13.00 "Сегодня"
13.05 Из Золотого фонда НТВ "Красный день календаря"
14.00 "Сегодня"
14.05 Луи де Фюнес в комедии "Жандарм из Сен-Тропе" (Франция)
16.00 "Сегодня"
16.05 Добрынин, Кобзон, Лещенко и другие в праздничном концерте 1-я часть
17.00 "Сегодня"
17.15 Добрынин, Кобзон, Лещенко и другие в праздничном концерте 2-я часть
18.00 Евгений Матвеев, Галина Польских, Никита Джигурда и Лариса Удовиченко в фильме "Любить по-русски"
20.00 "Сегодня вечером"
20.15 Фильм "Любить по-русски"
22.20 Том Беренджер и Дорис Ханна в боевике "Ера! моего врага" (США)
00.25 Эротическая мелодрама Милоша Формана "Ральф" (Франция-Реликвизитания)
03.20 Окончание трансляции

Advertisement for Zавод "Эмальпосуда" (Enamelware Factory). Includes an image of a smiling teapot and text describing their products and contact information.

Пятница, 8

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Новости
Мультифильм: "Рикки-Тикки-Тук"
Т/с "Флиппер"
Играй, гармонь любимая!

РОССИЯ

Сергей Бондарчук, Евгений Меньшов, Александр Соловьев.

Детский сериал
10.35 "Золотой ключ"
11.00 "Военная программа"
Александра Сладкова

Тивиком

08.00 "Лоск". Погода
08.15 Канал истории
09.15 "В гостях у Тофика"

"Хитклиф"
11.00 "Фурама"
11.55 Д/ф Дикая планета "Глаза змеи"

Ариг Ус

09.00 Новости
09.30 Х/фильм "Не послать ли нам гонца?"

Провинциальные анекдоты (1994 г. - выпуск-лауреат Международного телефестиваля "Бархатный сезон", г.Киев)

СТС - БАЙКАЛ

17.00 Скрытая камера
18.00 Музыкальные поздравления в программе "MUSIC CLUP"

НТВ

09.00 "Сегодня"
09.05 Комедия "Ратарь"
10.25 Путешествия натуралиста

10.55 Погода на завтра
11.00 "Сегодня"
11.05 "Михаил Евдокимов, Лион Измайлов - смешной концерт"

ЗДОРОВЬЕ НАЦИИ И НАРОДА

Фруктовый сад, 0.5л - 10.50р.
Фруктовый сад, 1л - 17.50р.
Фруктовый сад, 2л - 34.00р.

Четкий, 2л - 28.00р.
Московский вкус 1л - 16.50р.
Моя семья, 0.2л - 5.70р.

Актив и К

СОКИ
НЕКТАРЫ
НАПИТКИ

тел: 41-21-89

41-29-87 м/ф

ТРЕБУЕТСЯ ТОРГОВЫЙ ПРЕДСТАВИТЕЛЬ

Улан-Удэ, ул. Тулаева, 63

МЕНЕДЖЕР ПО ТОРГОВЛЕ, ГЛ. БУХГАЛТЕР

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ •

Суббота, 9

ПЕРВЫЙ КАНАЛ

Новости
Мультифильм: "Муравьишка-стусишка"
Т/с "Флиппер"
Служу России!

РОССИЯ

Фильм-сказка "Шаг с львицей", 1970 г.
"Дракоша и компания"
"Русское лото"

МОСКВА. НЕДЕЛЯ В ГОРОДЕ
12.15 "Утренняя почта"
12.50 "Городок". Дайджест
13.20 РОДНОЕ КИНО. "Весна на Заречной улице". 1956 г.

БТРК
17.10 К 200-летию МВД России "На страже закона", ч.1
17.25 "Мунха зула". Конкурс бурятских народных песен "Алтаргана"

РОССИЯ
20.00 Паоло Вилладжио в комедии "Синьор Робинзон"
21.50 "В Городке"
22.00 ВЕСТИ НЕДЕЛИ

Тивиком

08.00 "Лоск". Погода
08.15 "Семейное кино". "Одиссея"
09.15 "В гостях у Тофика"

19.00 Семейное кино: "Р три часа ночи"
20.00 Лоск. Погода
20.30 Х/ф "Сумасшедшие на стадионе"

Ариг Ус

09.00 Новости
09.30 Х/ф "Достоиние республики", 1-2 с.
12.00 Пестрая лента: Валерий Ободзинский

СТС - БАЙКАЛ

09.00 Т/с "Зак и секретные материалы"
09.30 Сказки для больших и маленьких

18.30 ОСП-студия
19.30 Игровое шоу Федора Бондарчука "Кресло"
20.45 Т/с "Убойная сила-2"
21.55 Программа Арины Родионовой "ДЕФИЛЕ от салона "ИТАЛМОДА"

НТВ

09.00 "Сегодня"
09.05 Михаил Жаров и Людмила Целиковская в комедии "Близнецы"

Организация купит экспортную сосну диаметром от 32 см.
Дорого.
Тел.: 44-73-62.
Стрелка, территория базы «Водкомплект».

17.00 "Сегодня"
17.20 Премьера. НТР представляет. "Истории охотника за крокодилами", 2 серия

АКТИВ И К ПРЕДЛАГАЕТ СОЛЬ ЛИЗУНЦ В БРИКЕТАХ ПО 5 КГ. ДЛЯ ЖИВОТНОВОДСТВА
Г. Улан-Удэ, ул. Тулаева, 63
ТЕЛЕФОН: 41-21-89 21-48-87

Воскресенье, 10

ТНТ

07.00 Телеканал "Доброе утро"
10.00 Новости
10.15 Х/ф "Пять минут страха"
11.55 "Поле чудес"
13.00 Новости
13.15 Человек и закон
13.45 Детектив "Сыщик петербургской полиции"
15.30 Документальный детектив. "Оперевая выстрел"
16.00 Новости
16.15 Детектив "Потерпевшие претензии не имеют"
18.00 "Большая стирка"
19.00 Вечерние новости
19.20 "Семейные узы". Сериал
20.35 Николай Олялин в детективе "Бег от смерти"
22.00 Время
22.30 Х/ф "Тот, кто нежнее"
00.15 Ночное "Время"
00.30 К Дню милиции. Праздничный концерт

России

08.00 - 10.45 "Доброе утро, Россия"
10.45 Паоло Рилладжо в комедии "Синьор Робинзон"
12.40 Страна сказок братьев Гримм. "Шестеро лебедей"
13.05 КО ДНЮ РОССИЙСКОЙ МИЛИЦИИ. Х/ф "Город принял". 1979 г.
14.40 "Городок" Дайджест
15.10 "Клуб сенаторов"
16.00 ВЕСТИ
16.20 "Что хочет женщина". Ток-шоу с Кларой Новиковой и Еленой Яковлевой
17.20 Х/ф "Ризик к Минотавр"
18.55 Ко Дню российской милиции. Праздничный концерт

БГТРК

20.20 "ОтТинис" Программа для молодежи
20.50 "Гуламта". Рождение ребенка. Старинные обряды
21.15 Урок бурятского языка
21.25 Гороскоп

21.30 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
21.35 "Уянгын шүрэ". Музыкальная программа

"РОССИЯ"

22.00 ВЕСТИ
22.25 "Фантазия Михаила Задорнова"
00.15 МИРОЕ КИНО. Адриано Челентано в комедии "Миллион - победителю"
02.30 Комедия "За прекрасных дам!". 1989 г.
03.55 "Спорт за неделю"

Тивиком

07.00 Школьное ТВ
07.30 "Лоск". Погода
08.00 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджеры, или Моучие рейнджеры"
08.30 Fox Kids на REN TV. М/с "Джим Баттон"
09.00 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"
09.30 "Большие деньги"
10.30 "24"
10.45 Погода
10.50 Х/ф "Сумасшедшие на стадионе"
12.45 "1/52". Спортивное обозрение
13.00 "Лоск". Гороскоп. Погода
13.30 Т/с "Яго, темная страсть"
14.30 "24"
14.45 Погода
14.50 Д/ф "Территория смерти"
15.25 Т/с Кобра
16.35 Fox Kids на REN TV. М/с "Человек-паук"
17.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Джим Баттон"
17.35 Fox Kids на REN TV. Т/с "Пауэр рейнджеры, или Моучие рейнджеры"
18.05 Fox Kids на REN TV. М/с "Мир Бобби"
18.25 "Муз. поздравления"
18.50 Ток-шоу "Семейные страсти"
20.00 "Сейчас". Погода. Гороскоп. "Лоск"
20.55 Т/с "Кобна"
22.05 "Симпсоны"
22.30 "Сейчас". Погода. Гороскоп. "Лоск"
23.00 "Кино". Триллер "Хороший сын"
00.55 "Метро"
01.10 Драма "Собачья жар"

Ариг Ус

08.00 Новости
08.30 Свободное время
09.00 Дачники
10.00 Пестрая лента: Эраст Гарин
11.00 К 100-летию Э.Гарина "Каин XVIII"
12.40 Формула успеха
12.50 Тушите свет
13.00 Новости. Спорт. Погода
13.15 "Страсти по Нобелю", 1 с.
14.15 Р нашу гавань заходили корабли

Перерыв до 17.00

17.00 Новости
17.25 Публичные люди
17.50 Благая весть
18.20 Музыкальный подарок
19.00 М/фильм "Приключения капитана Врунгеля", 13 с.
19.15 Т/с "Энн из поместья "Зеленые крыши", 6 с.
19.45 "10 лет, которые потрясли нас: 1996 г."
20.00 Новости
20.25 Жизнь без риска
20.30 Восточный экспресс
20.45 Формула успеха
20.55 Т/с "Неудача Пуаро", 5 с.
22.10 Бизнес-экспресс
22.25 Восточный экспресс
22.40 К Дню милиции: А.Ташков в детективе "Сыщик", 1-2 с.

СТС - ГАРНА

09.00 Гарем
10.00 "Зена - королева воинов"
11.30 КИНО НА СТС: "Отцовство"
13.30 Большой куш
14.30 Комедия на СТС: "Блоссом"
15.00 Дедушка и внучек
15.30 Приключения мультяшек
16.00 Бэтмен
16.30 Леди инкс. Эволюция
17.00 Пляжный патруль
18.00 Друзья
18.30 Полшестого
19.10 Последний герой
20.30 Детали
21.00 Агентство НЛС
22.00 Х/ф "Отчаянные меры"

НТВ

07.40 Утро Бурятии
08.00 "Сегодня"
08.10 Утро на НТВ
08.30 "Сегодня"
08.35 Утро на НТВ
09.00 "Сегодня"
09.10 Утро на НТВ
09.30 "Сегодня"
09.40 Утро на НТВ
10.00 "Сегодня"
10.05 Утро на НТВ
10.15 "Внимание: розыск!" Леди - птица
10.50 Погода на завтра
11.00 "Сегодня утром"
11.20 "Чистосердечное признание"
12.00 "Сегодня"
12.05 Т/с "Скорая помощь-5"
13.00 "Сегодня"
13.05 Х/ф "Это случилось в милиции"
14.45 Криминал

15.00, 16.00, 17.00 "Сегодня"
15.05 Олег Басилашвили "Женский взгляд" Оксаны Пушкиной
15.40 Детектив "Она написала убийство"
16.40 Это грозное "свекровь". Ток-шоу "Принцип домино"
18.00, 19.00 "Сегодня"
18.05 Сериал "Дальнотбойщик"
18.40 "Далеко от Москвы"
19.20 "Национальная безопасность" Золотой кредит Колымы". Репортаж
19.40 "Следование НТВ"
20.00 "Сегодня"
20.35 Менты в кремле. Праздничный концерт
23.00 "Сегодня вечером"
23.35 Премьера. Сериал "Тринадцатый"
00.15 "Крот-2". Детектив
01.25 Гордон
02.20 Журнал Лиги чемпионов
03.00 Окончание трансляции

Открытое акционерное общество "Улан-Удэнское приборостроительное производственное объединение" ПРЕДЛАГАЕТ

Электромассажер «Бодрость-М»
Массажер электрический вибрационный предназначен для косметического, профилактического массажа в бытовых условиях. Работает в двух частотных режимах. Комплектуется шестью сменными насадками.
Массажер «Бодрость-М» поможет вам:
• восстановить жизненную энергию в организме после нервного перенапряжения, неправильного питания и после травм;
• усилить функциональную деятельность мышц, нервов, кровеносных сосудов;
• способствовать повышению работоспособности всего организма;
• увеличить защитные свойства кожи, ее дыхательные функции;
• снять напряжение мышечной деятельности, восстановить кровообращение;
• снять усталость, боли и отеки в ногах;
• снять головную боль;
• поможет спортсменам разогреть мышцы до спортивных упражнений и снять напряжение после.
Электромассажер «Бодрость-М» - уникальный прибор, идеальное дополнение к другим методам восстановления организма.
«БОДРОСТЬ-М» прекрасный способ снять стресс и усталость без таблеток. Крепкого вам здоровья!
670034, г. Улан-Удэ, ул. Х. Намсараева, 7, тел.: 44-69-73, факс: 44-88-17. E-mail: uupro@bumet.ru
Электромассажер «БОДРОСТЬ-М» можно также приобрести в магазинах города.

"Радио Бурятии - радио для всех!" Тел.: 21-41-84.

Бурятское радио

(с 4 по 10 ноября 2002 г.)

4, понедельник

6.10 - Радиожурнал "ЗЕМЛЯ РОДНАЯ"
6.37 - 7.00 - АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ
7.10 - ОБЪЯВЛЕНИЯ
7.20 - АНФАС. "Как найти работу?" - интервью рук. Департамента фед. гос. службы занятости населения по РБ С.К. Зайцевой.
7.40 - 8.00 - Радиостудия "БИРАКАН" Радиожурнал "Мир Севера".
13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ"
19.10 - РЕСП. ИЗРЕСТИЯ (на бур. яз.).
19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ
19.30 - РЕСП. ИЗРЕСТИЯ (на рус. яз.).
19.45 - 20.00 - АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ (на бур. яз.).

7, четверг

7.10 - НОВОСТИ, СПАРКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.30 - 8.00 - Передача "ПЕРЕКРЕСТОК".
13.10 - 14.00 - Лит. - муз. композиция "РОДИТЕЛЬСКИЙ ДОМ"

8, пятница

7.10 - СПАРКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.20 - Программа "ВСТРЕЧИ".
7.40 - 8.00 - "ГУЛАМТА".
13.10 - 14.00 - "ЧАС ВАШЕГО ПИСЬМА". Муз. программа по заявкам радиослушателей.

9, суббота

7.10 - СПАРКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.15 - Программа "МЭНДЭ АМАР, МИНИИ БУРЯА ОРОН" - "УТРО БУРЯТИИ".
7.45 - 8.00 - Передача для детей "АЛТАН ЗУЛА".
13.10 - 14.00 МУЗ. РОЛНА РАДИО БУРЯТИИ: "Продолжая свой путь" - о последнем выпуске ЛГИТМИКа. "10 лет Детской филармонии".
19.10 - 20.00 - Радиожурнал "СТЕПНЫЕ МЕЛОДИИ".

10, воскресенье

7.10 - СПАРКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.20 - 8.00 - Программа "СЛЫШУ ПЕСНИ, СКАЗКИ, ЛЕГЕНДЫ".
9.10 - 10.00 - Канал для детей "ЭДИРШУУЛ".
11.10 - 12.00 - Лит.-худ. программа "АЛТАРГАНА".
13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ".
13.10 - 14.00 - Инф.-муз. канал для молодежи "РОСКРЕСНЫЙ ПОЛДЕНЬ".

6, среда

6.10 - 7.00 - Программа "УТРО БУРЯТИИ".
7.10 - НОВОСТИ, СПАРКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА.
7.30 - Программа "РЫБОР".
7.45 - 8.00 - "ТООНО НЮТАГ".
13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей "КОРОТКОЙ СТРОКОЙ".

БГТРК ВАКАНСИИ ТРЕБУЮТСЯ

Административная работа. Тел.: 25-67-95.
Работа в офисе. Тел.: 44-25-88.
Улан-Удэнское ПАП-2 производит набор водителей 1,2 класса с категорией "Д". Тел.: 22-24-40.
ОАО "Ртормет" срочно сортировщик-сборщик металлолома. Телефон: 33-25-81.
Бармен, уборщица, помощник повара. Тел.: 44-08-77.
Косметологи, парикмахеры, маникюрсты (образование, стаж работы). Тел.: 45-78-63, 42-16-70.
Родители с кат. "Д". Тел.: 22-81-10.
Повар. Тел.: 44-04-17.
Для работы в городе срочно требуется экскаваторщик с опытом работы на ЭО 3323, стрелка 502 км, ЗАО "Ритимгеопроект" или 33-63-40 после 20:00
На работу администратором требуется женщина 20-40 лет. Тел.: 21-36-81.
Няня, домработница. Тел.: 44-20-66
Работа - сетевиком. Тел.: 23-03-08
Срочно опытные пекари-кондитеры. Тел.: 22-23-66, 22-32-68.

ИЩУ РАБОТУ УСЛУГИ

СУПЕРПОХУДЕНИЕ. Тел.: 22-44-07. (Лиц. № 510).
Акустика, автосигнализация. Скидка 20%. Тел.: 21-14-65.
Розыму полуприцеп груз рефрижератором из Новосибирска, Омска, Барнаула до Улан-Удэ, Читы, Забайкальска. Пейд.: 045, аб. 1836.
Химчистка ковров на дому. Тел.: 42-28-41. (Ж-12575).
Работа в Средиземноморье. Тел.: 25-67-32. (Лиц. 15200 РФ 288 ФМС).
Ремонт квартир и офисов. Тел.: 25-16-14 (св-во Ж-11276)
Пластиковые окна. Установка и отделочные работы. Дешево. Тел.: 21-29-43.
Городской центр культуры. Подготовка к школе с 3 до 7 лет. Тел.: 44-27-96, после 17:00.
Лицей № 15 объявляет прием на курсы по подготовке водителей категории "Р", "С", "РС". Тел.: 23-32-38, после 19:00 26-05-12.
Филленчатые двери, остекление балконов. Тел.: 22-48-50.

АВТО ПРОДАЮ

А/м "Тойота-Дюна", 1993 г/в, б/п. Тел.: 25-38-92 (после 20.00).
А/м "Тойота-Марк-2-Седан". Тел.: 42-19-53.
А/м: "Газ-3110", 1998 г/в; "РА2-21099", 1994 г/в. Тел.: 23-16-28 (после 20.00).
А/м "Тойота-Корола", 1993 г/в, или меняю на автомобиль с доплатой. Тел.: 33-34-29 (вечером).
Микроавтобус, 1993 г/в. Тел.: 44-12-13.
М/а "Тойота-Хайс", 1991 г/в, 15 мест, требуется ремонт двигателя. Обращаться: пос. Рахмистрово, ул. Школьная, 6, кв. 2. Бодровы.
"КАМАЗ", двигатель. Тел.: 25-80-75.
Трактор Т-40 с сенокосилкой. Тел.: 37-00-07.

КУПЛЮ МЕНЯЮ РАЗНОЕ

Розыму в аренду бульдозер "Т-500" или "Т-330". Тел.: 22-38-54

СУПЕРМАРКЕТ РАЗНОЕ КУПЛЮ

Пианино срочно. Тел.: 33-36-98.
Лес экспортный, д.от 28, длина 4.1 м. Дорого. Тел.: 23-15-64-83-09, пейд. 045, аб. 20230, аб. 20259.
Дорого волосы. 23 ноября, ул. Куйбышева, 18, парикмахерская "Элит", с 10.00 до 17.00 и 4 ноября, пр. Строителей, 72, парикмахерская "Нефертити", с 10.00 до 17.00.
Организация, расположенная на территории ОАО "Ртормет" по улице Жердева, 16 принимает лом черных металлов, чугуна по новым, зимним ценам до 800 рублей за тону.

Принимает цветной лом.
Организация кедровый орех. Сдает помещения в аренду, офис, склады. Телефоны: 25-07-88, 25-07-70.
Сорокатонный контейнер. Тел.: 48-23-10.

ПРОДАЮ

Баранов. Возможно доставка и разделка. Тел.: 42-05-14.
Бильярдный стол. Тел.: 42-01-67.
Дубленку для девочки. Тел.: 26-30-72.
Шубу (нутрия). Недорого. Тел.: 44-24-31.
Мука 1 сорт ГОСТ - 4,20 р. Тел.: 21-55-15.
Стенку "Нерис". Дешево. Тел.: 43-13-29.
Свадебное платье, р-р 42-44, срочно. Дешево. Тел.: 41-28-88.
СПК "Пригородный" капусту для засолки, выращенную в экологически чистых условиях. Работаем без выходных, с 10 до 18.00, без перерыва на обед. Тел.: 288-110
Породистый щенок амстаффа. Тел.: 44-15-28
Щенков американского стаффордфа. Тел.: 28-39-05.

НЕДВИЖИМОСТЬ ПРОДАЮ

Квартиру под магазин на Элеваторе Тел. 44-63-77 (после 18.00)
20.00. Пейд.: 045, аб. 5655.
Административное здание площадью 100 кв. м. Тракторная. Малосемейку по ул. Солнечной, 226000 рублей. Тел. 33-77-77.
Малосемейку. Тел.: 33-71-79.
1-комнатную квартиру в 111-м кв-ле, д. 11. Тел.: 23-16-55.
1-комнатную квартиру. Срочно. Пейд.: 045, аб. 1749.
1-комнатную квартиру. Тел.: 33-36-24.
Срочно 2-комнатную квартиру на ЛРР2. Документы готовы. Тел.: 26-85-23.
Срочно 2-комнатную квартиру по ул. Борсова, д. 13, 2/5 кв. Тел.: 22-26-22, 22-34-37.
2-комнатную квартиру в пос. Восточный. Тел.: 25-33-28.
Дом на Шишковке. Тел.: 22-88-86.
2-комнатную квартиру на Элеваторе. Тел.: 26-20-75.
2-комнатную квартиру по ул. Столбовой, 60 (улучшение планировка, 4/5, кирпич, сигнализация, документы готовы). Тел.: 37-37-06, 23-07-58.
3-комнатную квартиру на Элеваторе (кирпичный дом, 3/5). Тел.: 44-08-49.
Кирпичный павильон. Тел.: 44-64-61. Продаю коттедж (пос. Рахмистрово). Тел.: 45-70-70.
Кап. гараж. Тел.: 21-12-63.
Капитальные гаражи (центр города, Бурводстрой, уч. 10/10, Сотниково, рядом коммуналки). Тел.: 21-69-14.

для любящих сердце...

Боханскому педагогическому училищу им. Доржи Банзарова - 70 лет

ДОРОГИЕ УЧИТЕЛЯ, БОЛЬШОЕ ВАМ СПАСИБО!»

ВЫПУСКНИКИ ВСПОМИНАЮТ:

Матвеева Елена Александровна, кандидат педагогических наук, доцент БГУ. Я училась в Боханском педагогическом училище с 1960 по 1964 года...

училище в 1935 г., 1-ый выпуск. Работал по специальности в школах района. Призван в ряды Советской Армии с августа 1941 г. Служил в Забайкальском военном округе рядовым и исполнял должности рядовым и исполнял должности...

1945 года был артехником старшим дивизиона 73 отдельной зенит-бригады ПВО. С февраля 1945 по декабрь 1945 года работал начальником артепабатания 311 ОЗАДМКА. После увольнения в запас, в сентябре 1946 года я поступил в Боханское педагогическое училище...

датирована 1967 годом, которую я нашла среди бумаг и документов, и решила обнародовать. Диплом кандидата МФ.1 №003092. В 1967 году ВАК утвердил Хамтушкева И.С. в ученое звание доцента кафедры бурятского языка и литературы. Очень жаль, что Иннокентий Степановича сегодня нет среди нас, но написанные им труды востребованы. Молодые ученые очень часто ссылаются на его труды. Он был известным ученым-филологом, внесшим свой вклад в бурятское литературоведение. Основные научные труды И.С. Хамтушкева: «К вопросу о стилистико-синтаксической структуре расказа за «Ури нэлхэри»: Наблюдение над языком и стилем сатирической поэмы Х. Намсараева «Слово старого глэна». Язык поэзии прозв. Х. Намсараева Я ГОРЖУСЬ СВОИМ ПЕДУЧИЛИЩЕМ...

ХУНДАНОВА Ирина Петровна, отличник народного образования. Я училась в Боханском педагогическом училище с 1947 по 1951 г. в группе «В». В группе в основном девушки, трое ребят, все жили дружно. Нам преподавали самые лучшие преподаватели: Богданов Александр Кириллович - директор БПУ и преподаватель педагогики и психологии; Фильшин Иннокентий Алексеевич - завуч и преподаватель конституционного права; Рутман Майя Михайловна - преподаватель русского языка и литературы; Убугунова Анна Николаевна - преподаватель анатомии; Дамешек

Михаил Леоньевич - преподаватель математики; Дмитриев Дмитрий Петрович - преподаватель истории; Никифоров Лавр Иванович - преподаватель бурятского языка и литературы. Мечта юности, как первая любовь не забывается до самой старости. Часто вспоминаю уроки Рутман Майи Михайловны, когда она читала произведения Пушкина, Лермонтова, Крылова, Тургенева, Некрасова, Маяковского. Читала наизусть на уроках литературы. Благодаря ей мы стали грамотно писать, выразительно читать, рассказывать, любить жизнь. Еще я любила уроки математики Лелеко Евдокии Ивановны. Она очень скромная, добрая, отзывчивая, строгая, объясняла нам теоремы, логарифмы, аксиомы. Я до сих пор люблю математику. Мы были всегда заняты, участвовали в оркестре народных инструментов, в хоре, любими уроки музыки, часто выступали на концертах. Домешек Михаил Леоньевич был у нас классным руководителем, добрым, отзывчивым и относился к нам как к младшим братьям и сестрам.

УЧИТЕЛЬ, ПЕРЕД ТИМ НЕМ ТВОИМ...

Мирн Матвеева, кандидат педагогических наук, доцент БГУ. Я училась в Боханском педагогическом училище с 1960 по 1964 года. В нашей группе «А» училась в основном девушки и двое парней. Куратором группы у нас был Зигбо Дамбаевич Гомбожабан. Молодой специалист после окончания Бурятского государственного педагогического института преподавал нам бурятский язык, литературу и фольклор. Он был умным, добрым и красивым. Хорошо уложенные назад черные волосы, отгнетили белое лицо, прямой греческий нос придавало мужество этому лицу, широко открытые карие глаза смотрели внимательно, одобряюще. Он хорошо владел гитарой, выступал на концертах, как профессиональный артист. Мы задавали вопросы Зигбо Дамбаевичу, как пишется стих? И он открывал нам лабораторию писательского мастерства. Очень хотелось много знать, поэтому приходилось много читать и трудиться. И учиться у лучших учителей как Елена Александровна Хамтушева, Дмитрий Петрович Дмитриев, Зигбо Дамбаевич Гомбожабан, Елена Михайловна Луккина, Александр Кириллович Богданов, Евгения Михайловна Баторова, Петр Павлович Хомуцаев, Ирина Петровна Прокосьева, Вера Михайловна Хомуцаева, Ирина Федоровна Коваль - они дали хорошие знания по предметам были мудрыми наставниками в нашей жизни.

В семье я была самой старшей из двенадцати детей. Мои родители Николай Хангалжинович и Степанида Николаевна Хамтушевы как могли помогали мне. Когда я приехала домой, рассказывала своим младшим братьям и сестрам о нашем училище, о мудрых наставниках, учителях. Из двенадцати детей восемь стали педагогами. Николай Матвеевич, учитель физкультуры, отличник народного просвещения, после окончания БПУ, БПИИ работает в Ново-Ленинской средней школе; Антонида Матвеевна, учитель высшего разряда, после окончания БПУ, БПИИ работает в Бур-Янгутской средней школе; Евдокия Матвеевна, после окончания БПУ, КПУ работает библиотекарем в Бур-Янгутах; Александр Матвеевич, после окончания БПУ и Московского государственного педагогического института имени В.И. Ленина работает в Москве по специальности; Ольга Матвеевна, окончив БПИИ, работает психологом в Обусинской средней школе; Изольда Матвеевна, окончив БПУ, БПИИ работает учителем в Горхонской начальной школе; Дмитрий Матвеевич, окончив БПУ и Свердловский юридический институт работает прокурором Осиенского района; Я. Мирн Матвеева, окончив БПУ и Московский Литературный институт имени А.М. Горького и аспирантуру при институте, работала на кафедре бурятской литературы Национального гуманитарного института БГУ.

Дорогие учителя! Большое Вам спасибо! - говорю от имени выпускников БПУ и от имени семьи Хамтушевых.

Сегодня мы гордимся и радуемся успехам родного педагогического училища. Бурятского государственного университета, давным многим тысячам студентов путевку в жизнь!

И от души поздравляем родное педагогическое училище с юбилеем 70-летия! Желаем педагогическому коллективу преподавателей и студентов здоровья, успехов, счастья! Мирн ХАМТУШКЕВА, кандидат филологических наук, доцент Бурятского государственного университета, Почетный работник высшего профессионального образования Российской Федерации. П.А. СНИМКАН: выпуск 1954 года; Сахаров М.К.; семья Хамтушевых.

Самый расцвет педучилища пришел на годы директорства Александра Кирилловича Богданова. Это был умный, мудрый руководитель, добрый, сильный и ответственный человек. Сам лично занимался подбором педагогических кадров, ездил, приглашая лучших пример, Марию Ильиничну Щеголеву, Майю Михайловну Александровну Панкратову (русский язык и литература), Александру Алексеевну (математика), Ивана Ивановича Лелко (математика). Многие годы я жила и работала с замечательными соседями: Александром Евгением Францевичем и Евдокией Ивановной Хамтушевой. Павлович и Вера Михайловна Хамтушевы, Роман Павлович и Евдокия Андреевна Романовы, Александр Михайлович и Татьяна Александровна Ершова, Михаил Александрович и Тамара Георгиевна Александр Кириллович был старшим ВОВ, был ранен, за мужество проявленное в боях был награжден орденом «Славы» и орденом «За отвагу» и прожил короткую, нелегкую жизнь. В 1944 г. ушла жена Вера Васильевна, оставив троих детей и бабу Нядю. Затем в семью вошла Лия Александровна, которая была замечательной историком в педучилище. Было видно видеть с каким достоинством держался Александр Михайлович, какая культура и уважение царил в семье, где жили двое сынов и дочь от первой жены и мать ее, и вторая жена Лия Александровна, которая родила еще троих детей (1956 г.). Рассказывая свои воспоминания, Александр Михайлович говорил о себе лично и от лица нашего училища сказать: теперь, когда Боханское педучилище стало частью БГУ и расширило рамки своей деятельности, всем, кто пришел на смену, и кто будет продолжать наше дело, наш наказ - уважать и приумножать все достижения и базу училища, достойно воспринимать в массы, достойно носить великое звание педагога! ДОРОЖНЫЕ - РОКОВЫЕ... САХАРОВ Михаил Александрович, с 1915 года рождения, Боханское педагогическое

Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо С.Д.АНГАБАЕВАЙ дурасхаалда

ЭРХИМ НҮХЭД БАЙҢАН ЗОМДИ

Би поэт Солбон Дондуловичтан бүхы наһан соогоо хамта ябаһан шэнги байдагби.

Бүри 1947 ондо тэрэнэй түрүүшын шүлэгүүдые «Үнэн» газетэдэ ушанаһан бэлэйб.

Һүүдэнь Буряадай дунда һургуулида сугтаа һурадаг болообди. Гансал Солбон намһаа нэгэ классаар дээрэ һураха. Москвагай Литературна институтта тэрэ намһаа баһа нэгэ курсаар дээрэ ябаа.

Тэдэ Литературын институт гэшэмнай ехэл һонин газар юм. Дэлхэй дээрэ хаанашье ондоо инэмэ дээдэ һургуули олохогүйт, һураха программануудынь, курс бүхэниинь бэшэ дээдэ һургуулинуудтал адли юм бээ. Гэбшье семинаруудынь болоходоо, тад ондоо, хуу худхаршаха юм. Нэгэдэхи курсынь студент табадахи курсынь студентгүй сугтаа һайн дураараа нэгэ хүнэй семинарта гү, али хоёр гурбан хүнүүдэй семинарта ябаха аргатай байгаа.

Би институтта орохоодо, суута поэт Михаил Аркадьевич Светловон семинарта түрүүн орооб. Тиихэдэ шүлэг бэшэдэг байгаа. Харин эдэ шүлэгүүдэ би бүри армида - Владивостогто ябахадаа, Литературна институтта конкурсно эльгээһэн байгаа. Эдэ шүлэгүүднэ Михаил Аркадьевич Светлов Сергей Васильевич Смирнов хоерто орожо, тэдэнэр минни арминн һүүдэ Яруунын аймагай Нарһатын дунда һургуулида арбадахн класста һуража байхадамни: «Та шүлэгүүдээрэ конкурсаар институтта орохо болобот. Харин арбадахыа дүүргээд, бултандал адли хамаг экзаменууды бариха болобот. Эндэ һайнаар экзаменуудаа тушаажа шадаа һаа, манай Литературна институтта оробоб гэжэ тоологдохот», - гэжэ телеграмма ерээ һэн.

Тиихэдэ нэгэ институтта хоёр ондоо шалгалта үгэхэ болоһон байнабди.

Солбон Ангабаев һургуулида һурахадаа, айхабтар бэрхэ, баһа бүри түрүүн һурагша ябахадаа, шүлэгүүдээрэ конкурсно илажа, ород элитэ поэт Василий Журавлёвой семинарта ороо һэн. Гадна эндэ һуража байхадаа, манһаа - бултанһаамнай ехэ стипенди абадаг, «Сталинска стипендиат» гэжэ нэртэй һэн. Үшөө тиихэдэ Солбон Ангабаев манай буряадууд сооһоо эгээ түрүүн Москвада ород хэлэн дээрэ «Табунная степь» гэжэ шүлэгүүдэйнгэ ном гаргуулаа юм. Энэ номыень семинарын ударидагша Василий Журавлёв өөрөө оршуулжа хэблүүлэ һэн.

Бидэ тиихэдэ бултадаа Солбон ороо омогорходог, атаархадгыһы байгаабди.

Москвада номоо гаргуулаад, Солбоннай хэдэн хоногто Москвагай газраа тээхи Переделкинэ хамтынгаа байра ерээбгүй. Илангаяа Николай Дамдинов бидэ хоёр тэрэнэ ехэтэ хүлээбди. Хирэ болоод эхэ Коля гартаа зүүһэн, һүнн гэрэлтэдэг часыгаа хареха юм. Энэ часы Солбон номойнгоо гонорараар абажа, нүхэртөө хэдэн хоногтоор зүүгээһэн байгаа.

Мүн Солбон ноб ногоон шэнэ костюм абажа, бултыемнай гайхуулан, хүхэрһэн юм.

Тиигээд мүнөө үгы болоһобо ха юм даа. Нэгэтэ тэрэмнай Переделкинэ бусажа, хамтынгаа

байрада унтажа хэбтөө.

Комнатын тэгэндэ оронойнь хажууда хоһон чомодан нээгэтэй, хажуугаарнь дүүрэн зуунай шарбууспанууд тарашанхай.

Хүбүүнай Москвада ехээр эсээд, эдэ мүнүнүүдэ мүнөө суглуулхашье сүлөөгүй байһан байба.

Бидэ Переделкинэ сүлөөтэй сугтаа волейбол наадаха ехэ дуратай һэмди.

Бултанһаамнай бэрхээр Солбон наадаха. Тэрэ пас үгэхэдөө, ехэ шадамар байгаа.

Москваһаа Женя Евтушенко Роберт Рождественский хоёр ержэ манаар наадаха Женя Солбонтой нэгэ семинарта, Роберт Коликой нэгэ курсада һурадаг, Светловой семинарта ехэһинь һуудаг һэн.

Манаар хамта волейбол Александр Фадеевой ехэ хүбүүн Саша наадалсаха. Байдаг гэрнш мантай зэргэлдэ байдаг һэн. Тэрэ 1956 оной майн 13-да Фадеевой гэрншэ буугай һүрэхэдэ, бидэ волейбол наадажа байһан байгаабди. Эгээл түрүүн гүйлдэжэ ошоо болоһон байгаа.

Би хоёрдохи курсһаа расказаууды бэшэдэг боложо, Константин Паустовскийн семинарта ябадаг болобот.

Константин Паустовский тон аргаахан хоолойтой, шэбэнжэ шахуу дуугардаг хүн һэн.

Тэрэ: - Таанар булта зохёолшод болохобди гэжэ һанаа гүт? Хамаг үгэнүүд хуу хэлэгдэнхэй, шэнэ үгэнүүдые таанар һанажа шадахагүйт. Зүгөө үгэ бүхэниинь зүрхэн соогуураа, зосоогоо халаажа шадаа һааһтай, тэртнай шэнэ үгэ болохо. Эндэ үгөөр сэхэрхэжэ, һүхиржэ, шангаржа юушье эдихэгүйт. Үгэ бүхэндэ тон нягтаар хандаха хэрэгтэй, - гэжэ хэлэжэһинь, аудиторн соо аяһанаһан һиннахань дуудхаар шэмээгүй байдаг байһаа.

Энэ семинарта мантай сугтаа нэгэ курсада Юрий Казаков ябадаг байһаа. Энэ Казаковы мүнөө Буһин, Куриинһэ дээгүүр ород литературада табина. Тэдэ Юрий Казаков тон ехээр ээрэдэг, үнн удаан нэгэ үгэ хэлэжэ шададаггүй һэн.

- Би... би... - гэжэ байхадань, бидэнэр залуунууд наадажа, «Би дурагһон гэхэһэ һанаа гүһи?» - гэжэ хэлэжэ үрдиншэ бэлэнбди.

Тиигээд Юрамын һүүдэ ородой классик болоо. Ингэжэ хэлэжэ ядажа байхадаа, зосоогоо ехэ зободог, үгэдөө тон паринаар ханддаг болоһон байһаа.

Һүүдэнь Паустовский Юрий

Казаковы айхабтараар магтадаг, бултанһаа дээгүүр табидог болоо һэн.

Михаил Светлов хүнн бээ һайрхахада, дээгүүр абахада, худалаар хэлэхэдэ ехэ дурагүй һэн.

Нэгэтэ Михаил Светлов Наум Коржавин гэжэ поздһээ: «Ши ямар яһанайбши?» - гэжэ асууба.

Тэрэн: - Ородби, - гэбэ. Михаил Светлов: «Худалаар бү

хэлэ! Еврей ха юмши! Ньюур дээрһини бэшэтэй байна ха юм!» - гэбэ.

Тамара Жирмунская гэжэ поэтессэһээ Светлов: «Ши профессор Поспеловт ород хэлээр хэдгээр шалгалта тушаагаабиһи?» - гэжэ һураба.

Тиихэдэнь Тамара: - Табаар! - гэбэ.

- Ай даа, сээжэлдэжэл шадаһа ха юмши даа. Поэт болохо гээ һаа, энэ «табаншн» ямаршье туһа үгэхэгүй. Хүн гээшэ өөрынгоо бодошоор, мэдээшээр ябаха ёһотой юм, - гэ һэн.

Профессор Геннадий Иванович Поспелов КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн байһан Михаил Иванович Поспеловэй түрэн дүү байһан байһаа.

Мүнөө һаяшаг поэт Наум Коржавин Берлинэда наһа бараа Харин Тамара Жирмунская Израильда байна.

Солбон Ангабаев эндэ һуража байхадаа, тон олон нүхэдтэй болоһон юм. Азербайджан томо поэт Джабир Невруз, алтайн элитэ поэдүүд Лазарь Кокышев, Аржан Адаров, Эркемен гэгшэдтэй нүхэсоо, сугтаа һураа, шүлэгүүдэ ушласадаг, оршуулалсадаг байһаа.

Солбон нэгэ курсада һураһан поэт Евгений Евтушенкэтэй ехэ нүхэсэһэн юм. Женя манай Буряада аһалжа ерэхэдэ, эгээ түрүүн Солбондо, тингээд Батожобайда, Дамдиновайда ородог һэн.

Солбон Ангабаев наһа бараһынгаа урда жэл Москва ошожо, Переделкинээр ябаһан тухайгаа уяран байжа намда хоороо һэн.

Мүнөө Солбонтой энэ дэлхэйһээ хахасан ошоһоор түхэрһэн жэл үнэрһэбэ.

Хуу юмэп хогоосон, мүнхэ бэнэ. Гэбшье Солбон Ангабаевэй мүнөө манай дунда үгы болоһонинь яашье этгээшэгүн байна даа! Яаһабши...

Цэрэн ГАЛАНОВ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И.Калашников, С.Ангабаев, Евг.Евтушенко, Н.Дамдинов, Ц.Галанов.

Оронго шотар. 1977 он

«АЛТАН МҮШЭТЭЙ ПИДЖАГЫНЬ ҮМАЫШ»

Энэ хөөрөөмни үнэн болоһон ушарһаа үндэлхэгэй юм. Нэ Социалис Ажалай Герой Цогто Номтоевич Номтоев мэдээ автономито округ ошобо гэшээбди. Тэндэхи уншагшад уулзаха хэрэг гараа һэн ааб даа. Тэрэ үедэ би арад зоо дунда уран зохёол нэгтэрүүлхэ бюрогой директорээр хүдээ байгаа. Һайн сагта нэгэ тиймэ баян эмхи зургаан байһан даа. Теэд минни жэлһээ үлүү хүдэлжэ байтар хаагдашоо! Тиихэдэнь: «Энэ Дылгыров ерээд, бюроемнай хаажархыб гэжэ уран зохёолшод намайе наада баригшад һэн.

Зай, тэрэһе тэрэ. Харин би бюрогой дарга һэн тула та хоёройнгоо бригадир болобоб. Үүлэнэй забһарай наран ша үдэр хахадай ноён хатуу гэдэгтэл, хаанашье түрүү яба болошобоб даа. Ойлогосотойгоор хэлэхэдэ, долоон хоног тэдэ хоёройнгоо «барлаг» болошооб. Ута оошорто зогсо поездын билет абахаб. Поезд соо тэдэндээ уһа саһа зөөхөб. Унтари хэбгэриенэ абахаб. Нүгөө хоёрни һайн юм олошонхойнууд, диван дээгүүр налайлдажа һуухад. Солбон Дондулович ямар нэгэн шог зугаа хөөрөөд, Цогто Номтоевич энеэлгэхэ. Үшөө оошорто зогсоһон нам тээшээ заажа бай пашааналдахад. За, энэһе үшөө юуныһе бээшэ. Эрхүү автобусто һуужа, тоһотой харгыгаар Усть-Орда тээшэ табибуулбабди даа. Холын харгыда һэжэрүүлжэ, эсэһэнхэинүүд хүрэхэ газартаа хүрээбди. Тиихэдэ коммуни партиин үе байгаа. Бүхы юмэһэн хорюултай. Журам шанга. А тамхинай хомор саг. Тэрэниие бэдэржэ, тар-талхаа бара үйлэ майлаа үзэдэг үе.

Партиин райкомой инструктор гэшээб гэжэ мэдэ шордогорхон залуу хүбүүн бидэниие угтаад, гостиница түбхинүүлбэ.

- Энэ долоон хоног соо та гурбан минни мэдэлдэ оро гэшээт! Эмхи гуримтай, журам наринаар сахяад ябахат! Үгэ бүхэндэ эртэхэн бодоод, намай хүлээжэ байхат! - гэ зонхилоод, тэрэмнай гаража ябашаба.

- Ойлогосотой! - гээд, Цогто Номтоевичнай бултанайн түлөө харюусаба. Бидэнэй ойлогһые дуулаба гэшээ гү? - гэ үүдэн тээшэ хараһан, ехэ даргын һүүдэршье үүдэндэ үлөө байгаа һэн даа.

Цогто Номтоевичнай үглөө бүхэндэ намдаа хэлэхэ: - Дуга-ар, буфедһээ халуун, хүтэй эдешээгхэн сай асаа үгыш даа!

Намда юун бэ даа, гүйгөөл бээбэ. Нэгэтэ ажалаа эртэхэн дүүргээд, байрадаа ерэнхэй, өвч хараад, дуугайхан хэбтэнэбди.

Солбон Дондулович намдаа шэбэнэбэ: - Архи ууха гүш? - Уухаа һанаашье һаамнай, үгы ха юм! - гэбэб.

- Под лежачий камень агдам не течет! - гээд, Цогто Номтоевичой алтан мушэтэй пиджак тээшэ зааба. Би үшэ кушье ойлгоногүйб. Тиихэдэм мушын заажа байгаад, нэгэ дабхарта байдаг буфет тээшэ хургаа едогшоуулба. Би бүри ойлгохоо болишобоб. Тэл-мэл дуугай зогсоходомни, Солбон Дондуловичай сүхал хүрээшэбэ янзатай:

- Энэниие үмдөөд, буфедһээ архи эри! - гээд, шанга хэлэбэ. Тиихэдэнь унтажа байна гэжэ һанаһан Цогто Номтоевичнай:

- Солбон, юугээ шэбир-һабир гэлдэнэт! - гэжэрхибэ. һаял ойлгохорхион би:

- Цогто Номтоевич, пиджагытнай үмдөөд, газаагуур яба ерэхэмни гү? - гэбэб.

- Өөрыншни пиджак яагаа юм? - Шагтань таһаршоо!

- Солбон, Дугараа ямар авантюрада түлхинэбши! - Хайшаншье түлхинэг үйлһе даа. Пиджагытнай нэгэ үмдэ үзэг лэ даа. Залуу басагадтай танилсаһаа һанаа бээбэ.

- Заа, тиигыш даа! Тоомоол бү таһарагты! - гээд, бид харан унтахаа түхээршээбэ янзатай.

Бишье түргэхэн пиджагынь хэдэрээд, доошоо гүйбэб. Бид ороод, ехэ ёһорхуу хэбэр үзүүлэн:

- Девчата, заверните пожалуйста, бутылочку! - гэбэб. Буфедэй басагад нам тээшэ гайхалдан харабад. Социалис Ажалай Геройн гуйжа байхада, арсаха юм аал!

Саарһандаа ороогоод, ехэл нюужа, тайжа байжа, минни тишээ хултагашан намда һарбайба. Тиигээд үүдэн тээшэ ошожо яатарни, нэгэ басаганиинь нүгөөдэһөө асууба:

- Вроде бы я вчера одного Героя Соц. Труда заселили, этот откуда взялся, не пойму? - гэхэдэнь, «из Комарово» алдаад, бүтүү энеэһээр түргэхэн гаража ошоо һэм. Үүдэн саана байхадамни, нэгэниинь харюусаһа янзатай:

- А черт их разберешь! Вчера один Герой Соц. Труда бидэ А сегодня их двое стало. А завтра может и третий зайвится. Би комнатадоо ороод, Солбон Дондуловичтаа пиджагы һарбайбаб:

- Мүнөө та нэгэ мүнэн ябаад ерэхэ гүт? - Мүнөө хүрөө! Үглөөдэр ошуужаб! - гэбэ. Юун тухайшье хөөрэлдэжэ байһыемнай хүсэд ойлгоһон Цогто Номтоевич:

- Пиджагым бэшэ бү үмдэгты! Үглөөдэр би өөрөө ошоо - гэбэб. Солбон Дондулович бидэ хоёр бүтүүхэн энеэлдээ аһа һэмди.

Дугар ДЫЛГЫРОВ Буряад Республикарада уран зохёолшо

Буряадай арадай уран зохёолшо Б.Н.ЯБЖАНОВ тухай дурсалга

БАЯН ХЭШЭГТЭЙ БАЛДАН АХАТАМНАЙ

буряад хэлэн дээрэ гаража байдаг «Саяан» газетын литературна хуудаа харуулжа:

Харагты, эндэ Толтын хургуулин үхибүүд шүлэг болон расказуудаа толилож гаргуулаа дайна. (Тэрэ үедэ тус хургуулида дун дүршэлтэй буряад хэлэнэ багша Софья Доржиевна Сотникова ажалажа байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй). Та, Тоорын үхибүүд, юундэ шүлэг, расказуудые бэшжэ маанадта эльгээнэгүйбэ? Тоорын тахадэ бэлитэйшүүд үгы юм аал? - гэжэ эрид асуудал маанадан урда табья бляи.

Тэрэ үедэ Буряадай гүрэнэй багшанаран дээдэ хургуули дүүргэдэ «Саяан» болон «Саяны» хоинуудта эдир залуу, эмээл дээрэ гаража ябаһан, Улаан-Үдэдэ «Үнэн», «Байгальда» зохёолнуудаа толилуулһан Лопсон Топхаев Владимир Тулаев хоер охитой ошотой ажалаа эхилжэ байгаа Эдэ хоерой наһанай, ажабайдалай харгы замда Балдан ахатан өөрынгөө хубитые оруулан хүн.

Хүбүүд, хубаа редакцидаа ошожо хүдэлэгты, хуу хэлсэн баталаатай, ургажа ябаһан улаан бургааһадаа дэмжэхэ хэрэгтэй, - гэнэһинь байжа болохо.

Эндэ тэрэнэй эрмэлзэл, зүрхэ сэдхэлэһинь ошон ялас гээд гарана бшшаал? Дүү хубүүдээ дахуулаха, замдань туһалха - Балдан ахаймнай нангин уяла бэлэй. Тэрэ хүн бүхэндэмнай шадаха соогоо туһалаа, үгөөрөөһинь, ажал хэрэгтэмнайшье. Тимэ хүн хэн!

Балдан Ябжанов аймаг соогуураа журналистынгаа ажаалаар ябахдаа, бүхнү хургуулинуудһаа гадна айл бүхэндэ ородог, «Буряад үнэн», «Саяны», «Саяан» хоинуудые бэшүүдэг байгаа. Нэгэ жэлдэ аймаг дотороо 999 экземпляр «Буряад үнэн» хоиноо бэшүүлжэ, дээдын тоодо хүррээһинь, наада харуулжа байдаг бэлэй. Тинхэдэ үнэнгэйхид Балдан Насанович, ши нэгэ «Буряад үнэн» өөрөө бэшүүлжэрхнхээ яагааһин гэлсэхэдэнь:

Өөртөө аяр табан «Үнэн» бэшүүлэб, - гээд, аятайшье, хурсахан харюу үгэһэн юм. Айлааршье, хургуулинуудааршье ябахдаа тэрэ: - бэшэгты, уншагты, бэшэһэнээ редакцидаа эльгэгты, - гэдэг байгаа. Тингэжэ тэрэнэй аша туһаар, оролдогтоор манай Түнхэнэй литературна нэгдэл дахинаа хүргэһэн нэгэ үгэһэн түүхэтэй даа.

Балдан Ябжанов ажабайдал, ябадалуудын бэшээ наа, һонирхолтойшье, удхатайшье жэлээ абамаар гэжэ һанагдана. Наһанайнь шатауудые би эли тодо харахадла болоноб. Эдир балшар наһанайнь хүдөө шотагай ажал, дайн даяр, Монгол ороной хилэ харалгашанай албанай сэргэһэн, Улаан-Үдэ хотын ЛВРЗ-гэй ажалһан, шотагтаа бусалга, хамсыгаа шатаад, гуурһаа хурсадаа, уран зохёолой, журналистын харгыда оролго, ажаалажа байгаад, Буряадай гүрэнэй дээдэ хургуулида хуралга, түрүүшын

«Хүдэлгээгүй уулсага» (1963 он) гэнэ расказуудынгаа ном хэблүүлэ гэм.

Хожомнь дүрбэн туужа болон расказуудай номуудай, «Зоной хэшэг» гэнэ романай автор болоод, ахатамнай Москвагай Горькийн нэрэмжэтэ дээдэ хургуулин дэргэдэхи курсда хурахаа Буряадай уран зохёолшодой правленийн зүгһөө эльгээгдэһэн. Тэрэ үедэ Балдан Ябжановай «Майтагсаан» гэжэ номын, оюун бэлитгэй уран зохёолшо Э.Сафонов оршуулжа, Москвагай «Современник» хэблээдэр «Куда ускавал конь» гэжэ нэрэтэйгээр хэблэн гаргалан юм.

- Куда ускавал конь Балдана?

- Ускавал в Москву, затем в Варшаву, сейчас в Улан-Баторе, - гэлсэжэ байжа тэрэһинь магтан һагад наадалагша бэлэйбди. Нээрээшье, номойн географическа замынь Улаан-Үдэ - Москва - Варшава - Улан-Батор болоно.

Москвада хурахадаа, Балдан ахатан амаралтада гэр бүлэдөө хүржэ эрбэ. Тэрэнэй хатан Мария Ринчиновна, Галдан хубүүһиний, Янжима үхинийн эсэгтэ (хэлэ гүртээ хүлээжэ байһан байгаа. Харин Балдан Насанович дипломадаа бариһаар хүршэ һууһан Лопсон Топхаевтайда ошожо ороһон, Лопсондо Москвагай, Улаан-Үдэ хотын литературна хоинуудые хүдөө забилан хонон үнжэн хөөрөө бэлэн. Энэ хадаа - Балдан Ябжанов, тэрэнэй сэдхэл, ухаан бодол!

Нэгтэ ахатан амаралтын үдэр манада орожо эрбэ гээшэ, тинхэдэ «Зоной хэшэг» гэжэ романайнгаа хоердохн хуби - ботинь бэшэжэ байгаа Уншабабди, хөөрөлдэбди эхэ. Тингэжэ бангараа:

- Хубаа, зуун грамм үгы аалши? Энэ романгыемни угаас - гэж эрхиб.

Нэгэ хахад бинх даа, - гээд, би эзэн эхнэрэһингэ дарамал шоумамые һүһин тэндэ гаргаа нэм. Духаряага барибабди, бинь шэнэ шүлэгүүдээ ахатандаа уншабаб. Газаа гэгээршэбэ, Балдан Насанович гүртээ үмэдэг тэрлигээрээ эрэнхэй, зузааншаг дэис-папкааа һугабшалаһайхэй.

- Зай, Жора намайе үдэшхэ болоош даа, али үгөөдхэһини гү? Маргуудамни табин грамм байжа магадгүй, шамдаа шотагайнгаа хубүүндэ гаргаха, тэрэ уялгата шүлэгүүдээ абаарай, гаргажа үгөөгүй наань, уншаха! Ошоходомнай, Мария Ринчиновна үнэгээ наажа һуугаа хэн.

- Орогты, орогты, ши Балдан бүхэл һүн хүнүүдые унтуулан, амаруулангүй ябанаш даа, - гэжэ хаата өбород абахадаа дуу гараад, үнэгээ шобторжо, тугалын гаргаад, маанадайнгаа хоиноһоо гүртээ орожо, сагаалуулаад юумэ аягалаа.

Үшөөшье хөөрөлдөөмнай барагданагүй. Намаа гүртэм хүргөөд.

- Намаа хүргын, хубаа, - гэнэ.

Тинхэдэ бидэ зэргэлэнхэй үнэгсүүдтэ хүршэнүүд байгаабди. Таба, зургаа дахин гэр гүртээ хүргэсэжэ, уран зохёол тухай хөөрөлдөө бэлэбди.

Мини ахатан, нүхэд, уран зохёолшод Балдан Насанович Ябжанов тухай, тэрэнэй уран зохёол тухай наһаа үшөө гүнзэгтөөр бэшэжэ шэнжэлэхэ бээ гэжэ найдагдана.

Уран зохёолшо, журналист, нүхэр - нээрээшье Буряад арадай уран зохёолшо гэжэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхөөрөө хүртөө. Дабтан хэлэхэдэ, бидэлэрэй мүнөө энхэ тайбан ажаһууһан маанарай зохёохы замда оруулан хубитань тон эхэ!

Жорж ЮБУХАЕВ,
Россин Уран зохёолшодой холбооной гешүүн,
Мүнхэ-Сарьдагай нэрэмжэтэ литературна нэгдэлэй хүтэлбэрлэгшэ.

Захаамнай аймагай «Знамя труда» газетын 70 жэлэй оёе угтуулан

ҮЛЭГШЭНЭЙ ЖУРНАЛИСТНУДАЙ НЭГЭН

Захаамнаархинда «Үүдэн сүмэ» гэжэ нэрлэгдэһэн Үндэр-Баабай уулаатай үндэр хадануудаар хүрээлэгдэһэн, үлөөнэй нараар толорһон үлэр мойһон хангалтай Үлэгшэн һайхан нютагаймнай эрхим хубүүдэй нэгэн байһан, журналист ГОНЧИКОВ Михаил Мункожапович тухай дурсалга бэшэхэм.

Гушаад онуудһаа эхилжэ, Үлэгшэн шотагһаа олон журналистнууд урган гараһан байна. Түрүүшын журналист Очиров Гомбо Дашажапович 1936-37 онуудга Захаамнай газетын харюусагата секретарь байһан. Һүүдэнь Цыренжапов Дондок Цыренович, Аюшеев Дамдин Цыренович, Дашеев Дымбрэла Будаевич, Гончиков Дамдин Дондокович, Гончиков Михаил Мункожапович, Гармаев Мунко Цыренжапович, бусад. Мүнөө амжалтатай ажаалажа байһан залуу журналистнууд: Аюшеев Солбон Дамдинжапович, Дашеева Галина Хандуевна гээд олон даа.

Тэдэнэй дунда Гончиков Михаил Мункожапович онсо һуури эзлэдэг. Энэ хүмэй өгөгийл дүрбэн тэгшэ. «Буряад үнэн» газетын литсотруднишье, тухай корреспондентшье, Захаамнай, Зэдын газетэнүүдэй корреспондентшье, оршуулагшашье, редакторай орлогшошье болоод ябажа байха, һонин һонин статья, очеркнүүдые газетэнүүдтэ толилуулжа байха, хаа-яа шүлэгшье бэшэхэ. Совет партийна хүдэлмэридэшье ябаһан. Үлэгшэн шотагһаа сомоной совет» даргааршье хүдэлһэн.

Бэрхэ талын хэлэхэдэ, ородшье, буряадшье хэлэн дээрэ адли тэгшэ бэшэхэ.

1991 ондо Түнхэнэй аймагта хонгоодорнуудан сугларһан найрта хабаадалсага, нур харбалгаар шалгарһаа хэн. Бултанһаа мэргэнээр харбажа нэгдэхн һуури эзлэһэн. Хүндэлэхэй грамота болон үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртэһэн байна.

Зоринго хубүүһиний олзын хэрэг эрхилгэ, наймаа аралжаанда амжалтатайгаар ажаллана.

Арбаад жэлэй саана, хүсэ шадалайнгаа, ухаан бодоһингоо һалбаржа байхада, гэнтын аюулаар наһа бараһан Михаил Мункожаповичнай мүнөө мөндэ ябаа наа, һонин статья, шүлэгүүдээрээ манаа баясуулжа байха бэлэй. Түрэнэй Үлэгшэн шотагайнгаа түрүү бэрхэ хүнүүдые түүрэн магтажа бэшэдэг хэн. Михаил Мункожапович һаин һанаатан, баян уран үгэтэй, олонинтын хэрэгтэ оролдосотойгоор хандадаг бэлэй.

СССР-эй Журналистнуудан холбоон гешүүн, Захаамнай аймагай «Уран-Дүшэ» гэнэ литературна нэгдэлэй түрүүшын гешүүдэй нэгэн байһан. Тэрэнэй шүлэгүүдын «Уран-Дүшын» хамтын согсолбори «Зэмхэ сэгсгэй зэрлэгэн соо» гэжэ ном соо оруулагдалан.

Нютагай поэт Михаил Гончиковой дурасхаалда 1994 ондо бэшэһэн шүлэгөө зориулаба.

НЮТАГАЙ ПОЭДТЭ

Захаамнай Үлэгшэн шотагһаа
Заяа хубитай гараалши,
Хурдан хурса туурһаараа
Дурдан дуулан ябаални.
Гэрлэ һайхан наһандаа
Гэнтэ юундэ унабаш?
Гэгэн сагаан дэлхэйгээ
Гэшхэлэн ябахая яабаш?
Арбан сагаан хургаа
Арайл эртэ адхабаш,
Арад зонойнтоо байдалые
Аржытар газэгдээ бэшэдэг хэнши.
Түрэнэй Үлэгшэн шотагаа
Түүрээжэ магтадаг бэлэйши,
Тулиһан зобохон зондо
Туһалхые оролдодог бэлэйши.
Зондо һанхан сэдхэлтэй
Золтой нүхэр бэлэйши.
Охор энэ наһандаа
Орхин манаа ошоолши.
Субажа сугларжа ябаһан
Сугтаа хүдэлһэн нүхэдэнь
Мүнхэ нойроор нойрсохон нүхэрөө
Мүнхэлэн нэрынь ябыга.
Цырен-Дулма ОЧИРОВА,
Захаамнай аймагай
«Уран-Дүшэ» литературна нэгдэлэй гешүүн.

Бурятскому драматическому театру им. Х. Намсараева - 70 лет

Намжил Гармаевич БАЛДАНО - народный писатель, народный артист Бурятии, заслуженный деятель искусств Российской Федерации, родился 20 октября 1932 года в селе Оронгой в крестьянской семье. Учился в Жаргалантуйской церковно-народной школе, в 1926-1928 годах находился на комсомольской работе. Человек, посвятивший в историю бурятского искусства как составитель сводного варианта героического эпоса «Гэсэр». Одного этого труда хватило бы ему, чтобы остаться в памяти народа на многие-многие десятилетия. Специфика же моих публикаций связана с историей бурятского драматического театра и именно эту тему творчество Намжила Гармаевича представляю читателям в связи с 95-летием его рождения и 70-летием театра.

бурятский музыкально-драматический театр был награжден орденом Ленина. Драматургу и режиссеру Н.Г. Балдану было присвоено звание заслуженного деятеля искусств РСФСР.

Не прекращалась работа театра и в годы войны. Первой бурятской пьесой на тему войны, поставленной на сцене, был спектакль «Рыбаки Байкала», автором был Н. Балдано. Патристическую тему развивала также новая пьеса и постановка Н. Балдано «Байжа-Барас баятар» (1944 г.).

подготовки спектаклей, так и для показа жителям столицы. У театра был необходимый транспорт: три грузовые машины, одна легковая, удобная передвижная электро-станция для выступлений на колхозных сценах, где еще не было электрического освещения. Подготовив репертуар и показав его общественности Улан-Удэ, весь состав труппы со складными декорациями и реквизитом,

60 ЛЕТ ОТДАНЫ ИСКУССТВУ

которую произвели в день открытия: служить и избранному искусству верю и предано, отдать все силы для развития театра - они пронесли через всю свою жизнь.

Премьера спектакля прошла с успехом. Н. Балдано - автор пьесы, здесь же играл роль Доржи - молодого коммуниста. Найдан Гендунова создала роль Жалмы-комсомолки. Они в спектакле представляли активную, организующую силу, за которой шла с доверием основная масса зрителей.

Свой первый сезон театр открыл 17 декабря 1932 года спектаклем «Барьеры» А. Шадая и А. Миронского. Пьеса также, как и «Прорыв», родилась из наблюдений над моментами строительства паровозового завода. Критики того времени, говоря об актерском исполнении, выделяли игру Ч. Генинова и Н. Балдано. Во втором сезоне в 1933 году театр поставил новую пьесу Н. Балдано «Кто он?». Недавний студент, сначала педагог техникума, затем техникума искусств, настойчиво работая над собой, стал не только видным актером, но и драматургом, а позднее - и режиссером театра. Еще студентом актер и драматург Н. Балдано обнаружил склонность к режиссуре, в постановках первых спектаклей «Новый путь», «Прорыв» участвовал в качестве второго режиссера. Первой самостоятельной работой режиссера Балдано была комедия Б. Барадина «Жиган», премьера которой состоялась в январе 1933 года и получила хорошие отзывы критиков. Летом 1933 года двумя студентами режиссерского факультета ГИТИСа им. Луначарского А. Африкановым и С. Бенкендорфом была поставлена пьеса С. Третьякова «Рыцарь, Князь», к тому времени объединившая многие сцены мира. В качестве режиссера выступил Н. Балдано, помогавший русскому постановщику работать с бурятскими актерами. Он же играл роль капитана британского судна «Кокчефер», на борту которого происходили многие сцены. Владимир Халматов играл роль агента американской фирмы «Холмес», Ч. Генинов - китайского студента, Н. Гендунова - мальчика-боя. Именно эти роли были главными и заглавными и выделялись четкой разработанностью, профессионализмом.

Нельзя не сказать еще об одной стороне творчества Н. Балдано в те годы переводческой, ибо в 1935 году была поставлена комедия С. Моляна и Штока «Отважный трус» в переводе Н. Балдано. Из работ последующих лет наиболее значительными и удачными явились роли Береста в спектакле А. Корнейчука «Платон Кречет» (1936-37 гг.), постановка комедии А. Шадая «Мирги», спектакль «Два друга», «Эржи» (он же автор и постановщик), «Стан степей», «Один из многих» (1937 г.). В этих пьесах зрители видели отражение проблем своего времени, охотно посещали эти спектакли и с удовольствием даже если они не были отмечены печатью большого успеха.

Летом 1938 года коллектив театра выступил два больших спектакля «Отелло» Шекспира и «Баир» Г. Цыдымжапова. Вошли в историю молодого бурятского театра имена первых исполнителей главных ролей в шекспировской трагедии «Отелло» - Г.

Н. Балдано в роли Президента в спектакле «Отелло». 1938 г.

Цыдымжапов, Дездемона - М. Шамбуева, Яго - Н. Балдано, Кассио - В. Халматов, Эмилия - Т. Гергесова. «Отелло» стал итоговой работой труппы над произведениями мировой классики в 30-е годы.

В 1939 году режиссер русского театра Г. Мирский ставит «Коварство и любовь» Шиллера. В Халматов - в роли Фердинанда, Т. Гергесова в роли Луизы, музыкант Мухомор - Ж. Иванова. Президент Н. Балдано и опять известные имена и фамилии в главных ролях.

Сезон 1939-40 года в бурятском музыкально-драматическом театре был необычным, особенным. Республика готовилась к I Декаде искусства и литературы в Москве. Только что организованный музыкально-драматический театр поставил перед собой трудную задачу - показать на Декаде первую национальную оперу.

Либретто будущей оперы написал Н. Балдано, положив в основу популярную бурятскую историческую повесть о Шоню-Баторе. Драматург взял из сложного большого эпического сказания конфликт между сыновьями хана: старшим, трусовым, завистливым Эрхэ-Мэргэном, младшим - отцом и младшим, благородным Шоню-Батором, получившим в наследство сердце. Он обладает добрым, честным сердцем, богатырской силой, защищая простой народ, он вступает в конфликт с отцом, соответственно с братом, коварным Эрхэ-Мэргэном. Используя фольклорные напевы и мелодии, музыку к опере написал профессор Свердловской консерватории М.П. Фролов. 20 октября 1940 г. показом спектакля «Эрхэ-Бууд баятар» в филармонии Большого театра СССР состоялась торжественное открытие I Декады литературы и искусства Бурятии, спектакль прошел с огромным успехом. Прошло 60 с лишним лет, как Н. Балдано создал это произведение, и сегодня оно занимает место в репертуаре академического театра оперы и балета.

Во время Декады получило высокую оценку критиков, зрителей еще одно произведение, написанное Н.Г. Балданом. Это пьеса о современной бурятской деревне «Эржэн». Автор пьесы был и ее постановщиком.

На бурятских спектаклях в Москве присутствовали руководители партии и правительства. По итогам Декады

в центре пьесы легендарный эпический образ героя бурятских исторических сказаний - Байжа-Барас батора, возглавившего борьбу бурят против иноземных поработителей. В роли Байжи выступил Ах. Линховоин, его возлюбленной Уран-Туа - молодая актриса Лидия Абушеева. Спектакль воспевал героизм защитников Родины, призывал к преданности Отчизне, и эта его главная тема была созвучна периоду,

С.А. Бенкендорф, А.В. Африканов, Н.Г. Балдано. 1933 г.

переживаемому советским народом в дни войны.

Весной 1974 года состоялась премьера пьесы Н. Балдано «Баян гол» («Богатая долина»). Это произведение о сельских тружениках Бурятии в первые послевоенные годы, о заботах колхозников по выращиванию хороших урожаев. Главные роли играли и известные артисты П. Николаев, Ю. Шалгина, Б. Аюшин, Д. Дондук, Н. Гендунова. В 1950 году было вынесено решение Совета Министров Бурят-Монгольской АССР о реорганизации Бурят-Монгольского ордена Ленина музыкально-драматического театра.

К этому времени в театре фактически существовали две самостоятельные труппы - драматическая и музыкальная. Решением Совета Министров Республики на базе драматической труппы был организован передвижной драматический театр на базе музыкальной труппы открыт орденом Ленина театр оперы и балета.

Со вновь созданным передвижным театром объединили колхозный драматический театр - это было второе рождение Бурятского драматического театра. В состав труппы вошли заслуженные артисты РСФСР Найдан Гендунова, Антроп Ильин, Николай Таров, заслуженные артисты БМАССР Жутдур Пагван, Юлия Шалгина, Петр Николаев, Георгий Лосев, Жамсо Иванов, Дагба Дондук, Софья Халтагарова, Буда Вампилов, Иван Миронов и другие.

Директором и главным режиссером театра в 1950 году был назначен заслуженный деятель искусств России, народный артист БМАССР Намжил Гармаевич Балдано. Коллективу театра было предоставлено в Улан-Удэ хорошо оборудованное стационарное помещение, приспособленное как для репетиции и

погруженными на машины, отправляясь на гастроли в самые отдаленные районы республики, гастроли иногда продолжались 6-7 месяцев. Занимаясь административной деятельностью по руководству новым театром, Н. Балдано не оставляет и творческой деятельности. В 1950 году была поставлена его новая пьеса «У истоков родника», посвященная

теме развития жилищного строительства в республике. Этим постановкой театр попытается откликнуться на важную проблему укрепления колхозов.

Театральный сезон 1953-54 годов открылся новой пьесой Н. Балдано «Память великого костра» - о братстве и дружбе русского и бурятского народов за установление Советской власти в Забайкалье. Спектакль был поставлен выпускником ГИТИСа, режиссером Б. Аюшиным.

С 1954 по 1965 год Н.Г. Балдано являлся председателем правления Союза писателей республики, избирался в состав правления Союза писателей СССР и РСФСР. С 1955 года до последних дней жизни возглавлял республиканский комитет защиты мира. Многолетняя активная работа на этом посту отмечена медалью «Борцу за мир». Третьжды избирался депутатом Верховного Совета Бурятской АССР, был Председателем Верховного Совета Республики. За заслуги в области развития литературы и искусства Н.Г. Балдано награжден был орденами Октябрьской Революции, Трудового Красного Знамени, «Знак Почета» и многими медалями.

77 лет прожила Намжил Гармаевич. Из них 60 отданы искусству, литературе. Прожитая была большая жизнь, наполненная творчеством, высоким служением народу, и первые шаги на этом пути были сделаны в бурятском театре драма.

В. БАБУЕВА,
зам. уполномоченного по культуре РБ,
Заслуженный работник культуры РБ.

«Сагаан үбгэн-2002» гэхэн конкурсно

ЭРДЭМТЭ, БАГША, ХИЗААР ОРОНОО ШЭНЖЭЛЭГШЭ, СОЦИОЛОГ

Дүрбэн зүгэн нүхэдтэй Дүроо шилэн ябаһан хүн Эрын ехэ баялиг Эдлэ гэшэ омогорхон. Д.Жалсарав.

Хүн гэшэ хэһэн ажалаараа мэдэжэ болодог гэшэ ааб даа. Аргагүй хүсэ шадал, оролдолго гаргажа, олон зоной тухай тулада дэмбэрэлтэ хэрэг үйлэдрэжэ ябадаг хүнэй нэгэн философин эрдэмтэн кандидат, Зүүн-Сибирин гүрэнэй технологическа университетэй доцент, хизаар ороноо шэнжэлэгшэ, социолог, сэхээтэн болон шигшэжэ ажал ябуулагша Евгений Александрович Голубев болоно. Алтан намарай баян дэлгэр хаһада 70 наһанайнгаа дабаае гатаһан Евгений Александровичай ажабайдалань, ажал ябуулгын намтар тон баян.

1932 оной сентябрын 30-да Пермскэ областин Оханскэ районной Дуброва гэхэн тосхондо багшын гэр бүлэдэ түрөө һэн. Өөрөө гүрбэдэхэ үеын багша, хаяхан Голубевтоной багшанаран диньстийн 100 жэлэн ой тэмдгэлэ. Пермскэ гүрэнэй университетэй географическа факультет 1956 ондо дүүргэһэнэйгээ һүүлдэ Буряад орондо багшалхаар эльгэгдээд, Тарбагатайн дунда нургуулида географич заажэ эхилһэн намтаран. Эндэ гэхэн саһаа шотагжажа, гэр бүлэтэй боложо, үхибүүдын, мүнөө ашанарын Улаан-Үдэдэ ажаһууна. Тийхэдэ мүнөө түрээ болоһон шотагтаа нимэ шүлэгүүдэй мүнүүдэе зориулан:

Стени раздолные, горы крутые, Глушью таежной пути пролегли. Все это ты - моя Бурятия, Край богатыйский, Частичка Российской земли!

Би арба гаран жэлдэ Буряад Республикын Үндэһэтэй номон сангай хизаар оронон ба үндэһэтэй номон танагта хүдэлхэдөө, абяас эхэтэй хизаар ороноо шэнжэлэгшэ, шигшэжэ ажал ябуулагша, хүн талаараа һайн Евгений Александровичтай заншалта болоһон «хизаар ороной уншалгануудые», уран зохөөлэй болон түүхэдэ зориулагдан олон үдэшнүүдэе суг хамта үнгэрһэн бинабид. Манай танагта «Знаменательные и памятные даты по Бурятии» гэхэн жэл бүри гарадаг талбарини эдбхитэй авторнуудан нэгэн. Мүнөө 70 наһанайн ондо зориулжа, «Е.А.Голубев - эрдэмтэ багша, хизаар ороноо шэнжэлэгшэ, социолог» гэхэн библиографическа талбар бэлдэжэ байнабид.

Энэ хүнэймнай манай хизаар ороноо шэнжэлэхэ хэрэгтэ оруулан хубитань тон ехэ. Дүн хамта дээрэ 3 монографи, 5 ном, 400 гаран сэтгэ бэлдэжэ хэблүүдһэн. Арба гаран жэл соо Республикын хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй шигшэжэ эмхин гүрүүлэгшээр хүдэлхэдөө, хэды олон түүхын «сагаан хуудалануудые» шэнжэлэжэ, олонинтэтэй танилсуулынень, нилээд ехэ ажал ябууланһинень тэмдгэлэһэн. Эндэ «Эсэгэ ороноо хамгаалтын Агуухэ донан сэрэгшэд тухай хорн гаран суглуулбаринуудта материалуудые бэлдэжэ хэблэдэ бэлдүүдһэн, тийхэдэ «Буряад Республикын Дурасхаалан дэбтэрнүүдэ» 3-дахн бөгһөө эхилжэ бэлдэлэһэн габыатай хүн. Эгээ түрүүшынхөө үргэн нингэдэ хатуу шэрүүн 1938 ондо наһа бараһан уран зохөөлнө.

шигшэжэ ажал ябуулагша Жигжитжаб Бегоцареновэй «Потомок Чингисхана» гэжэ кинофильмд гол роль нааһан Валерий Никижиновэй нэрлүүдэе бусаһан хүн.

Тийхэдэ үшөө бэшэһэн, шэнжэлһэн юумэн тушаа бэшэ һаа, тон ехэ. Мүнөө шислэл хото Улаан-Үдын түүхэдэ зориулан «Улаан-Үдэнь» гэжэ нэрлэһэн программа зохөөгоод, ажаала ябуулжа эхилээ. Гүрэн түрээ Е.А.Голубевой хэһэн ажал ябуулагше үндэрөөр сэргэжэ, «Заслуженный работник культуры РФ» (1993 он), «Заслуженный работник культуры России» (2002 он) нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. «За вклад в культурное и природное наследие народов России» гэхэн алтан медалаар шагнадаа.

Евгений Александрович урагшаа наһаатай, һайн сэдхэлтэй хүн. Ород хүн тухай юундэ буряадаар бэлдэжэ гэхэб гэхэ болоо һаа, Евгений Александрович 50-яад жэлдэ шотагжажа һуухадаа, буряад хэлэ ойлгодог болоһон, Ш.Н.Цыденжанов, А.Мандуханов, В.Билдункингов гэгшэдэй шүлэгүүдэе ород хэлэн дээрэ оршуулан байна. Энэ жэлдэ «Память сердца моего» гэхэн олон жэлдэ бэшэһэн шүлэгүүдэй ном хэблүүдэ.

Залуу наһандаа Буряад орон багшалхаар эржэ, эндэ хуби занягаа, оорынгоо наһанай хэрэг оложо шадаа.

Аглаг энэ юртэмсэдэ Амита юумын хүлгөөн соо Хүн боложо түроол ха даа, Хүнэй түлоо амидара

гэхэн буряад арадай мэдэжэ поэт Д.Уазытуеван бэшэһэн шүлэгэй мүнүүдэн гүнзгий удхые бэлдүүдһэн хүн Евгений Александрович Голубев болоно гэхээр.

«Багша» гэжэ эсэгдэ Александр Валентинович Голубевто зориулан шүлэг соогоо бэшэһэн мүнүүдэнь, бэлдүүдэжэ, олон тоого һураһаад, нүхэдэнь Евгений Александровичта байр баясхан хургажэ ябадаг.

Болынаа живи недаром прожита: Он многих выучил и вывел в люди. И я хотел бы тоже стать таким, Чтоб, как отец, прожить живи не впустую,

Чтоб в старости и мне ученики Пожали крешко руку трудовую.

Наһанайнгаа нүхэр библиотекарь, мэргэжлэгшэ Принца Васильевтай хөөр басагадые хүмүүжүүжэ, дээдэ нургуулигай болгоо. Лариса басаганинь гэр бүлөөрөө Смоленск хотодо ажануудат, театрай режиссёр. Александра басаганинь библиотекарь мэргэжлэгшэ, мэдэжэ поэт Шираб Нимбуевтай зээ хубүүн Саян Базаровта хадамда гаража, хөөр үхибүүдэе хүмүүжүүлэ. Даланай дабаае даһан ухаатай сэгэн багша, эрдэмтэ, хизаар ороноо шэнжэлэгшэ Евгений Александрович Голубев «Сагаан Үбгэн-2002» гэхэн нэрэ зэргэдэ хүртэмөөр гэжэ наһагдана.

Рыгзема БАТОМУНКУЕВА.

«Сагаан үбгэн-2002» гэхэн конкурсно

СЭРЭГШЭ, ЖУРНАЛИСТ, ЭРДЭМТЭ

Россин Наукануудан академинин Сибирини отделенинни тибетологини, буддологини ба монголоведенинни Институтда дүшоод жэл хүүдэлжэ ябаһан хүн тухай энэ удаа домоглоомни. Буряадаи урдаа харха түүхэшэдэй нэгэн Гармажан Лудупович Санжиев гэшэл даа. Хара баһаһаа хошо хурьһэлиг шарайтай, хүбэлгэн хубүүн эрдэм номдо шуналтай баһанһинь эли юм. «Буряад-Монгол» үнгэрэй сонинной харюусалгата секретарь байха үедөө, Г.А.Санжиев Буряадаи багшанарай институтдай түүхын отделенине улаан дипломөөр дүүргэһэн юм.

Бүри хожомнь даа, Эрхүүтэй партини нургуулини һүүлэр мэргэжлэгшэ журналист марксизм-ленинизмын үдһини университетдэ тааба. М.В.Ломоносовын нэрмэжлэ Москван гүрэнэй университетэй аспирант болоходонь, ерээдүйн эрдэмтын үмэнэ үргэн үүдэн сэмдэбэ.

Сарюун үбгэжөөл саадын бодоотой зугаа дэлгэнэ. Хурса шэгтэй хүүхэниие одхон басагани гэшэ гэжэ танилсуулаба. Эрдэмтын хүүдэлдэг таһаага салуу уужамшы һаа, үнган хөөртэй үзэгдэбэ. Табсантуулжа таһан ж эрэгэр олон номууд тэһэн шодмни эжэлүүдүй гүйнэ. Профессор Г.А.Санжиеван анхаралтайгаар хинан заласхан - Советскэ Союзан Коммунист партини түүхэ арбан бөһөө бүридэч юм. Тэднэй ниймэн, Гармажан Лудупович бөһөөжогонөөр һүтэлжа абаад, «Гол ажалһини нэгэн энэ баһан юм даа» гэхэтэй хамта, мэли эрхэн дүхэеа хамта эльбээ.

Мүхэнгүй зоригтойшуулан аадар габыа мүнөө сагта хошоо гараа. Хэрэгтэ буураа гэжэ зариманай заргаддагыһе һаань, социализм багтуулагшадан хара хуһоороо олоһон жоншгүй үндэр солые зуража, ажалһинь намтаран алтан хуудалануудые хаха татажа хаяхагүйн. Совет засагай түлооһон үргэмжэ туһа, энхэрэл хайрые гүйсэд эдлэжэ, эрдэм номтой, эрхим зэргин солотой болоод, сагай эрьмэтэ урбалтын сахарин дээрэ «тэжээлгэн бүрүүн» тэрибэ олоходоо ганхалтай аша, «гээд, тэрэ шидһинь гэгэгүй.

Наһанһин нүхэр Татьяна Николаевнае таниха һэм. Тэрэ үргэн эрдэм мэдэжтэй, худан хурса үгтэй - үзэл сурталтай шэгэлээр үнн хүүдэе һэн. Дайн хэрбонье үлхиданан эдэ хоерон сэжээрэ дүүрэн орден медалнууддаа үүргэдэ, зон нүхэдннөө дуида алтан түрээ найралан шар һаял шигшэ наһагдаха юм. Тээд оршологтой юртэмсийн табисур хэниешье хайрлаха, гашахагүй бани даа... Гуламтын ошо нэргээн сахна гурбан басагадын наһан хубида одо занягаа олонхон. Үнэр энэ бүлэдэ 5 аша, 2 гүша боргожо жоюна. Гармажан Лудупович бэшэжэ баһан юумэе ойро зуура хажуу тэһинь табяда.

М.С.Горбачевон гоё-гоёор зарлан революционо удхатан реформнууд обществые үндэһөөрн хубилгажа шадаагүй һэн даа. Бодомжогүйгөөр эхилдэһэн юуэн хожомлоо бурху һүрдэ. Мүнөө юун үедэһэнбэ? Эриесэдэ баһан мүнэһин зарим хубинь олын хэрэг эрхилдэһэн энгэр руу ороно. Нимэ гурим ёһо гүрэндэ «шүүбэрлэ» багатай хаям. Алта мүнэһин шоруу, һамарган хагуу сагта жиһрэй зоной һуудал байдал тогтууримжагүйн, хилбархан бшуу даа, - гээд, һонирхоһон асуудаладһини харюусаха зуураа, гоёшо гэдэгээр һанамжэеа хубалдаа.

Урдахи стол дээрн эрдэмтэй эдлэ үе сагуудта бэшэһэн, найруулан зохөөлнөө олоһон журмалдэнь. Тэднэй ниймэнь үбшөөл абажа, иран харанаб: «XVII-XIX зуун жэмүүдтэ оршолоһон Буряадаи түүхэ» гэхэн томохон захата (20 хэбэлэй хуудалан) олоһон һонирхол үүсхэхэл байха. Тэрнине Гармажан Лудупович басагантаяа - эрдэмтэй кандидат Елена Санжиеватан суг бэшэһэн бани. Буурал хоһон үеһөө хошоо буряад арадан хөмөрөөтэй, хүнэр зам гатаажа, мүнөөдэрннгоо үндэртэ яажа эрһинь авторнууд дэлгэрһингээр, һонирхолтойгоор зураглана...

Та түүхэһин хүн хадаа уган ёһо заншалууд дээрэ тогтожо, үнгар удхын талбаримт даа, гэхэтннннн сасуу. Гармажан Лудупович гансата шөгэ хубилан: «Оймһан, нүхэр, хурса асуудал. Элиесэг худиса-гуудһаамнай дамжан эрһин оюун эрдэн - түрэлх хэжэ, түүхэ зохөөлоо нэргэжэ һэдэгэ

хэдэбшье, үшөөл ахирхан байла. Тэ «Охэ оройн», «патриотизм» гэхэн үгэнүүд сагай һэбхи суурян сол балартажа баһан хэбэртэйгшэ, үбгэжөөл үгээс хуряаба. Аалин баһаадаба. Гэгтэ дохөө-хонхо жонгиржэ, һураһанһан үндэрнэг хүн үүдэлдэ үзэ. Ойро зура тэрэ гэрн эзэнтэй хөөрө гаража ошоо.

Гармажан Лудупович гэнэ гүт? Мэ даа. Сүг худалһин зомди. Ерээдүйн олодогтор, кандидатнуудан сагаан харн занамһан хүн! Эрдэмтэй бүхыдөө 300 хүүдэлмэри бэшэжэ хэблүүдэ. Тий хубилмалта хүгжэлһин үе сагуудта томиу социологическа шэнжэлгүүдэнь тодо мө урда һанган баһаараа онсо илгардаг. олоһон тоого шаһнарайн, нэгэн, түүхын эрдоктор Марина Намжиловна Бал һонирхоһон асуудалдам харюусаа һэн.

Нинган хэрэг - нинган хэрэг. 17 туршада Эб найрамдал хамгаалха республиканска комитэдэй түрүүлэгшэ, дундаатай зарим лама багшан (зүбшүүгшэнь болоод) нинган шүтөөн шотануудаар үдэшлэгэ, мүн эрэлд эдбхитэдн Буряадаи бугэмэй түрүү гэхэ ээртэ улага тушаал (гол ажаала хажуугаар) даахдаа, минни гэрэй олоһон улайжа санжа ябаагүй даа! Мүнөшье даба ажааһан, элбэгтэ хүсэһүүдэй, худиса сахилгын зургаануудай республиканс советдэй гшүүн зандаа.

Совет делегациин бүридэлдэ орожо хотодо үнгэрһэн дэлхэйн конгрессхээ эх хани хурин Монгол орон, Цейлон, Лаос, Пакистан, Турци, Египет руу зорин Европаны зарим гүрэнүүдээр зүгэжэ хуулиг гү, хааншые «эрхын шотан бэстэй аад, эрэ хонгор дуутан» Буряад орондо гүеа хуулиг гүеа хуулиг гүеа гүеа мургэхэ, үргэлдэжэ, хюмбэ хуралдан зарлагдажа, тэрэн дээрэ элдхэлүүдэнь нэгэе Гармажан Лудупович хэһэн юм. Нингэдэ ерхэлээр эрдэмтэй ябуула үргэн дэлһэртэй гэхэ гү, алт хабаатай асуудалые шидхэлгэдэ үрэгшэ үзүүнэ бшуу.

Хүртэ шэрүүн саган ерхэхэдэ, хор хүрөөдэй ябаһан хубүүн гартаа бүү нинган газар даһаа дээрмнэе похос арһан хамгаалһан юм гэжэ дурдаа. Гэгтэ шэхэ дүһингэе томо бүү нэжэгшэжэ, «За Родину!», «За Сталин гэхэн уриа доро шанта доһомлын «Мама!» гээд, оронһин шархатаһоод хэсэршэ орһакол даа, - гэжэ хуулиг гүеа гүеа үхэлые хөөр шодөөрөө үдһэн хүн үргэлдэжүүдэ: «Мама!» гэхэн адо айхабар хүсэһэн энэ үгэ «Эмэгэе олоһон ханраха эжымни, абарыш» урхалтай байгаа даа гэхэдэнь, зүүнэй үрхыемни нэндэһэндэ болоо һэн.

Хатуу тэмсэлэй харгы замуудаар гарһан урдын сэрэгшэ, запасаи подполковник Г.А.Санжиев хабарай һайхан сартгэ урхалтан Цаалтын үдэр үндэр шотанууддаа зүүгэдэ, олоһон жагсаалдаа оёорһоо сэгээн шулуу бэдэрһэн шотагай хубүүн хожомоо хэн болоод? Түрэдэмтэй доктор, профессор, Буряад Республикын болон Россин Федеральнай эрдэмтэй ажал ябуулагша, Академическэ социальна эрдэм ухаанай бодото болотороо ургаа ха юм. 79 хүртэбэрэ бэлнэй даһан оодэ зорног ябахадэ тэнюун сэдхэлтэй Сагаан үбгэн урхал арадайнгаа намтар түүхые үндэр үшөөл үргэлсэхэ бээ гэжэ тон найдаһан.

Чингиз-Цырен САНДАН

НАНГИН ШҮТӨӨН

Шэнэ мянган жэлэй хоёрдохи жэлэй октябрийн 28-най үдэр Росси гүрэнэй болон бусадшые гүрэнүүдэй Буддын шажанда эгигэлтэй хүзэгшэдэй ажабайдалда мартагдашагүй үдэр болоо гэхэд, үнэхөөр үнэн зүб.

Энэ 2002 оной сентябрийн 11-дэ 20-дохи зуун жэлэй эхиндэ Хамба Лама байһан Итигэлэй Даша-Доржын (1852-1927) тагаал болоһон бэеые хадагалһан газарһаань гаргажа, Ивалгын дасанда асарһан гээд, олоониитэдэ дуулгагдаа нэн. Тиихэдэ ме-дицинын тусгаар мэргэжэлгэд энэ хэрэгтэ хабаадалсахадаа, Хамбын шэрээ эзэлжэ байһан Ламын бэе огто гэмтээгүй зандаа гэжэ элишэлээ юм. Итигэлэй Даша-Доржо Ламын бэе забилжа шуулгадаатайгаараа хадагалгдан байһа. Бүтээл, бисалгал хэһэн ехэ Лама эгээл иимэ янзаар бээтэээ хахасадаг.

Хамба Лама байһан Ламын бэе хадагалха тусгаар «гэр» бэлдэгдээ. Харин XVII жаранай уһан хара морин жэлэй, намарай һүүл сагаан нохой харын 22-то, шарагшан могой, 5 шара мэнгын, шоройдо шуудалтай, Бурхан Багшын тэнгэрийн оронһоо буужа ерэнэн үдэр Үндэр Гэгээн Лама

Итигэлэй Даша-Доржын - бурхан хүнэй бэе Ивалгын дасанай Согчин дуган соо олоной үзэмжэдэ табигданан байна. Хэдэн часаи туршада мэргэжэлтэд, хүзэгшэд Хамба Ламын забилжа шууһан, амиды мэтэ бэеын урда ошожо, хүгдөө, мүргөө, үргэл хээ, зальбараа.

Өөрөө би хүнүүдтэй хамта ябалсажа, Хамба Лама байһан Үндэр Түрэлтын үмэнэ ошожо, сэдхэл зүрхэмни хүдэлөө, олон бодолнууд ухаандамни мүндэлөө. Үнэхөөр амиды мэтэ, юрэ дабшалжа шууһан ламбагай байна гэжэл харагдаха юм. Гэбэшые, аяар 75 жэлэй үнгэрөөшые хаань, даяншын эди шэдээр, бисалгалай хүсөөр мүнхэ, нангин шүтөөн болоһон Ламын бээдэ хүгдэхэ, мүргэхэ азатай байнабди гэжэ онсолон хэлэхэмни. Энэл мэдэрэлтэй сэхэ холбоотой шүлэгөө уншагшадай анхаралда дурадхахадаа, иимэ Хамба Ламагай байһандаа омогорхоё, сагай хатуу, шэрүүншые хаань, зам, харгыгаа бү алдая, сүн сагаан сэдхэл бадаруулаа, гүрэн турингөө байдал нэргээхын түлөө оролдоо гэжэ хэлэхыемни зүбшөөгтэй.

ДАЯАНША ГЭГЭЭН

Һууһаар лэ даяанда хүгдөөд Хогоосондо Итигэлэй Даша-Доржо Хамба Лама Буряад-Монголой.

Ороноб олонтой Оршолон тухай олон бодолтой Одон найхан ордон дасаңдаа. Алхаяа татанаб дүмүүхэн Ариунхан мэдэрэлтэй Ашата бурхад, бодисанарай Алтан орон-һүмэ соогуур. Ойртошобоб ойлгоншыегүй Бүгээлдээ байһан, Бурхан болоһон Үндэр Түрэлтэ Хамба Лама Итигэлэй Даша-Доржодо. Сүн сагаан сэдхэл Дасан соо дуугай бээлээ, Сэхэ эндэ тодорюод, Сарюун амяар мэндэшэлээ. Эбхэрээд, энхэрээд ерэнэл Эльгэн тодо мэдэрэл. Энхэ мүнхын Этигэл бадарна,

Энэ наһанай аршаан болоно. Дээдын ехэ Эрдэмэйш - Дээжэ болохо Хогоосон Дэмь бэшэ гээд дахинаа Даяанша Гэгээн һануулаа. Жэгнээ эндэ, дасан соо Жэгтэй ондоо амисхаал. Бодол, бэе махабад - Бүгэдэн таараа, тодороо. Илагуусанай Эрдэм номнол Эндүүтэй зүб шуудалһан, Энхэрэл, дуран, Гэгээрэл Энэ гээд бүгэдэндэ харагуулагсан, Урдамни үнэхөөрөө бээлээд, Ушарта ехэ Багша болон үзэгдэһэн Бандидо-хамба Ламадаа Бүхы бодол, үгэ, бэээрээ мүргэмэй.

Һууһаар лэ даяанда хүгдөөд Хогоосондо Итигэлэй Даша-Доржо Хамба Лама Буряад-Монголой. Д-Р.ДАМБАЕВ.

Һуудалтай үдэр. Гахай нарада бар үдэр тохосодохоодоо, тон муу, харшаалданан, тэрүүд үдэр гэгдэдэг. Иимэ үдэр ямаршые һани хэрэг эрхилжэ огто оодохогүй. Илангаан иинэ гэрбариха, бэри нуулаха, дасан (дуган) бариха, замда гараха, үрлээ гариха, нэрт алдарта хүртэхэ, мал адууһа сугауулаха, хэһэг дуудха, далага абаха мэтэе тон нарыар сээрэхэ гэнэ.

Энэ үдэр хүнэй үлэ абаа һаа, хэрүүд шуужан, тэмсэ ошохо.

Гарагай 5-да шэнын 3 (ноябрийн 7). Шарагшан түүлэй, 4 ногоон мэнгын, огторгондо һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, дасан (дуган), субарга бариха, хэһэг дуудха, далага абаха, эм найруулаха, буян хэжэ, номнол номнохо, гүрэм уншуулаха, элбэ сараха, өжэ хүншые

Энэ үдэр хүнэй үлэ абаа һаа, бэелэи үрлэхэ тамир найжарха.

Гарагай 7-до шэнын 5 (ноябрийн 9). Сагааншан могой, 2 хара мэнгын, хада уулада һуудалтай үдэр. Бурхан, сахюуса, лусууд тахиха, бисалгал хэжэ, заһал хүүдэхэ, сэргэ бурхан, дасан (дуган), субарга бүгдэхэ, лун абаха, һаһа утадхаалгын ном уншуулаха, абаһанга бусааха, үбшэ аргааха, ада нүдхэр зайлуулаха, хараал сараха, дайсанине дараха мэтэи үлэ нүүдтэ һайн. Харин бурханда һунажа мүргэхэ, туншаал эзэхэ, һүнэ ябаха, гэрлээ хэрлээ м тартаха, гавар малтаха, гүрэм уншуулаха, эм найруулаха мэтэи үлэ нүүдтэ эргэлт.

Энэ үдэр хүнэй үлэ абаа һаа, эр-жери арижааха, мал үрэхэ.

VII ЖАРАНАЙ УҮНАН ХАРА МОРИН ЖЭЛ

НАМАРАЙ ҺҮҮЛ САГААН НОХОЙ, ҮБЭЛЭЙ ЭХИН САГААГШАН ГАХАЙ НАРАНУУД

Улад литэ	30	1	2	3	4	5	6
Олын литэ	4	5	6	7	8	9	10
Гараг Нэрэ Үдэр	Дабба Лара понед	Мягмар Марс вторник	Лагба Меркури среда	Лүрбэ Юпитер четверг	Баасан Солдон пятница	Бимба Сатурн суббота	Нима Наран Воскр
Үнгэ Үдэр	улаан хумана	улааншан үхэр	шара бар	шарагшан туузан	сагаан луу	сагааншан могой	хара морин
Мэнгэ	7 улаан	6 сагаан	5 шара	4 ногоон	3 хүхэ	2 хара	1 сагаан
Һуудал	гал	шорон	түмэр	огторгой	уһан	уула	модон

3-да шэнын 1 (ноябрийн 5). Сагааншан могой, 2 хара мэнгын, хада уулада һуудалтай үдэр. Бурхан, сахюуса, лусууд тахиха, бисалгал хэжэ, заһал хүүдэхэ, сэргэ бурхан, дасан (дуган), субарга бүгдэхэ, лун абаха, һаһа утадхаалгын ном уншуулаха, абаһанга бусааха, үбшэ аргааха, ада нүдхэр зайлуулаха, хараал сараха, дайсанине дараха мэтэи үлэ нүүдтэ һайн. Харин бурханда һунажа мүргэхэ, туншаал эзэхэ, һүнэ ябаха, гэрлээ хэрлээ м тартаха, гавар малтаха, гүрэм уншуулаха, эм найруулаха мэтэи үлэ нүүдтэ эргэлт.

Энэ үдэр хүнэй үлэ абаа һаа, эр-жери арижааха, мал үрэхэ.

Гарагай 1-дэ шэнын 6 (ноябрийн 10). Хара морин, 1 сагаан мэнгын, модондо һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, заһал хүүдэхэ, сэргэ бурхан, дасан (дуган), субарга, бурхан арамтайлаха, аршаанар бэжэ ариуудхаха, хани нүхэдлөө түшгэхэ, буян эдэхэ, юмэ худалдаха, худалдажа абаха, олзын хэрэг эрхилэхэ, уранай ажал хэжэ, муу үлэ буруудхаха, һаһа утадхаалгын ном уншуулаха, далага абаха мэтэи үлэ нүүдтэ һайн. Гэбэшые гэрлээ хэрлээ гаргажа, хүндэ үгэхэ, мори худалдаха, худалдажа абаха, үхибүү хүдэ оруулаха, бага хүүгдые гэрлээ хоо эльгэхэ, модо отолхо мэтэи үлэ нүүдтэ муу.

Энэ үдэр хүнэй үлэ абаа һаа, шэг шархи муудха.

АЖАЛААТА: Үбэлэй эхин сагааншан гахай нара хадаа 8 сагаан мэнгэгэй, уһанда һуудалтай үдэр. Ажалай, амидаралай талаар абажа харабал, туулай, хонин жэлтэй хүнүүдтэ һайн ноуртай, харин могой жэлтэй хүнүүдтэ муу байжа магадгүй. Бэеын тамирай талаар бишэн, тахья жэлтэн үбдэхэч ядахагүй, тиймэһээ эртэнһээ эмшэгдтэ шүтэхэ гэнэ.

бархалхаха, шуһа ханаха, төөнхэ, үгэмгэ үгэхэ, хулгай дэрмэ дараха, дайсанине номгодоххо, гэрэй һуури табиха, туншаал эзэхэ, олзын хэрэг эрхилэхэ, замда гараха мэтэи үлэ нүүдтэ һайн. Зүгөөр мал үүсэхэ, хуулаг малтаха, сэржом үргэхэ, үзэл үзэхэ, үбшэ аргааха эхилэхэ, нүүхэ, үхибүү хүдэ оруулаха, бага хүүгдые гэрлээ хоо эльгэхэ, үһээ угааха мэтэи үлэ нүүдтэе тон тэбшэхэ гэнэ. Бэри тухай, һаһа бараһан хүн тухай дасанһаа асууха.

Энэ үдэр хүнэй үлэ абаа һаа, эр-жери арижааха, мал үрэхэ.

Гарагай 6-да шэнын 4 (ноябрийн 8). Сагаан луу, 3 хүхэ мэнгын, уһанда һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, бурхан, сахюуса, лусууд тахиха, бисалгал хэжэ, юмэ худалдаха, худалдажа абаха, олзын хэрэг эрхилэхэ, хари хэлэнэй үзэгтэ һураха, зурхай шудаха, модоор нарин дарха хэжэ, тараг бэрнэхэ, айраг халааха, модо һуулаха, гэрэй һуури табиха мэтэи үлэ нүүдтэ һайн. Гэбэшые хэрлээдэхэ, хемородохо, хубсаһа эсэхэ, хуулаг малтаха, нүүхэ, үһээ угааха, ехэ уһа гатааха, заһалтааха, дайсанине дараха, эм найруулаха мэтэи үлэ нүүдтэ хориулаһы.

бархалхаха, шуһа ханаха, төөнхэ, үгэмгэ үгэхэ, хулгай дэрмэ дараха, дайсанине номгодоххо, гэрэй һуури табиха, туншаал эзэхэ, олзын хэрэг эрхилэхэ, замда гараха мэтэи үлэ нүүдтэ һайн. Зүгөөр мал үүсэхэ, хуулаг малтаха, сэржом үргэхэ, үзэл үзэхэ, үбшэ аргааха эхилэхэ, нүүхэ, үхибүү хүдэ оруулаха, бага хүүгдые гэрлээ хоо эльгэхэ, үһээ угааха мэтэи үлэ нүүдтэе тон тэбшэхэ гэнэ. Бэри тухай, һаһа бараһан хүн тухай дасанһаа асууха.

Энэ үдэр хүнэй үлэ абаа һаа, эр-жери арижааха, мал үрэхэ.

Гарагай 6-да шэнын 4 (ноябрийн 8). Сагаан луу, 3 хүхэ мэнгын, уһанда һуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, бурхан, сахюуса, лусууд тахиха, бисалгал хэжэ, юмэ худалдаха, худалдажа абаха, олзын хэрэг эрхилэхэ, хари хэлэнэй үзэгтэ һураха, зурхай шудаха, модоор нарин дарха хэжэ, тараг бэрнэхэ, айраг халааха, модо һуулаха, гэрэй һуури табиха мэтэи үлэ нүүдтэ һайн. Гэбэшые хэрлээдэхэ, хемородохо, хубсаһа эсэхэ, хуулаг малтаха, нүүхэ, үһээ угааха, ехэ уһа гатааха, заһалтааха, дайсанине дараха, эм найруулаха мэтэи үлэ нүүдтэ хориулаһы.

Хари гүрэнэй эрхэтэд - Буряад орондо

«БИ ӨӨРИЙГӨӨ БУРИАД ГЭЖ БОДДОГ БОЛЛОО»

Улаан-Үдэ эрхэтэдэй Улаан-Үдэ дэмнэй ерэжэ һурадаг ушарнууд үсөөн ха гэжэ тоолоод, уншагшадаа энэ басагантай танилсуулаха гэжэ шиидгэбэ.

- Би Улаан-Баатар хотодо 1983 ондо түрэнэн намтартайб. Нургуулида һурахадаа, хими гэдэг эрдэмээр эхэтэ һонирхоһон һэм. Мүн тийхэдэ ород хэлэ шудаха гүнзгий эрмэлзэлтэй һэн тула, эдэ хоёр хүсэлөө нэгдүүлжэ, Буряадай гүрэнэй ехэ нургуулин химическэ факультетдэ орохые шиидээ бэлэйб, - гэжэ Эрдэнэцэцэг хөөрэнэ. - Улаан-Үдэ ерээд, ямар олон монголшууд эндэ байдаг юм бэ гэжэ һаһанан байнаб. Ушар юуб гэхэдэ,

гэдэг үнэхөөрөө монгол хүүхэн байшоо.

Хари гүрэнэй эрхэтэдэй Улаан-Үдэ дэмнэй ерэжэ һурадаг ушарнууд үсөөн ха гэжэ тоолоод, уншагшадаа энэ басагантай танилсуулаха гэжэ шиидгэбэ.

- Би Улаан-Баатар хотодо 1983 ондо түрэнэн намтартайб. Нургуулида һурахадаа, хими гэдэг эрдэмээр эхэтэ һонирхоһон һэм. Мүн тийхэдэ ород хэлэ шудаха гүнзгий эрмэлзэлтэй һэн тула, эдэ хоёр хүсэлөө нэгдүүлжэ, Буряадай гүрэнэй ехэ нургуулин химическэ факультетдэ орохые шиидээ бэлэйб, - гэжэ Эрдэнэцэцэг хөөрэнэ. - Улаан-Үдэ ерээд, ямар олон монголшууд эндэ байдаг юм бэ гэжэ һаһанан байнаб. Ушар юуб гэхэдэ,

буряад арад тухан дуулаагүй байгааб. Һүүдэһэн эдэһини монголшуудтай нэгэ үг үндэһэтэн буряад арад гээшэ гэжэ хэн нэгэн ойлгуулаа агша бэлэй, - гэжэ хөөрэнэ.

Хөөрлөөн соогоо нэгэдэхи курсда ороһон саһаа хойшо байрада ажаһууна гэжэ элэрүүлэб, тиймэһээ буряад оюутанай ажабайдалые дотор талаһаань мэдэнэ гэжэ тухайлаад: «Буряад болон монгол оюутад юугээрээ илгаатай хаб?» - гэхэн асуудал табиаб.

- Буряад болон монгол оюутад, залуушуул, нэн түрүүн, тад ондоогоор хубсаалдаг гэжэ тэмдэглэлтэй. Хэрбээ эндэхи залуушуул пальто, дубленко, арһан малгай мэтэе үмдэдэг һаань, монгол залуушуул

куртка, джинсы, ботинкаараа үбэлжэдэг, үбэлэй сагта малгааные үмдэнгүй ябаханда оодохо. Мүн монголшууд INTERNET арга боломжые үргэнээр ашагладаг. Буряад басагадай ехээр тамхи татахада ганхагшаб.

Юрэнхыдөө, Улаан-Үдэ хото, буряад, ород зон һайшаагдадаг, мүн «би өөрийгөө буряад гэжэ бододог болонхойб» гэхэн үг нүүдэе Эрдэнэцэцэгэй мнээрэн байжа хэлэхэдэнь, досоомни нэгэ жэгтэй, арадайһаа түлөө омогорхоомор мэдэрэл түрөө бэлэй.

Даша-Доржо БОЛОТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Санжурэн-гийн Эрдэнэцэцэг, БГУ-гай химическэ факультетдэй оюутан.

Хүндэтэ Эржена ба Балдоржо!

Гэр бүлэ болохоорнай үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалнабди. Үргэн дуута замдантай зол жаргал, эмүүр энхэ ушараг лэ гэжэ хүсэнбди. Хүхэ мүнхэ тэнгэри шэнги үүлэн холбоотой, хүрһэнтэ алтан дэлхэй шэнги үндэһэн холбоотой, үргэн мүнэн шэнги эхээрэ холбоотой, үндэр модон шэнги оройгоороо нолооржа нуугым гаа!

Үетэн нүхэд, түрэлхиэд.

Соёлой

АНТОН ЧЕХОВЭЙ ЗҮЖЭГ АНХА ТҮРҮҮШЫНХИЕЭ

Х.Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай тайзан дээрэ табигдахаар хараалагданхай. А.И.Чеховэй «Чайка» гэхэн пьесе зүжэг болгон табиха хүсэлтэй, репетици хэжэ эхилһэн бурдрамынхидтай хаяхан журналистнууд уулзажа, шэнэ найруулгаар хонирхоһон байнабди.

Энэ зүжэг табиха эхилһэн театрай ахамд режиссер, Буряад Республикын габыята артист Цырендоржо БАЛЬЖАНОВ иигэжэ хөөрөө хэн:

- Мүнөө жэлдэ манай театрга дэмбэрэлтэ жэл боложо байна. Нэн түрүүн театрай байгуулагдаһаар 70 жэлэйнгээ ойн байрые утгана. Хоёрдохөөр, баяр дээрэ баяр нэмэжэ, хая ВСГАКИ дүүргэһэн хорёод артистнууд нэмэжэ ерээ.

Анхан манай театрга Чеховэй, Брехтын зохоолуудаар зүжэгүүд табигдаагүй байгаа. Нонин гэхэдэ, XIX зуун жэлэй һүүд багта бэшгэдһэн «Чайка» гэхэн пьесе түрүүн комеди гэжэ нэрлэгдһэн байгаа, тэрэшлэн тэрэ үедэ искуствада, литературада, оюун ухаанда хубилалтанууд боложо, шэнэ түхэлнүүд мүнцэлжэ байгаа. Харин бидэнэй, мүнөө III мянган жэлдэ ажаһуугшадай эстетикэ, бүхы юумэн баһал хубилжа, зоной зохёохы ажал ондоо болоно, тиймэһээ энэ Чеховэй зүжэг найруулха гэхэн шанга, ехэ шалгалта урдаа табыад байнабди, - гэжэ республикын Гүрэнэй шангай лауреат Цырендоржо Дондокович хөөрбэ.

Гурбан үеһн артистнууд - аха, дунда болон залуу мэргэжэлгэд

хабаадана, дүй дүршэл ехэтэй Лариса Ильинична Егорова (Аркадина), Михаил Гомбоевич Елбонов (Тригорин) гэгшэдэй хажууда залуу халаан - Дарима Лубсанова (Нина) Баяр Ендонов (Трешлев) гэгшэд хабаадана гэжэ тэрэ тодорхойло. Репетициһээнь бидэшые хэнэг харабабди.

Энэ пьесые бэлигтэй драматург, уран зохоолошо, нэст Михаил Батоин оршуулаа. Театрай ахамд уран зурааша, республикын габыята уран зурааша Бальжинима Доржиев энэ зүжэгые шэмгэлэнэ. Энэ зүжэгтэй премьерэ ноябрийн 14-дэ болохоор хараалагданхай.

Россин арадай артистка Л.И.ЕГОРОВА иигэжэ тэмдэглээ хэн:

- Октябрийн 12-то буряад искуствада, буряад драмын театрай тайзан дээрэ 35 жэлэй туршада ажаллажа байнаб. Чеховэй «Три сестры» гэхэн зүжэг табихаа хүсэдэг хэмди. Мүнөө Аркадинагай роль наадаха болоһондоо баяртайб, зол тудад гэжэ сэгнэнэб, үннэй классикада наадаагүйб. Бальжановнай артистаар анхан ерһэн гэшэ, тиймэһээ тэрэнэй туһаламжада этигэнэб. Ажабайдал ади хоер ондоо үеһн зоной ажаһуудал, актер зоной зохёохы ажал, театрай харилсаан тухай энэ зүжэг соогоо хөөрэхэ хүсэлтэйбди.

Залуушуулгай суг хүдэлхэмнай, нонин зүжэг болохо бээ гэжэ этигэнэб.

- хаян артистнууд болоһон бидэндэ ехэ харюусалга даалагдана, - гэжэ залуу артистка Дарима Лубсанова (Нина) тэмдэглээ.

Тус театрай директор,

Россин габыята Доржо Норбосанов СУЛЬТИМОВ бансан

- 70 жэлэйнай баяр суута зоноймнай Балданогой 95 жэл, Чойн Гениновэй 95 жэл, Шангинагай 90 жэл, Баян Ринчиногой 95 жэл, Чимитовагай, Уладаевагай, Бутухановай 70 найа баярнууд тэмдэглэгдэ. Ноябрьн 12-һоо театраймнай 70 жэлэй ёһололой үдэшэнүүдтэ конференцидэ, зүжэг харагшадаа ури хүлэһэнбди.

Бэлигма ОРБОН ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М.Г.Е. Ц.Д.Бальжанов репетициин үедэ.

Р.БАЗАРОВА

НАМАРАЙ АМАРАЛТА - САГҢАА УРИД

Улаан-Үдэдэ гепатит «А» үбшэнэй улам хүжэрһэнһөө боложо, хотын ехэнхи дунда нургуулинууд намараингаа амаралта сагһаа урид эхилээ. Тийгэжэ үхибүүд хоёр долоон хоногой туршада амарха болоно. Амаралтын үедэ нургуулинуудта үбшэниие усадхаха хэмжээнүүд абтаха юм.

Ц.НАДЦАЛОВА.

Агын һонинуудые дуулаха гээ хаа...

«ТОЛОН» СОНИНДО ЗАХИЛ ХЫТ

Бүгэдэ Буряадай «Толон» сонин 1989 ондо байгуулагдһан түүхэтэй. Энэ хадаа шэнэдхэн байгуулгын үе болоно. Округой түрүүшүүлэй, арад зоной үүсхэлээр, түүхэеэ, ёһо заншалаа, түрэл буряад хэлээ һэргээхэ зорилготойгоор сонин барлагдажа эхилээ хэн.

Түрүүшын редактораар Ц.Гонгоров томилогдоо бэлэй. Мүнөө газетэ улам хүжэжэ, А-3 гэхэн түхэлэй хуугаһан дээрэ хэблэгдэн гарана. Эдгэхи, үүсхэл ехэтэй ахамд редактор Б.Согномовой удардалга дор 20 гаран зон таһагуудта хубааран, үрэтэй гүнтэйгөөр ажаллана. Тодорхойлон хэлэхэдэ, нийтэ политическэ, уран зохёолой болон соёлой, бэшгэй,

залуушуулай, хүдөө ажыхын, экономикын гэхэн таһагууд эдгэбхитэй ажалаа эрхилдэг. Мүн тиихэдэ, кварталай нэгэ удаа гарадаг хабсаргалтанууд бии. Уран зохёолой болон соёлой темэдэ зорюулагдһан «Улаалзай», шажан мүргэлдэ «Дунгар», залуу үетэндэ «Үетэн» хабсаргалтанууд өөһдөн уншагшадые хонирхуулан байдаг. Тиин «Толон» газетэ Федеральна хэлхэе холбооной каталогта оруулагданхай, тиймэһээ ямаршые почтоһоо захил хэхэдэ болоно.

Каталогтэй сэн - 42 түхэриг, индекс - 54791. Бүгэдэ Буряадай «Толон» сонин захижа, хонирхон уншахыетнай урялаһабди.

Ц.НАДЦАЛОВА.

Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство «Буряад үнэн» хэблэлэй байшан» гэхэн гүрэнэй унитарна предпрятинин генеральна директор, «Бурятия», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй ахамд редактор, Буряадай арадай уран зохоолошо, республикын Уран зохёолшодой холбооной правленийн түрүүлэгшэ А.Л.Ангархаевта хайрата ахынь АНГАРХАЕВ Жалсан Лопсонович наһа бараһан ушараар гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлнэ.

Хайрата аха АНГАРХАЕВ Жалсан Лопсонович сагһаа урид наһа бараһан ушараар Буряад Республикын Президентын болон Правительство Мэдээсэлэй болон хэблэлэй управлен «Буряад үнэн» хэблэлэй байшан» гэхэн гүрэнэй унитарна предпрятинин генеральна директор, «Буряад үнэн» болон «Бурятия» газетэнүүдэй ахамд редактор А.Л.Ангархаевта гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлнэ.

Хайрата аха АНГАРХАЕВ Жалсан Лопсонович сагһаа урид наһа бараһан ушараар Буряад Республикын Арадай Хурал хэблэлэй албан «Буряад үнэн» хэблэлэй байшан» гэхэн гүрэнэй унитарна предпрятинин генеральна директор, «Буряад үнэн», «Бурятия» газетэнүүдэй ахамд редактор А.Л.Ангархаевта гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлнэ.

Хайрата аха ЖАЛСАН ЛОПСОНОВИЧОЙ 62-той боложо ябатараа, сагһаа урид наһа бараһан ушараар «Буряад үнэн» хэблэлэй байшан» гэхэн гүрэнэй унитарна предпрятинин коллектив, Буряадай Уран зохоолошодой холбооной правленийн энэ хэблэлэй байшанай генеральна директор, «Буряад үнэн» болон «Бурятия» сонинуудай ахамд редактор, Буряадай Уран зохёолшодой холбооной правленийн түрүүлэгшэ, Буряадай арадай уран зохоолошо А.Л. Ангархаевта гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлнэ.

Ноябрийн 1-эй үдэр 11-һээ 13 саг бологор Октябрьская гудамжын 8-дахы гэрэй 15-дахы байраһаа хүдөө габигдаха.

Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг Түнхэнэй нотагаархид «Буряад үнэн» хэблэлэй байшан» гэхэн гүрэнэй унитарна предпрятинин генеральна директор, ахамд редактор, Буряадай арадай уран зохёолшо А.Л. Ангархаевта хайрата ахынь АНГАРХАЕВ Жалсан Лопсонович наһа бараһан ушараар гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлнэ.

Хайрата дүү БОТОВЕВ Михаил Николаевич наһа бараһан ушараар Буряад Республикын Президент болон Правительство Россин Федерацийн Юстици министретын Буряад Республикадахи хүтэһеэ начальник Б.Н. Ботоево гүнзэгы шаналал гашуудалаа мэдүүлнэ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Advertisement for the editorial office of 'Buriaad Uenen'. It lists the General Director (A.L. Angarhaev), Editor (G.K. Dashcheva), and the editorial staff. It provides contact information including phone numbers, fax, and address. It also mentions the publication schedule and subscription rates.